Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ENEA za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 r.

Poznań, 20 marca 2019 r.

Indeks do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej 5
Skonsolidowane sprawozdanie z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów 7
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym 8
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych 10
Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego 11
1. Informacje ogólne 11
1.1. Informacje ogólne dotyczące ENEA S.A. i Grupy Kapitałowej ENEA 11
1.2. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej 12
2. Oświadczenie zgodności 13
3. Ważne oszacowania i założenia 13
4. Metody wdrożenia nowych standardów 16
5. Skład Grupy Kapitałowej – wykaz jednostek zależnych oraz udział Grupy w jednostkach stowarzyszonych i współkontrolowanych 20
6. Informacje dotyczące segmentów działalności 22
7. Testy na utratę wartości aktywów trwałych 28
8. Rzeczowe aktywa trwałe 31
9. Użytkowanie wieczyste gruntów 33
10. Wartości niematerialne 34
11. Wartość firmy 36
12. Nieruchomości inwestycyjne 36
13. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współkontrolowane 37
13.1. Realizacja Umowy Inwestycyjnej z Energa S.A. i Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. w sprawie budowy i eksploatacji bloku energetycznego w Elektrowni Ostrołęka Sp. z. o.o 39
13.2. Dokapitalizowanie Polskiej Grupy Górniczej S.A. 42
14. Udziały niekontrolujące 45
15. Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie 47
16. Aktywa finansowe 47
17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności 48
18. Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami 49
19. Ograniczenia w dysponowaniu i zabezpieczenia ustanowione na aktywach Grupy oraz inne zabezpieczenia 50
20. Prawa do emisji CO_2 51
21. Zapasy 51
22. Świadectwa pochodzenia energii 52
23. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty 52
24. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej 53
25. Kapitał własny 53
26. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania 55
27. Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe 56
28. Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe 60
29. Instrumenty finansowe 61
29.1. Zasady zarządzania ryzykiem finansowym 61
29.2. Ryzyko kredytowe 61
29.3. Ryzyko utraty płynności finansowej 68
29.4. Ryzyko towarowe 70
29.5. Ryzyko walutowe 71
29.6. Ryzyko stóp procentowych 74
29.7. Zarządzanie źródłami finansowania 77
29.8. Wartość godziwa 77
29.9. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych 80
30. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego 80
31. Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej 80
32. Odroczony podatek dochodowy 81
33. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych 84
34. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i inne obciążenia 89
35. Przychody ze sprzedaży netto 91
36. Koszty według rodzaju 93
37. Koszty świadczeń pracowniczych 93
38. Pozostałe przychody i koszty operacyjne 94

39. Przychody finansowe ... 95
40. Koszty finansowe ... 95
41. Podatek dochodowy ... 95
42. Dywidenda ... 96
43. Zysk na akcję ... 96
44. Noty objaśniające dotyczące skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych ... 97
45. Transakcje z podmiotami powiązanymi ... 99
46. Umowy koncesyjne na świadczenie usług publicznych ... 101
47. Przyszłe płatności tytułem korzystania z nabytego odpłatnie i nieodpłatnie prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz umów najmu, dzierżawy i leasingu operacyjnego ... 102
48. Przyszłe zobowiązania wynikające z kontraktów zawartych na koniec okresu sprawozdawczego ... 103
49. Zatrudnienie ... 103
50. Zobowiązania warunkowe oraz postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej ... 103
50.1. Wpływ Ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw ... 103
50.2. Poręczenia i gwarancje ... 106
50.3. Postępowania toczące się przed sądami powszechnymi ... 107
50.4. Postępowania arbitrażowe ... 108
50.5. Pozostałe postępowania sądowe ... 108
50.6. Ryzyko związane ze stanem uregulowania sytuacji prawnej nieruchomości wykorzystywanych przez Grupę ... 109
50.7. Sprawy dotyczące niezbilansowania za 2012 r. ... 110
50.8. Spór dotyczący cen na świadectwa pochodzenia energii OZE oraz wypowiedziane umowy na zakup praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł ... 111
51. Udział w programie budowy elektrowni atomowej ... 112
52. Umowa nabycia spółki Eco-Power Sp. z o.o. ... 113
53. Reorganizacja spółek z obszaru ciepła. ... 113
54. Zdarzenia po dniu bilansowym ... 114
55. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości ... 114
55.1. Podstawa sporządzenia ... 114
55.2. Zasady konsolidacji ... 115
55.3. Połączenia / nabycia jednostek gospodarczych ... 116
55.4. Transakcje w walucie obcej i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych ... 116
55.5. Rzeczowe aktywa trwałe ... 117
55.6. Prawo wieczystego użytkowania gruntów ... 118
55.7. Wartości niematerialne ... 118
55.8. Koszty prac badawczych i rozwojowych ... 120
55.9. Koszty finansowania zewnętrznego ... 120
55.10. Leasing ... 121
55.11. Utrata wartości aktywów ... 121
55.12. Nieruchomości inwestycyjne ... 122
55.13. Aktywa finansowe ... 122
55.14. Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne ... 127
55.15. Prawa do emisji CO_2 ... 131
55.16. Zapasy ... 133
55.17. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty ... 135
55.18. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności ... 135
55.19. Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy ... 135
55.20. Aktywa z tytułu umów z klientami oraz zobowiązania z tytułu umów z klientami ... 136
55.21. Kapitał podstawowy ... 136
55.22. Zobowiązania finansowe w tym kredyty, pożyczki i papiery dłużne ... 136
55.23. Podatek dochodowy (w tym odroczony podatek dochodowy) ... 137
55.24. Świadczenia pracownicze ... 138
55.25. Rezerwy ... 141
55.26. Ujmowanie przychodów ... 142
55.27. Dotacje ... 145
55.28. Opłaty przyłączeniowe ... 145
55.29. Wypłata dywidend ... 145
55.30. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ... 145
55.31. Stanowisko odnośnie nowych standardów i interpretacji MSSF ... 146

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską i zostały zaakceptowane przez Zarząd ENEA S.A.

Członkowie Zarządu

Prezes Zarządu	**Mirosław Kowalik**	Signed by / Podpisano przez: Mirosław Kowalik Date / Data: 2019-03-20 08:55
Członek Zarządu	**Piotr Adamczak**	Signed by / Podpisano przez: Piotr Krzysztof Adamczak Date / Data: 2019-03-20 09:08
Członek Zarządu	**Piotr Olejniczak**	Signed by / Podpisano przez: Piotr Olejniczak Date / Data: 2019-03-20 08:47
Członek Zarządu	**Zbigniew Piętka**	Signed by / Podpisano przez: Zbigniew Piętka Date / Data: 2019-03-20 09:02

Poznań, 20 marca 2019 r.

Sporządził: Robert Kiereta
Kierownik Biura Sprawozdawczości Skonsolidowanej

Signed by / Podpisano przez: Robert Leszek Kiereta
Date / Data: 2019-03-20 06:09

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Nota	Na dzień 31.12.2018	Na dzień 31.12.2017
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	8	21 027 393	20 416 867
Użytkowanie wieczyste gruntów	9	105 141	105 571
Wartości niematerialne	10	435 712	418 248
Nieruchomości inwestycyjne	12	25 864	26 981
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współkontrolowane	13	734 268	355 152
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	32	487 272	501 945
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		-	40 698
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	33 364
Instrumenty pochodne		-	29 553
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	24	49 442	-
Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	15	7 741	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	23 257	30 729
Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy		12 905	-
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń		128 279	121 806
		23 037 274	**22 080 914**
Aktywa obrotowe			
Prawa do emisji CO_2	20	586 236	595 533
Zapasy	21	1 264 870	846 187
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	17	1 874 505	1 903 568
Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy		16 948	-
Aktywa z tytułu umów z klientami	18	327 980	-
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		93 659	149 859
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności		-	478
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	49 329
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	24	112 536	-
Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	15	234	-
Inne inwestycje krótkoterminowe		545	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23	2 650 838	2 687 126
		6 928 351	**6 232 080**
Aktywa razem		**29 965 625**	**28 312 994**

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Nota	Na dzień 31.12.2018	Na dzień 31.12.2017
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej			
Kapitał zakładowy		588 018	588 018
Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną		3 632 464	3 632 464
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych		(16 295)	741
Pozostałe kapitały		-	(27 101)
Kapitał rezerwowy z wyceny instrumentów zabezpieczających		(16 024)	25 967
Zyski zatrzymane		9 908 842	8 858 130
		14 097 005	**13 078 219**
Udziały niekontrolujące	14	952 157	921 450
Kapitał własny	25	**15 049 162**	**13 999 669**
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	27	7 973 713	7 720 091
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	26	67 485	57 579
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	18	3 312	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	30	3 646	1 651
Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe	28	198 141	645 443
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	32	367 607	245 240
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	33	814 769	739 946
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	9 875
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	31	24 072	-
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i inne obciążenia	34	657 112	643 187
		10 109 857	**10 063 012**
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	27	355 840	539 429
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	26	2 534 733	2 051 385
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	18	65 266	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	30	2 994	1 942
Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe	28	11 925	92 422
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		134	1 797
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	33	420 018	437 943
Zobowiązania z tytułu ekwiwalentu prawa do nieodpłatnego nabycia akcji		281	281
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	41 185
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	31	108 818	-
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i inne obciążenia	34	1 306 597	1 083 929
		4 806 606	**4 250 313**
Zobowiązania razem		**14 916 463**	**14 313 325**
Razem kapitał własny i zobowiązania		**29 965 625**	**28 312 994**

Skonsolidowane sprawozdanie z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów

	Nota	12 miesięcy zakończonych 31.12.2018	12 miesięcy zakończonych 31.12.2017
Przychody ze sprzedaży		12 925 848	11 661 269
Podatek akcyzowy		(253 078)	(255 580)
Przychody ze sprzedaży netto	35	**12 672 770**	**11 405 689**
Pozostałe przychody operacyjne	38	245 122	141 790
Amortyzacja	36	(1 477 667)	(1 194 540)
Koszty świadczeń pracowniczych	37	(1 711 414)	(1 470 644)
Zużycie materiałów i surowców oraz wartość sprzedanych towarów	36	(2 560 489)	(1 728 771)
Zakup energii i gazu na potrzeby sprzedaży	36	(4 272 930)	(3 169 673)
Usługi przesyłowe	36	(411 712)	(1 057 151)
Inne usługi obce	36	(908 949)	(815 743)
Podatki i opłaty	36	(411 184)	(376 542)
Strata na sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych		(45 244)	(23 530)
Odpis z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych	7	166 454	(1 284)
Koszty dotyczące umów rodzących obciążenia	50.1	(78 981)	-
Pozostałe koszty operacyjne	38	(168 690)	(221 871)
Zysk operacyjny		**1 037 086**	**1 487 730**
Koszty finansowe	40	(302 980)	(170 689)
Przychody finansowe	39	78 743	139 718
Przychody z tytułu dywidend		430	526
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych		55 422	9 282
Zysk przed opodatkowaniem		**868 701**	**1 466 567**
Podatek dochodowy	41	(149 451)	(301 676)
Zysk netto okresu sprawozdawczego		**719 250**	**1 164 891**
Inne całkowite dochody			
Podlegające przeklasyfikowaniu do zysków lub strat:			
- wycena instrumentów zabezpieczających		(51 840)	(9 703)
- pozostałe		-	(3)
- podatek dochodowy		9 849	1 844
Niepodlegające przeklasyfikowaniu do zysków lub strat:			
- przeszacowanie programu określonych świadczeń		(36 385)	(55 096)
- wycena instrumentów finansowych		(17 036)	-
- podatek dochodowy		6 913	10 139
Inne całkowite dochody netto		**(88 499)**	**(52 819)**
Całkowity dochód za okres sprawozdawczy		**630 751**	**1 112 072**
Z tego zysk netto:			
przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej		686 739	1 070 168
przypadający na udziały niekontrolujące		32 511	94 723
Z tego całkowity dochód:			
przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej		600 044	1 025 582
przypadający na udziały niekontrolujące		30 707	86 490
Zysk netto przypisany do akcjonariuszy Jednostki Dominującej		686 739	1 070 168
Średnioważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		441 442 578	441 442 578
Zysk netto na akcję (w zł na jedną akcję)	43	**1,56**	**2,42**
Zysk rozwodniony na akcję (w zł na jedną akcję)		**1,56**	**2,42**

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym:

(a) Rok 2018

	Kapitał zakładowy (wartość nominalna)	Kapitał z przeszacowania oraz z rozliczenia połączenia	**Kapitał zakładowy razem**	**Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji**	**Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych**	**Pozostałe kapitały**	**Kapitał rezerwowy z wyceny instrumentów zabezpieczających**	**Zyski zatrzymane**	**Kapitał przypadający na udziały niekontrolujące**	**Razem kapitał własny**
Stan na 01.01.2018	441 443	146 575	**588 018**	**3 632 464**	**741**	**(27 101)**	**25 967**	**8 858 130**	**921 450**	**13 999 669**
Korekta wynikająca z wdrożenia MSSF 9 i 15								391 641		**391 641**
Stan na 01.01.2018 po korekcie	441 443	146 575	**588 018**	**3 632 464**	**741**	**(27 101)**	**25 967**	**9 249 771**	**921 450**	**14 391 310**
Zysk netto okresu sprawozdawczego								686 739	32 511	719 250
Inne całkowite dochody netto					(17 036)		(41 991)	(27 668)	(1 804)	(88 499)
Całkowite dochody netto rozpoznane w okresie					**(17 036)**		**(41 991)**	**659 071**	**30 707**	**630 751**
Wygaśnięcie opcji wykupu udziałów niekontrolujących w spółkach zależnych						27 101				27 101
Stan na 31.12.2018	441 443	146 575	**588 018**	**3 632 464**	**(16 295)**	**-**	**(16 024)**	**9 908 842**	**952 157**	**15 049 162**

(b) Rok 2017

	Nota	Kapitał zakładowy (wartość nominalna)	Kapitał z przeszacowania oraz z rozliczenia połączenia	**Kapitał zakładowy razem**	**Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji**	**Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych**	**Pozostałe kapitały**	**Kapitał rezerwowy z wyceny instrumentów zabezpieczających**	**Zyski zatrzymane**	**Kapitał przypadający na udziały niekontrolujące**	**Razem kapitał własny**
Stan na 01.01.2017		441 443	146 575	**588 018**	**3 632 464**	**744**	**(25 652)**	**33 826**	**7 946 612**	**835 717**	**13 011 729**
Zysk netto okresu sprawozdawczego									1 070 168	94 723	1 164 891
Inne całkowite dochody netto						(3)		(7 859)	(36 724)	(8 233)	(52 819)
Całkowite dochody netto rozpoznane w okresie						**(3)**		**(7 859)**	**1 033 444**	**86 490**	**1 112 072**
Wykup udziałów niekontrolujących w spółkach zależnych							(1 449)			(301)	(1 750)
Dywidendy	42								(121 926)	(456)	(122 382)
Stan na 31.12.2017		441 443	146 575	**588 018**	**3 632 464**	**741**	**(27 101)**	**25 967**	**8 858 130**	**921 450**	**13 999 669**

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

		12 miesięcy zakończonych 31.12.2018	12 miesięcy zakończonych 31.12.2017
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej			
Zysk netto okresu sprawozdawczego		719 250	1 164 891
Korekty:			
Podatek dochodowy w zyskach i stratach	41	149 451	301 676
Amortyzacja	36	1 477 667	1 194 540
Strata na sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych		45 244	23 530
Odpis z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych	7	(166 454)	1 284
Zysk z tytułu okazyjnego nabycia	38	-	(11 953)
(Zysk) / strata na sprzedaży aktywów finansowych		33 620	(3 149)
Przychody z tytułu odsetek		(34 617)	(10 821)
Przychody z tytułu dywidend		(430)	(526)
Koszty z tytułu odsetek		215 136	84 257
(Zysk) / strata z wyceny instrumentów finansowych		6 673	(29 171)
Udział w wynikach jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych		(55 422)	(9 282)
Inne korekty		(19 494)	(1 588)
		1 651 374	**1 538 797**
Podatek dochodowy zapłacony		(35 173)	(372 170)
Zmiany kapitału obrotowego:			
Prawa do emisji CO_2		6 551	(73 273)
Zapasy		(417 611)	(178 679)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		(386 686)	(12 919)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania		621 663	483 178
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych		20 981	(119 934)
Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe		20 673	(7 836)
Pozostałe rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia		234 217	157 589
		99 788	**248 126**
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		**2 435 239**	**2 579 644**
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych		(1 979 024)	(2 057 979)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych		1 929	1 779
Nabycie aktywów finansowych		(173 898)	(19 443)
Wpływ ze zbycia aktywów finansowych		165 167	4 226
Nabycie jednostek zależnych skorygowane o nabyte środki pieniężne		-	(1 065 633)
Nabycie jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych		(325 110)	(349 597)
Dywidendy otrzymane		430	526
Wypływy z tytułu gromadzenia środków pieniężnych na rachunku bankowym Funduszu Likwidacji Kopalń		(6 473)	(10 588)
Odsetki otrzymane		8 326	10 519
Inne wpływy/(wydatki) z działalności inwestycyjnej		(1 474)	3 265
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		**(2 310 127)**	**(3 482 925)**
Przepływy pieniężne z działalności finansowej			
Otrzymane kredyty i pożyczki		11 229	781 602
Emisja obligacji		550 000	1 199 000
Spłata kredytów i pożyczek		(111 354)	(80 237)
Wykup obligacji		(395 000)	(340 000)
Dywidendy wypłacone		-	(122 382)
Wydatki związane z płatnością zobowiązań leasingu finansowego		(2 184)	(2 235)
Wydatki związane z przyszłymi emisjami obligacji		(37)	(1 023)
Odsetki zapłacone		(216 489)	(178 568)
Inne wpływy/(wydatki) z działalności finansowej		2 435	(5 967)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		**(161 400)**	**1 250 190**
Przepływy pieniężne netto razem		**(36 288)**	**346 909**
Stan środków pieniężnych na początek okresu sprawozdawczego	23	2 687 126	2 340 217
Stan środków pieniężnych na koniec okresu sprawozdawczego	23	**2 650 838**	**2 687 126**
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania		588 632	99 244

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

1.1. Informacje ogólne dotyczące ENEA S.A. i Grupy Kapitałowej ENEA

Nazwa (firma):	ENEA Spółka Akcyjna
Forma prawna:	spółka akcyjna
Kraj siedziby:	Rzeczpospolita Polska
Siedziba:	Poznań
Adres:	ul. Górecka 1, 60-201 Poznań
KRS:	0000012483
Numer telefonu:	(+48 61) 884 55 44
Numer faksu:	(+48 61) 884 59 59
E-mail:	enea@enea.pl
Strona internetowa:	www.enea.pl
Numer klasyfikacji statystycznej (REGON):	630139960
Numer klasyfikacji podatkowej (NIP):	777-00-20-640

Głównym przedmiotem działalności Grupy Kapitałowej ENEA („Grupa", „Grupa Kapitałowa") jest:

- produkcja energii elektrycznej i cieplnej (ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o., ENEA Elektrownia Połaniec S.A., Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Obornikach, Miejska Energetyka Cieplna Piła Sp. z o.o., ENEA Ciepło Sp. z o.o.);
- obrót energią elektryczną (ENEA S.A., ENEA Trading Sp. z o.o.);
- dystrybucja energii elektrycznej (ENEA Operator Sp. z o.o.);
- dystrybucja ciepła (Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Obornikach, Miejska Energetyka Cieplna Piła Sp. z o.o., ENEA Ciepło Sp. z o.o.);
- górnictwo i wzbogacanie węgla kamiennego (Grupa Lubelski Węgiel „Bogdanka" S.A.).

Na 31 grudnia 2018 r. struktura akcjonariuszy Jednostki Dominującej przedstawiała się następująco: Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej posiadał 51,50% akcji, a pozostali akcjonariusze 48,50%. Na 31 grudnia 2018 r. podmiotem kontrolującym Jednostkę Dominującą był Skarb Państwa będący stroną kontrolującą najwyższego szczebla.

Na 31 grudnia 2018 r. statutowy kapitał zakładowy ENEA S.A. był równy 441 443 tys. zł (588 018 tys. zł po przekształceniu na MSSF UE z uwzględnieniem hiperinflacji i innych korekt) i dzielił się na 441 442 578 akcji.

Na 31 grudnia 2018 r. Grupa Kapitałowa składała się z jednostki dominującej ENEA S.A. („Spółka", „Jednostka Dominująca"), 15 spółek zależnych, 8 spółek pośrednio zależnych, 2 spółek stowarzyszonych oraz 3 spółek współkontrolowanych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej w dającej się przewidzieć przyszłości. Nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

1.2. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd

	31.12.2018	31.12.2017
Prezes Zarządu	Mirosław Kowalik	Mirosław Kowalik
Członek Zarządu ds. Finansowych	Piotr Olejniczak	Piotr Olejniczak
Członek Zarządu ds. Handlowych	Piotr Adamczak	Piotr Adamczak
Członek Zarządu ds. Korporacyjnych	Zbigniew Piętka	Zbigniew Piętka

W 2018 roku nie było zmian w składzie Zarządu ENEA S.A.

Rada Nadzorcza

	31.12.2018	31.12.2017
Przewodniczący Rady Nadzorczej	Stanisław Hebda	Stanislaw Hebda
Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Paweł Jabłoński	Piotr Kossak
Sekretarz Rady Nadzorczej	Piotr Mirkowski	Rafał Szymański
Członek Rady Nadzorczej	Sławomir Brzeziński	Sławomir Brzeziński
Członek Rady Nadzorczej	Wojciech Klimowicz	Wojciech Klimowicz
Członek Rady Nadzorczej	Paweł Koroblowski	Piotr Mirkowski
Członek Rady Nadzorczej	Ireneusz Kulka	Rafał Bargiel
Członek Rady Nadzorczej	Tadeusz Mikłosz	Tadeusz Mikłosz
Członek Rady Nadzorczej	Roman Stryjski	Roman Stryjski
Członek Rady Nadzorczej		Paweł Skopiński

13 marca 2018 r. do Spółki wpłynęła datowana na ten sam dzień rezygnacja Pana Pawła Skopińskiego z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej ENEA S.A.

22 marca 2018 r. do Spółki wpłynęło oświadczenie Ministra Energii z tego samego dnia o skorzystaniu przez Ministra Energii z uprawnienia do powołania na podstawie § 24 ust. 1 Statutu Spółki członka Rady Nadzorczej ENEA S.A. Zgodnie z ww. uprawnieniem z dniem 22 marca 2018 r. do składu Rady Nadzorczej Spółki powołany został Pan Ireneusz Kulka.

16 kwietnia 2018 r. Zarząd ENEA S.A. powziął informację o datowanym na dzień 13 kwietnia 2018 r. oświadczeniu Ministra Energii w sprawie odwołania Członka Rady Nadzorczej Spółki zgodnie z uprawnieniem przysługującym na podstawie § 24 ust. 1 Statutu Spółki. Zgodnie z ww. uprawnieniem z dniem 15 kwietnia 2018 r. ze składu Rady Nadzorczej Spółki odwołany został Pan Ireneusz Kulka.

Ponadto, 16 kwietnia 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ENEA S.A. odwołało ze składu Rady Nadzorczej ENEA S.A. Pana Rafała Bargiela oraz Pana Piotra Kossaka, a także powołało w skład Rady Nadzorczej Spółki Pana Ireneusza Kulkę oraz Pana Pawła Jabłońskiego, przy czym uchwała dotycząca powołania Pana Pawła Jabłońskiego, weszła w życie z chwilą podjęcia z mocą obowiązującą od dnia pozyskania przez kandydata pozytywnej opinii Rady do spraw spółek z udziałem Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych, tj. od dnia 20 kwietnia 2018 r.

31 lipca 2018 r. do Spółki wpłynęła datowana na ten sam dzień rezygnacja Pana Rafała Szymańskiego z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej ENEA S.A.

24 września 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ENEA S.A., podjęło uchwałę, na mocy której w skład Rady Nadzorczej Spółki powołany został Pan Paweł Andrzej Koroblowski.

2. Oświadczenie zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską („MSSF UE") i zostało zaakceptowane przez Zarząd ENEA S.A.

Zarząd Jednostki Dominującej wykorzystał swoją najlepszą wiedzę co do zastosowania standardów i interpretacji, jak również metod i zasad wyceny poszczególnych pozycji skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ENEA zgodnie z MSSF UE na dzień 31 grudnia 2018 r. Przedstawione zestawienia i objaśnienia zostały ustalone przy dołożeniu należytej staranności. Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe podlegało badaniu przez biegłego rewidenta. Zasady rachunkowości stosowane były w sposób spójny we wszystkich prezentowanych okresach chyba, że wskazano inaczej.

3. Ważne oszacowania i założenia

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF UE wymaga od Zarządu przyjęcia pewnych założeń i dokonania szacunków, które wpływają na przyjęte zasady rachunkowości oraz na wielkości wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz w notach do tego sprawozdania finansowego. Założenia i szacunki oparte są na najlepszej wiedzy Zarządu na temat bieżących i przyszłych zdarzeń i działań. Rzeczywiste wyniki mogą się jednak różnić od przewidywanych. Podstawowe obszary, w których szacunki Zarządu mają istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe to:

- **świadczenia pracownicze w trakcie i po okresie zatrudnienia** – przyjęto wycenę rezerw na świadczenia pracownicze sporządzoną poprzez określenie salda zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego z tytułu przewidywanych przyszłych wypłat świadczeń, obliczoną w sposób aktuarialny; stopa dyskontowa oraz tempo

długookresowego wzrostu wynagrodzeń mają wpływ na dokonany szacunek (nota 33),

- **nabycia spółek stowarzyszonych i współkontrolowanych** – Spółka, na podstawie umów dotyczących danej inwestycji, dokonuje osądu co do istnienia współkontroli lub znaczącego wpływu,
- **okresy amortyzacji rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych** - wysokość odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych. Okresy ekonomicznego użytkowania są weryfikowane przynajmniej raz w ciągu roku obrotowego. Stosowane okresy amortyzacji zostały przedstawione w notach 55.5, 55.6, 55.7 i 55.12 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Weryfikacja przeprowadzona w roku bieżącym skutkowała zmianami okresów amortyzacji. Ich wpływ w 2019 r. na wysokość amortyzacji będzie wynosił (23 989) tys. zł,
- **odpisy aktualizujące należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe** – odpis z tytułu utraty wartości należności określony jest na podstawie oczekiwanych strat kredytowych. Oczekiwane straty kredytowe uwzględniają zarówno zaistniałe już zdarzenia niewykonania zobowiązania przez kontrahentów, jak również potencjalne, oszacowane straty kredytowe (nota 17). Potencjalne straty kredytowe szacowane są z uwzględnieniem rodzaju, wieku, etapu egzekwowania należności, przy czym etapy postępowania to: należność bieżąca, należność przeterminowana przed przekazaniem do sądu, należność w postepowaniu sądowym lub komorniczym, należność w upadłości lub ugodzie sądowej. Należności odpisywane są w koszty na podstawie obowiązujących wewnętrznych regulacji z uwzględnieniem zapisów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych,
- **niezafakturowane przychody ze sprzedaży na koniec okresu obrotowego** – oszacowanie wielkości sprzedaży energii nierozliczonej odbywa się na podstawie szacowanego zużycia energii elektrycznej w okresie od dnia ostatniego odczytu rozliczeniowego do końca okresu obrotowego (noty 17 i 18),
- **odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości** – szacowanie obejmuje potencjalną wypłatę odszkodowań za tzw. bezumowne korzystanie z gruntu i czynszu dzierżawnego (nota 34, 50.6),
- **rezerwa na rekultywację składowiska** – Grupa po zapełnieniu lub zamknięciu składowiska żużla i popiołu ma obowiązek dokonania rekultywacji terenu. Ze względu na fakt, iż Grupa posiada duże, niezapełnione obszary składowiska przewiduje się, że obowiązek rekultywacji powstanie w 2060 r. w ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. oraz w 2043 r. w ENEA Elektrownia Połaniec S.A. Przyszłe oszacowane koszty rekultywacji składowiska zostały zdyskontowane do wartości bieżącej na dzień 31 grudnia 2018 r. przy użyciu stopy dyskontowej 3,22 % (nota 34),
- **wartość odzyskiwalna rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych** – testy na utratę wartości ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne przeprowadzane są w oparciu o szereg założeń, których część jest poza kontrolą Grupy. Znaczące zmiany tych założeń mają wpływ na wyniki testów na utratę wartości i w konsekwencji na sytuację finansową oraz wyniki finansowe Grupy (nota 7),
- **rezerwa na zakup praw do emisji CO_2** – osądy obejmują założenie co do przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji CO_2 należnych Grupie za 2018 r. (nota 34),
- **oszacowanie okresu żywotności kopalni oraz zasobów węgla –** okres żywotności kopalni (LWB) szacuje się w oparciu o posiadane zasoby operatywne węgla objęte koncesją oraz szacowane zdolności produkcyjne,

na rok 2051. Faktyczny termin likwidacji kopalni może jednak różnić się od szacowanego przez Grupę. Wynika to z uwzględnienia w wyliczeniu szacowanego okresu żywotności kopalni wyłącznie zasobów operatywnych węgla dostępnych na dzień sprawozdawczy. Spadek popytu na węgiel Grupy może powodować obniżenie wydobycia poniżej zdolności produkcyjnych co wpłynie na wydłużenie okresu żywotności kopalni. 17 listopada 2017 r. Grupa otrzymała koncesję na wydobycie na obszar „Ostrów" o zasobach operatywnych szacowanych na poziomie około 186 mln ton węgla. Otrzymanie tej koncesji stanowi podstawowy element planu podwojenia zasobów operatywnych i oznacza ono przedłużenie okresu żywotności kopalni docelowo do około 50 lat (co będzie wiązało się z poniesieniem istotnych nakładów na budowę nowej infrastruktury m.in. budowę nowego szybu).

Grupa prowadzi również starania, aby w perspektywie następnych lat powiększyć obszar wydobycia poprzez przyłączenie złóż „Orzechów" (na chwilę obecną Grupa posiada koncesję na rozpoznanie dla złoża „Orzechów"). Jednocześnie Grupa nie zaprzestaje starań zmierzających do uzyskania koncesji wydobywczej dla złoża K-6 i K-7,

- **oszacowanie rezerwy na koszty likwidacji zakładu górniczego** – Grupa tworzy rezerwę na koszty likwidacji zakładu górniczego, do których jest zobligowana istniejącymi przepisami prawa. Główne założenia wykorzystywane przy ustalaniu kosztów z tytułu likwidacji zakładu górniczego zawierają założenia odnośnie okresu żywotności kopalni, przewidywanej inflacji oraz długoterminowych stóp dyskontowych. Wszelkie zmiany tych założeń wpływają na wartość księgową rezerwy (nota 34),
- **rezerwa na różnicę z oszacowania wartości udziałów spółki Eco-Power Sp. z o.o. –** Grupa dokonała oszacowania wartości udziałów spółki Eco-Power Sp. z o.o. oraz utworzyla rezerwę na różnicę pomiędzy ceną uwzględniającą kwotę bazową, która wynosi 286 500 000,00 zł a wartością oszacowaną w modelu ENEA S.A. (nota 52),
- **rezerwa na roszczenia z tytułu rozwiązanych umów na zakup praw majątkowych –** ujęcie wymaga dokonania najbardziej właściwego szacunku obejmującego potencjalną wypłatę odszkodowań z tytułu rozwiązania umów na zakup praw majątkowych (nota 50.8),
- **odzyskiwalność aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego –** są one wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment zrealizowania składnika aktywów. Grupa rozpoznaje aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego zakładając, że w przyszłości osiągnie zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie,
- **prezentacja depozytów w IRGiT** – są to środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie rozliczeń z Izbą Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A., które podlegają ocenie co do możliwości ich uwolnienia bez ponoszenia istotnej straty (nota 23).

4. Metody wdrożenia nowych standardów

MSSF 9 – Grupa wdrożyła MSSF 9 retrospektywnie z ujęciem korekt na 01.01.2018 r. Grupa stosuje MSSF 9 zgodnie z jego przepisami przejściowymi – nie przekształca danych porównawczych za okresy poprzednie tj. 01.01.2017 r. i 31.12.2017 r. dla odzwierciedlenia wymagań MSSF 9 pod względem wyceny. Na 01.01.2018 r. Grupa utworzyła odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności na kwotę 3 741 tys. zł netto.

MSSF 15 – Grupa wdrożyła MSSF 15 retrospektywnie z łącznym efektem pierwszego zastosowania i ujmuje łączny efekt pierwszego zastosowania standardu jako korektę salda początkowego zysków zatrzymanych w okresie sprawozdawczym, w którym przypada dzień pierwszego zastosowania.

Grupa nie przekształca danych porównawczych za okresy poprzednie tj. 01.01.2017 r. i 31.12.2017 r. Przychody z opłat przyłączeniowych rozliczanych dotychczas w czasie (dla zadań zakończonych do 31 grudnia 2009 r.) zostały ujęte jako korekta salda początkowego zysków zatrzymanych w wysokości 417 391 tys. zł. Przychody z tytułu aktywów otrzymanych do 31 grudnia 2009 r. zostały ujęte jako korekta salda początkowego zysków zatrzymanych w wysokości 70 735 tys. zł. Wpływ powyższych korekt na saldo początkowe zysków zatrzymanych wyniósł 395 382 tys. zł netto, co stanowi sumę powyższych kwot skorygowaną o aktywo z tytułu podatku odroczonego.
Grupa, w świetle MSSF 15, występuje w roli pośrednika pobierającego opłaty na rzecz innych uczestników rynku energii, w tym PSE. W konsekwencji, przychody ze sprzedaży usług dystrybucji są pomniejszone o wartość pobieranej opłaty OZE, opłaty jakościowej oraz opłaty przejściowej. Jednocześnie korekcie ulegają koszty związane z nabyciem usług przesyłowych a także koszty związane z otrzymanymi fakturami z tytułu wsparcia OZE oraz wsparcia wytwórców.

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa dokonała saldowania przychodów ze sprzedaży usług dystrybucyjnych energii elektrycznej oraz kosztów usług przesyłowych energii elektrycznej na kwotę 585 328 tys. zł. Jest to najbardziej istotna pozycja saldowana w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

	31.12.2017	Wpływ MSSF 9	Wpływ MSSF 15	01.01.2018
AKTYWA				
Aktywa trwałe				
Rzeczowe aktywa trwałe	20 416 867	-	-	20 416 867
Użytkowanie wieczyste gruntów	105 571	-	-	105 571
Wartości niematerialne	418 248	-	-	418 248
Nieruchomości inwestycyjne	26 981	-	-	26 981
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współkontrolowane	355 152	-	-	355 152
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	501 945	878	(92 744)	410 079
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	-	103 615	-	103 615
Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-	2 940	-	2 940
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	40 698	(40 698)	-	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	33 364	(33 364)	-	-
Instrumenty pochodne	29 553	(29 553)	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	30 729	(2 940)	(14 747)	13 042
Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy	-	-	14 747	14 747
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	121 806	-	-	121 806
	22 080 914	**878**	**(92 744)**	**21 989 048**
Aktywa obrotowe				
Prawa do emisji CO_2	595 533	-	-	595 533
Zapasy	846 187	-	-	846 187
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	1 903 568	(14 657)	(262 811)	1 626 100
Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy	-	-	17 785	17 785
Aktywa z tytułu umów z klientami	-	-	245 026	245 026
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	149 859	-	-	149 859
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	-	49 329	-	49 329
Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-	10 516	-	10 516
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	478	(478)	-	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	49 329	(49 329)	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 687 126	-	-	2 687 126
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	-	-	-
	6 232 080	**(4 619)**	**-**	**6 227 461**
Aktywa razem	**28 312 994**	**(3 741)**	**(92 744)**	**28 216 509**

	31.12.2017	Wpływ MSSF 9	Wpływ MSSF 15	01.01.2018
PASYWA				
Kapitał własny				
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej				
Kapitał zakładowy	588 018	-	-	588 018
Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną	3 632 464	-	-	3 632 464
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych	741	-	-	741
Pozostałe kapitały	(27 101)	-	-	(27 101)
Kapitał rezerwowy z wyceny instrumentów zabezpieczających	25 967	-	-	25 967
Zyski zatrzymane	8 858 130	(3 741)	395 382	9 249 771
	13 078 219	**(3 741)**	**395 382**	**13 469 860**
Udziały niekontrolujące	921 450			921 450
Kapitał własny	**13 999 669**	**(3 741)**	**395 382**	**14 391 310**
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania długoterminowe				
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	7 720 091	-	-	7 720 091
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	57 579	-	(20 989)	36 590
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	-	-	23 959	23 959
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 651	-	-	1 651
Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe	645 443	-	(469 750)	175 693
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	245 240	-	-	245 240
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	739 946	-	-	739 946
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	-	9 875	-	9 875
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	9 875	(9 875)	-	-
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i inne obciążenia	643 187	-	-	643 187
	10 063 012	**-**	**(466 780)**	**9 596 232**
Zobowiązania krótkoterminowe				
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	539 429	-	-	539 429
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	2 051 385	-	(46 718)	2 004 667
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	-	-	104 052	104 052
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 942	-	-	1 942
Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe	92 422	-	(78 680)	13 742
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	1 797	-	-	1 797
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	437 943	-	-	437 943
Zobowiązania z tytułu ekwiwalentu prawa do nieodpłatnego nabycia akcji	281	-	-	281
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	-	41 185	-	41 185
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	41 185	(41 185)	-	-
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i inne obciążenia	1 083 929	-	-	1 083 929
	4 250 313	**-**	**(21 346)**	**4 228 967**
Zobowiązania razem	**14 313 325**	**-**	**(488 126)**	**13 825 199**
Razem kapitał własny i zobowiązania	**28 312 994**	**(3 741)**	**(92 744)**	**28 216 509**

Wpływ zastosowania MSSF 15 na pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy w 2018 r. zaprezentowano poniżej.

	Wartości zaraportowane na dzień 31.12.2018	Opłaty przyłączeniowe i dotacje	Korekta prezentacyjna	Wartości bez MSSF 15 na dzień 31.12.2018
AKTYWA				
Aktywa trwałe				
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	487 272	88 591		575 863
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	23 257		12 905	36 162
Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy	12 905		(12 905)	-
Pozostałe pozycje	22 513 840			22 513 840
	23 037 274	**88 591**		**23 125 865**
Aktywa obrotowe				
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	1 874 505		344 928	2 219 433
Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy	16 948		(16 948)	-
Aktywa z tytułu umów z klientami	327 980		(327 980)	-
Pozostałe pozycje	4 708 918			4 708 918
	6 928 351			**6 928 351**
Aktywa razem	**29 965 625**	**88 591**		**30 054 216**
PASYWA				
Kapitał własny				
Zyski zatrzymane	9 908 842	(377 681)		9 531 161
Pozostałe pozycje	5 140 320			5 140 320
	15 049 162	**(377 681)**		**14 671 481**
Zobowiązania długoterminowe				
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	3 312	(3 312)		-
Rozliczenie dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe	198 141	449 935		648 076
Pozostałe pozycje	9 908 404			9 908 404
	10 109 857	**446 623**		**10 556 480**
Zobowiązania krótkoterminowe				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	2 534 733		2 046	2 536 779
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	65 266	(63 220)	(2 046)	-
Rozliczenie dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe	11 925	82 869		94 794
Pozostałe pozycje	2 194 682			2 194 682
	4 806 606	**19 649**		**4 826 255**
Pasywa razem	**29 965 625**	**88 591**		**30 054 216**

	Wartości zaraportowane 12 m-cy zakończonych 31.12.2018	Opłaty przyłączeniowe i dotacje	Pełnienie roli pośrednika	Wartości bez MSSF 15 12 m-cy zakończonych 31.12.2018
Przychody ze sprzedaży	12 925 848	16 351	623 480	13 565 679
Podatek akcyzowy	(253 078)			(253 078)
Przychody ze sprzedaży netto	**12 672 770**	**16 351**	**623 480**	**13 312 601**
Pozostałe przychody operacyjne	245 122	5 504		250 626
Zakup energii i gazu na potrzeby sprzedaży	(4 272 930)		(2 244)	(4 275 174)
Usługi przesyłowe	(411 712)		(610 585)	(1 022 297)
Inne usługi obce	(908 949)		(10 651)	(919 600)
Pozostałe pozycje	(6 455 600)			(6 455 600)
Zysk przed opodatkowaniem	**868 701**	**21 855**		**890 556**
Podatek dochodowy	(149 451)	(4 153)		(153 604)
Zysk netto okresu sprawozdawczego	**719 250**	**17 702**		**736 952**

	Wartości zaraportowane 12 m-cy zakończonych 31.12.2018	Opłaty przyłączeniowe i dotacje	Wartości bez MSSF 15 12 m-cy zakończonych 31.12.2018
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej			
Zysk netto okresu sprawozdawczego	719 250	17 702	736 952
Korekty:			
Podatek dochodowy w zyskach i stratach	149 451	4 153	153 604
Pozostałe pozycje	1 501 923		1 501 923
	1 651 374	**4 153**	**1 655 527**
Podatek dochodowy zapłacony	(35 173)		(35 173)
Zmiany kapitału obrotowego:			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	621 663	(7 407)	614 256
Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe	20 673	(14 448)	6 225
Pozostałe pozycje	(542 548)		(542 548)
	99 788	**(21 855)**	**77 933**
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	**2 435 239**		**2 435 239**

5. Skład Grupy Kapitałowej – wykaz jednostek zależnych oraz udział Grupy w jednostkach stowarzyszonych i współkontrolowanych

	Nazwa i adres spółki		Udział ENEA S.A. w całkowitej liczbie głosów w % 31.12.2018	Udział ENEA S.A. w całkowitej liczbie głosów w % 31.12.2017
1.	**ENEA Operator Sp. z o.o.** Poznań, ul. Strzeszyńska 58	spółka zależna	100	100
2.	**ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.** Świerże Górne, al. Józefa Zielińskiego 1	spółka zależna	100	100
3.	**ENEA Elektrownia Połaniec S.A.** Połaniec, ul. Zawada 26	spółka zależna	100	100
4.	**ENEA Oświetlenie Sp. z o.o.** Szczecin, ul. Ku Słońcu 34	spółka zależna	100[12]	100
5.	**ENEA Trading Sp. z o.o.** Świerże Górne, gmina Kozienice, Kozienice 1	spółka zależna	100	100

6.	**ENEA Logistyka Sp. z o.o.** Poznań, ul. Strzeszyńska 58	spółka zależna	100	100
7.	**ENEA Serwis Sp. z o.o.** Lipno, Gronówko 30	spółka zależna	100	100
8.	**ENEA Centrum Sp. z o.o.** Poznań, ul. Górecka 1	spółka zależna	100	100
9.	**ENEA Pomiary Sp. z o.o.** Poznań, ul. Strzeszyńska 58	spółka zależna	100	100
10.	**ENERGO-TOUR Sp. z o.o. w likwidacji** Poznań, ul Strzeszyńska 58	spółka zależna	100[5]	100[5]
11.	**ENEA Innowacje Sp. z o.o.** [9] Warszawa, ul. Wiśniowa 40	spółka zależna	100[9]	100
12.	**Lubelski Węgiel BOGDANKA S. A.** Bogdanka, Puchaczów	spółka zależna	65,99	65,99
13.	**Annacond Enterprises Sp. z o.o. w likwidacji** [7] Warszawa, ul. Jana Pawła II 12	spółka zależna	61	61
14.	**ENEA Ciepło Sp. z o.o.** Białystok, ul. Warszawska 27	spółka zależna	95,77[14]	91,14[1]
15.	**ENEA Ciepło Serwis Sp. z o.o.** Białystok, ul. Starosielce 2/1	spółka zależna	100[13]	100[1]
16.	**Polimex – Mostostal S.A.** [17] Warszawa, al. Jana Pawła II 12	spółka stowarzyszona	16,48	16,48
17.	**Polska Grupa Górnicza S.A.** Katowice, ul. Powstańców 30	spółka współkontrolowana	7,66[10]	5,81
18.	**Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.** [6] Ostrołęka, ul. Elektryczna 3	spółka współkontrolowana	50[11]	23,79
19.	**ENEA Bioenergia Sp. z o.o.** Połaniec, ul. Zawada 26	spółka pośrednio zależna	100[4]	100[4]
20.	**Centralny System Wymiany Informacji Sp. z o.o. w likwidacji** [16] Poznań, ul. Strzeszyńska 58	spółka współkontrolowana	20[3]	20[3]
21.	**Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o.** Oborniki, ul. Wybudowanie 56	spółka pośrednio zależna	99,93[1]	99,93[1]
22.	**Miejska Energetyka Cieplna Piła Sp. z o.o.** Piła, ul. Kaczorska 20	spółka pośrednio zależna	71,11[1]	71,11[1]
23.	**EkoTRANS Bogdanka Sp. z o.o.** Bogdanka, Puchaczów	spółka pośrednio zależna	65,99[2]	65,99[2]
24.	**RG Bogdanka Sp. z o.o.** Bogdanka, Puchaczów	spółka pośrednio zależna	65,99[2]	65,99[2]
25.	**MR Bogdanka Sp. z o.o.** Bogdanka, Puchaczów	spółka pośrednio zależna	65,99[2]	65,99[2]
26.	**Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o.** Bogdanka, Puchaczów	spółka pośrednio zależna	58,53[2]	58,53[2]
27.	**ElectroMobility Poland S.A.** Warszawa, ul. Mysia 2	spółka stowarzyszona	25[8]	25
28.	**ENEA Badanie i Rozwój Sp. z o.o.** Świerże Górne, al. Józefa Zielińskiego 1	spółka pośrednio zależna	100[1, 15]	100[1]

[1] – spółka pośrednio zależna poprzez udziały w spółce ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.
[2] – spółka pośrednio zależna poprzez udziały w spółce Lubelski Węgiel BOGDANKA S.A.
[3] – spółka współkontrolowana poprzez udziały w spółce ENEA Operator Sp. z o.o.
[4] – spółka pośrednio zależna poprzez udziały w spółce ENEA Elektrownia Połaniec S.A.
[5] – 30 marca 2015 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki podjęło uchwałę w sprawie rozwiązania spółki po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego, uchwała weszła w życie 1 kwietnia 2015 r. 5 listopada 2015 r. został złożony wniosek do KRS o wykreślenie spółki. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego trwają czynności proceduralne związane z wykreśleniem podmiotu z Krajowego Rejestru Sądowego.
[6] – 23 listopada 2017 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Elektrownia Ostrołęka S.A. podjęło uchwałę w sprawie przekształcenia Spółki w spółkę z ograniczona odpowiedzialnością. 27 lutego 2018 r. nastąpiło zarejestrowanie przez KRS przekształcenia Elektrowni Ostrołęka S.A. na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.
[7] – 28 lutego 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Annacond Enterprises Sp. z o.o. podjęło uchwałę postanawiającą o postawieniu spółki w stan likwidacji.

[8] – 3 stycznia 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki ElectroMobility Poland S.A. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki o kwotę 20 000 tys. zł w drodze podwyższenia wartości nominalnej akcji z 1 tys. zł na 3 tys. zł. 23 kwietnia 2018 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.
4 października 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki ElectroMobility Poland S.A. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki o kwotę 40 000 tys. zł w drodze podwyższenia wartości nominalnej akcji z 3 tys. zł na 7 tys. zł. 7 stycznia 2019 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.
[9] – 31 stycznia 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki ENEA Innovation Sp. z o.o. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego o kwotę 3 500 tys. zł, to jest z kwoty 305 tys. zł do kwoty 3 805 tys. zł poprzez utworzenie nowych 35 000 udziałów o wartości nominalnej 100,00 zł każdy. 23 kwietnia 2018 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS. 17 kwietnia 2018 r. w KRS zmieniono nazwę spółki ENEA Innovation Sp. z o.o. na ENEA Innowacje Sp. z o.o.
[10] – 31 stycznia 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Polska Grupa Górnicza S.A. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego o kwotę 300 000 tys. zł, to jest z kwoty 3 616 718 tys. zł do kwoty 3 916 718 tys. zł poprzez emisję 3 000 000 nowych akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. ENEA S.A. objęła 900 000 akcji o łącznej wartości nominalnej 90 000 tys. zł, zwiększając udział ENEA S.A. w kapitale zakładowym spółki do 7,66%. 6 kwietnia 2018 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.
[11] – 23 marca 2018 r. ENEA S.A. zawarła z ENERGA S.A. umowę nabycia 1 201 036 udziałów spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. obejmując tym samym łącznie 50% udziału w kapitale zakładowym spółki. 29 marca 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego o kwotę 35 000 tys. zł, to jest z kwoty 229 100 tys. zł do kwoty 264 100 tys. zł poprzez utworzenie nowych 700 000 udziałów uprzywilejowanych co do głosu w taki sposób, że na jeden udział przypadać będą dwa głosy, o wartości nominalnej 50,00 zł każdy i łącznej wartości nominalnej 35 000 tys. zł. 29 marca 2018 r. ENEA S.A. podpisała oświadczenie o objęciu 350 000 udziałów i pokryciu ich wkładem pieniężnym w wysokości 17 500 tys. zł. 30 marca 2018 r. ENEA S.A. wniosła wkład pieniężny. 30 lipca 2018 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.
27 lipca 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego o kwotę 287 000 tys. zł, to jest z kwoty 264 100 tys. zł do kwoty 551 100 tys. zł poprzez utworzenie nowych 5 740 000 udziałów uprzywilejowanych co do głosu w taki sposób, że na jeden udział przypadać będą dwa głosy, o wartości nominalnej 50,00 zł każdy i łącznej wartości nominalnej 287 000 tys. zł. 30 lipca 2018 r. ENEA S.A. podpisała oświadczenie o objęciu 2 870 000 udziałów i pokryciu ich wkładem pieniężnym w wysokości 143 500 tys. zł. 2 sierpnia 2018 r. ENEA S.A. wniosła wkład pieniężny. 16 października 2018 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.
[12] – 9 lipca 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki ENEA Oświetlenie Sp. z o.o. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki o kwotę 16 000 tys. zł, to jest z kwoty 166 127 tys. zł do kwoty 182 127 tys. zł poprzez utworzenie nowych 32 000 udziałów o łącznej wartości 16 000 tys. zł o wartości nominalnej 500,00 zł każdy.
11 lipca 2018 r. ENEA S.A. objęła 32 000 udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki i pokryła je wkładem pieniężnym. 5 listopada 2018 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.
[13] – 26 października 2018 r. ENEA S.A. i ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. zawarły umowę sprzedaży udziałów ENEA Ciepło Serwis Sp. z o.o., w wyniku której 5 listopada 2018 r. ENEA S.A. stała się jedynym wspólnikiem spółki.
[14] – 26 października 2018 r. ENEA S.A. i ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. zawarły umowę sprzedaży udziałów ENEA Ciepło Sp. z o.o., w wyniku której 5 listopada 2018 r. ENEA S.A. stała się większościowym wspólnikiem Spółki.
26 października 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki ENEA Ciepło Sp. z o.o. podjęło uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki o 78 873 tys. zł w wyniku utworzenia nowych 1 577 452 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy. Podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane 30 listopada 2018 r.
[15] – 20 grudnia 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki ENEA Badania i Rozwój Sp. z o.o. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o kwotę 5 850 tys. zł do kwoty 7 855 tys. zł poprzez utworzenie 117 000 nowych udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy.
ENEA S.A. objęła 1 170 udziałów w podwyższonym kapitale o łącznej wartości 59 tys. zł. Podwyższenie kapitału zostało pokryte gotówką, resztę udziałów objęła ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. Podwyższenie oczekuje na wpis do KRS.
[16] - 4 grudnia 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Centralny System Wymiany Informacji Sp. z o.o. podjęło uchwałę postanawiającą o postawieniu spółki w stan likwidacji.
[17] - Umowa inwestycyjna umożliwia inwestorom wpływ na politykę finansową i operacyjną Polimexu. Ponadto porozumienie zawarte pomiędzy inwestorami zakłada m.in. uzgadnianie, w drodze głosowania, wspólnego stanowiska przy podejmowaniu kluczowych decyzji będących w gestii Zgromadzenia Wspólników i Rady Nadzorczej Polimexu, w tym ustalanie składu osobowego Zarządu Polimexu. Z uwagi na wskazane powyżej uprawnienia Inwestorów, przekładające się na posiadanie znaczącego wpływu, udział w Polimexie został zaklasyfikowany jako jednostka stowarzyszona ujmowana metodą praw własności.

6. Informacje dotyczące segmentów działalności

Grupa prezentuje informacje dotyczące segmentów działalności zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne. Segmenty operacyjne odpowiadają segmentom sprawozdawczym i nie podlegają agregacji. Zarządzanie działalnością Grupy

dokonywane jest w podziale na segmenty operacyjne, które wyodrębnione są ze względu na rodzaj oferowanych produktów i usług. W Grupie Kapitałowej ENEA wyodrębnia się cztery segmenty działalności:

- obrót – zakup i sprzedaż energii elektrycznej,
- dystrybucja – usługi dystrybucji oraz przesyłania energii elektrycznej,
- wytwarzanie – wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł konwencjonalnych i odnawialnych, wytwarzanie ciepła,
- wydobycie – produkcja i sprzedaż węgla, spółki wspierające działalność kopalni,

oraz działalność pozostałą - konserwacja i modernizacja urządzeń oświetlenia drogowego, usługi transportowe, usługi remontowe i budowlane.

Przychody segmentu są przychodami osiąganymi ze sprzedaży zewnętrznym klientom oraz transakcji z innymi segmentami, które dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu. W 2018 r. w segmencie wydobycie odbiorcami zewnętrznymi, dla których udział w sprzedaży poza Grupę przekroczył 10% przychodów ze sprzedaży były spółki Grupa Azoty Zakłady Azotowe „Puławy"(44,8%) oraz Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. (21,9%). Koszty segmentu są kosztami składającymi się z kosztów sprzedaży zewnętrznym klientom oraz kosztów transakcji realizowanych z innymi segmentami w ramach Grupy, które wynikają z działalności operacyjnej danego segmentu i dają się bezpośrednio przyporządkować do tego segmentu.

W transakcjach międzysegmentowych stosowane są ceny rynkowe, zapewniające poszczególnym jednostkom uzyskanie marży właściwej do samodzielnego funkcjonowania na rynku.

Analizując wyniki poszczególnych segmentów działalności Grupa zwraca przede wszystkim uwagę na wynik EBITDA. Jest ona definiowana jako wynik operacyjny (obliczony jako wynik przed opodatkowaniem skorygowany o udział w wynikach jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych, przychody finansowe, przychody z tytułu dywidend oraz koszty finansowe) powiększony o amortyzację oraz odpis z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych.

Zasady stosowane do ustalenia wyników segmentów oraz aktywów i zobowiązań segmentów są zgodne z zasadami rachunkowości stosowanymi do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Działalność Grupy realizowana była w 2018 r. i 2017 r. w jednym obszarze geograficznym tj. na terytorium Polski i wszystkie aktywa znajdowały się w Polsce.

Wyniki segmentów:

(a) Rok 2018 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. przedstawiają się następująco:

	Obrót	Dystrybucja	Wytwarzanie	Wydobycie	Pozostała działalność	Wyłączenia	Razem
Przychody ze sprzedaży netto	7 105 909	2 692 047	2 476 629	238 591	159 594	-	12 672 770
Sprzedaż między segmentami	1 863 079	35 844	4 694 517	1 518 082	443 910	(8 555 432)	-
Przychody ze sprzedaży netto ogółem	**8 968 988**	**2 727 891**	**7 171 146**	**1 756 673**	**603 504**	**(8 555 432)**	**12 672 770**
Koszty ogółem	(9 045 970)	(2 153 026)	(6 672 342)	(1 651 225)	(583 994)	8 536 561	(11 569 996)
Wynik segmentu	**(76 982)**	**574 865**	**498 804**	**105 448**	**19 510**	**(18 871)**	**1 102 774**
Amortyzacja	(666)	(532 103)	(540 592)	(364 272)	(52 842)		
Odpis z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych	-	(4 280)	170 734	-	-		
Wynik segmentu - EBITDA	**(76 316)**	**1 111 248**	**868 662**	**469 720**	**72 352**		
% przychodów ze sprzedaży netto	**(0,9%)**	**40,7%**	**12,1%**	**26,7%**	**12,0%**		
Nieprzypisane koszty całej Grupy (koszty zarządu)							(65 688)
Zysk z działalności operacyjnej							**1 037 086**
Koszty finansowe							(302 980)
Przychody finansowe							78 743
Przychody z tytułu dywidend							430
Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych							55 422
Podatek dochodowy							(149 451)
Zysk netto							**719 250**
Udział w zysku udziałów niekontrolujących							32 511

Wyniki segmentów:

(b) Rok 2017 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. przedstawiają się następująco:

	Obrót	Dystrybucja	Wytwarzanie	Wydobycie	Pozostała działalność	Wyłączenia	Razem
Przychody ze sprzedaży netto	5 225 380	3 244 006	2 313 604	462 194	160 505	-	11 405 689
Sprzedaż między segmentami	750 533	36 230	2 265 191	1 318 126	427 339	(4 797 419)	-
Przychody ze sprzedaży netto ogółem	**5 975 913**	**3 280 236**	**4 578 795**	**1 780 320**	**587 844**	**(4 797 419)**	**11 405 689**
Koszty ogółem	(5 799 100)	(2 704 065)	(4 150 335)	(1 429 636)	(580 291)	4 786 345	(9 877 082)
Wynik segmentu	**176 813**	**576 171**	**428 460**	**350 684**	**7 553**	**(11 074)**	**1 528 607**
Amortyzacja	(955)	(497 188)	(306 877)	(357 015)	(43 731)		
Odpis z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	(1 284)	-		
Wynik segmentu - EBITDA	**177 768**	**1 073 359**	**735 337**	**708 983**	**51 284**		
% przychodów ze sprzedaży netto	**3,0 %**	**32,7 %**	**16,1 %**	**39,8 %**	**8,7 %**		
Zysk z tytułu okazyjnego nabycia							11 953
Nieprzypisane koszty całej Grupy (koszty zarządu)							(52 830)
Zysk z działalności operacyjnej							**1 487 730**
Koszty finansowe							(170 689)
Przychody finansowe							139 718
Przychody z tytułu dywidend							526
Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych							9 282
Podatek dochodowy							(301 676)
Zysk netto							**1 164 891**
Udział w zysku udziałów niekontrolujących							94 723

Pozostałe informacje dotyczące segmentów na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz za okres 12 miesięcy kończący się tego dnia przedstawiają się następująco:

	Obrót	Dystrybucja	Wytwarzanie	Wydobycie	Pozostała działalność	Wyłączenia	Razem
Rzeczowe aktywa trwałe	15 306	8 854 779	9 439 189	2 821 637	367 219	(481 699)	21 016 431
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	1 295 030	269 419	707 484	204 260	128 519	(707 658)	1 897 054
Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy	29 853	-	-	-	-	-	29 853
Aktywa z tytułu umów z klientami	126 462	210 907	228	-	1 700	(11 317)	327 980
Razem	1 466 651	9 335 105	10 146 901	3 025 897	497 438	(1 200 674)	23 271 318
AKTYWA wyłączone z segmentacji							6 694 307
- w tym rzeczowe aktywa trwałe							10 962
- w tym należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności							708
RAZEM: AKTYWA							**29 965 625**
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	286 220	459 218	950 997	294 088	279 347	(547 302)	1 722 568
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	171 673	66 707	-	517	1 354	(171 673)	68 578
Razem	457 893	525 925	950 997	294 605	280 701	(718 975)	1 791 146
Kapitał własny i zobowiązania wyłączone z segmentacji							28 174 479
- w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania							879 650
RAZEM: KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA							**29 965 625**
za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2018 r.							
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	1 547	1 000 449	437 613	462 803	54 201	(171)	1 956 442
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne wyłączone z segmentacji							-
Amortyzacja	666	532 103	540 592	364 272	52 842	(13 869)	1 476 606
Amortyzacja wyłączona z segmentacji							1 061
Utworzenie/(rozwiązanie/wykorzystanie) odpisów aktualizujących należności	(3 306)	3 600	11 974	(2 408)	(181)	(690)	8 989
Utworzenie/(rozwiązanie) odpisów z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych	-	4 280	(170 734)	-	-	-	(166 454)

Pozostałe informacje dotyczące segmentów na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz za okres 12 miesięcy kończący się tego dnia przedstawiają się następująco:

	Obrót	Dystrybucja	Wytwarzanie	Wydobycie	Pozostała działalność	Wyłączenia	Razem
Rzeczowe aktywa trwałe	15 552	8 389 251	9 370 558	2 747 876	343 008	(460 228)	20 406 017
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	1 004 500	515 632	654 299	209 966	107 015	(570 208)	1 921 204
Razem	1 020 052	8 904 883	10 024 857	2 957 842	450 023	(1 030 436)	22 327 221
AKTYWA wyłączone z segmentacji							5 985 773
- w tym rzeczowe aktywa trwałe							10 850
- w tym należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności							13 093
RAZEM: AKTYWA							**28 312 994**
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	332 284	454 598	1 040 323	278 978	369 194	(547 076)	1 928 301
Kapitał własny i zobowiązania wyłączone z segmentacji							26 384 693
- w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania							180 663
RAZEM: KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA							**28 312 994**
za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2017 r.							
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	215	1 022 408	1 114 148	373 073	55 530	(19 302)	2 546 072
Nakłady inwestycyjne na rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne wyłączone z segmentacji							-
Amortyzacja	955	497 188	306 877	357 015	43 731	(12 622)	1 193 144
Amortyzacja wyłączona z segmentacji							1 396
Utworzenie/(rozwiązanie/wykorzystanie) odpisów aktualizujących należności	8 724	13 740	563	581	24	-	23 632
Utworzenie/(rozwiązanie) odpisów z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	1 284	-	-	1 284

7. Testy na utratę wartości aktywów trwałych

W związku z nowelizacją 29 czerwca 2018 r. ustawy o odnawialnych źródłach energii, która wprowadziła przepisy zmieniające sposób opodatkowania podatkiem od nieruchomości dla elektrowni wiatrowych z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018 r., w drugim kwartale 2018 r. Grupa dokonała aktualizacji testów na utratę wartości dokonanych w latach poprzednich w obszarze wytwarzania energii ze źródeł wiatrowych i oszacowała wpływ spadku obciążeń podatkowych na wartość użytkową farm wiatrowych.

Na 31 grudnia 2018 r., w związku z posiadanymi informacjami i analizami dotyczącymi między innymi zmiany rynkowych cen uprawnień do emisji CO_2, energii elektrycznej, świadectw pochodzenia energii, oraz zmianą uwarunkowań Rynku Mocy i prognoz wskaźników makroekonomicznych Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych w ramach obszarów zajmujących się m.in. produkcją energii elektrycznej. Na podstawie przeprowadzonych testów stwierdzono brak utraty wartości aktywów testowanych obszarów.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokonano odwrócenia odpisów z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych w obszarze wytwarzania energii w CGU Woda i CGU Wiatr na łączną kwotę 170 734 tys. zł. Odwrócenie odpisu z tytułu utraty wartości podwyższyło wynik netto Grupy o 138 295 tys. zł. Natomiast dla CGU Elektrownie Systemowe Kozienice oraz Połaniec, a także CGU Biogaz, Białystok i Zielony Blok nie stwierdzono konieczności dodatkowego odpisu ani jego odwrócenia.

Wyniki przeprowadzonych testów przedstawione zostały poniżej:

CGU [tys. zł]	Wartość odzyskiwalna	Wartość księgowa
CGU Elektrownie Systemowe Kozienice – majątek wytwórczy spółki ENEA Wytwarzanie w lokalizacji Świerże Górne	7 670 378	7 651 323
CGU Białystok – majątek wytwórczy spółek ENEA Ciepło i ENEA Ciepło Serwis w lokalizacji Białystok	712 020	708 762
CGU Wiatr – majątek wytwórczy oparty na farmach wiatrowych spółki ENEA Wytwarzanie	510 662	374 922
CGU Woda – majątek wytwórczy oparty na elektrowniach wodnych spółki ENEA Wytwarzanie	310 990	203 812
CGU Biogaz – majątek wytwórczy oparty na biogazowniach spółki ENEA Wytwarzanie	3 269	2 981
CGU Elektrownie Systemowe Połaniec – majątek wytwórczy spółki ENEA Elektrownia Połaniec (węglowe źródła wytwórcze)	615 625	613 448
CGU Zielony Blok – majątek wytwórczy spółki ENEA Elektrownia Połaniec (blok biomasowy)	259 090	258 999

Wartość odzyskiwalną poszczególnych CGU oszacowano na podstawie wartości użytkowej metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych na podstawie sporządzonych projekcji finansowych.

Dla poszczególnych testowanych ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne przyjęto następujące okresy projekcji:

- CGU Elektrownie Systemowe Kozienice – do roku 2041,
- CGU Białystok – do roku 2041,
- CGU Wiatr:
  - Farma Wiatrowa Darżyno do roku 2037,
  - Farma Wiatrowa Bardy do roku 2036,
  - Farma Wiatrowa Baczyna do roku 2041,
- CGU Woda – do roku 2041,
- CGU Biogaz – do roku 2023,
- CGU Elektrownie Systemowe Połaniec – do roku 2034,
- CGU Zielony Blok – do roku 2042.

Poniżej przedstawiono główne założenia przyjęte do testów na utratę wartości:

- aktywa zostały poddane testowi w ramach siedmiu ośrodków wypracowujących środki pieniężne (tj. CGU Elektrownie Systemowe Kozienice, CGU Białystok, CGU Wiatr, CGU Woda, CGU Biogaz, CGU Elektrownie Systemowe Połaniec, CGU Zielony Blok),

- główne ścieżki cen, oparte m.in. na prognozach sporządzonych przez ENEA Trading (spółkę stanowiącą centrum kompetencyjne w GK ENEA w zakresie handlu hurtowego energią elektryczną, prawami majątkowymi, uprawnieniami do emisji i paliwami) z uwzględnieniem specyfiki produktowej i wiedzy o już zawartych kontraktach:
  - ceny hurtowe energii elektrycznej: na lata 2019-2041, założone ceny mieszczą się w przedziale pomiędzy 237 zł, a 310 zł [ceny stałe 2018], przy wyraźnym wzroście od roku 2025,

  - ceny świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych i kogeneracji: uwzględniono funkcjonowanie systemu wsparcia dla OZE do 2031 r. (przy zakończeniu systemu wsparcia dla wysokosprawnej kogeneracji w roku 2018), a poszczególne elektrownie OZE będą korzystać ze wsparcia w ramach okresu 15-sto letniego; ceny zasadniczo plasują się w trendzie bocznym, a pod koniec funkcjonowania sytemu praw majątkowych spadają z poziomu ok. 160 zł do 80 zł [ceny stałe 2018],

  - ceny praw do emisji CO_2: od 2020 r. prognoza zakłada zasadniczo wzrost cen w okresie prognozy do ok. 37 EUR/t [ceny stałe 2018],

  - ceny węgla: zakłada się spadek cen węgla do 2025 r. oraz ich umiarkowany wzrost w dalszym okresie prognozy, aż do poziomu 11,5 zł/GJ [ceny stałe 2018],

  - ceny biomasy: zakłada się ich wzrost do 2030 r. i spadek po 2030 r. wraz zakończeniem istniejącego systemu wsparcia zielonymi certyfikatami.

  - ceny ciepła: zakłada się wzrost cen do poziomu ok. 103 zł/GJ w okresie prognozy [ceny stałe 2018],

- ilość otrzymanych nieodpłatnie uprawnień do emisji CO_2 za lata 2019-2021 zgodnie z wnioskiem derogacyjnym (na podstawie art. 10c ust.5 dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady),

- uwzględniono przychody związane z utrzymaniem mocy wytwórczych od roku 2021 na podstawie przyjętej w grudniu 2017 r. Ustawy o Rynku Mocy, w oparciu o wygrane w 2018 r. aukcje,

- inflacja, z uwzględnieniem celu inflacyjnego, na poziomie maksymalnym 2,5%,

- nominalna stopa dyskonta - 6,73%, [stopa dyskonta przed opodatkowaniem wynosi 7,7%],

- stopa wzrostu w okresie rezydualnym - 0%.

Przeprowadzona analiza wrażliwości wskazuje, że istotnymi czynnikami wpływającymi na szacunki wartości odzyskiwalnej ośrodków generujących przepływy pieniężne są między innymi: stopy dyskontowe, inflacja, ceny energii elektrycznej oraz ceny uprawnień do emisji CO_2. Wpływ na przyszłe wyniki finansowe i w efekcie na wartość użytkową ośrodków generujących przepływy pieniężne będą też miały poziomy cen świadectw pochodzenia energii, węgla, ciepła oraz ceny biomasy.

Poniżej zestawienie wartościowego wpływu zmiany wybranych czynników na łączną wartość odzyskiwalną (wartość wyjściowa) ośrodków generujących przepływy pieniężne:

Wpływ zmiany stopy dyskontowej (wartość wyjściowa 6,73%)

Zmiana założeń	-0,5 p.p.	Wartość wyjściowa	+0,5 p.p.
Zmiana wartości odzyskiwalnej	**755 996**	**10 103 475**	**(660 825)**

Wpływ zmiany inflacji od 2020 roku (wartość wyjściowa 2,5%)

Zmiana założeń	-0,5 p.p.	Wartość wyjściowa	+0,5 p.p.
Zmiana wartości odzyskiwalnej	**(546 424)**	**10 103 475**	**592 817**

Wpływ zmiany cen energii elektrycznej

Zmiana założeń	-1,0 p.p.	Wartość wyjściowa	+1,0 p.p.
Zmiana wartości odzyskiwalnej	**(849 995)**	**10 103 475**	**844 255**

Wpływ zmiany cen uprawnień do emisji CO_2

Zmiana założeń	-1,0 p.p.	Wartość wyjściowa	+1,0 p.p.
Zmiana wartości odzyskiwalnej	**238 314**	**10 103 475**	**(238 601)**

8. Rzeczowe aktywa trwałe

(a) Rok 2018

	Grunty	Budynki i budowle	w tym wyrobiska	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Stan na 01.01.2018								
Wartość brutto na początek okresu	112 985	15 602 003	1 324 716	13 758 808	308 360	623 044	1 033 520	31 438 720
Wartość umorzenia na początek okresu	-	(4 910 650)	(297 194)	(3 967 977)	(124 488)	(387 915)	(2 656)	(9 393 686)
Odpis aktualizujący wartość na początek okresu	(2 205)	(538 838)	-	(1 059 405)	(3 556)	(4 942)	(19 221)	(1 628 167)
Wartość netto na początek okresu	**110 780**	**10 152 515**	**1 027 522**	**8 731 426**	**180 316**	**230 187**	**1 011 643**	**20 416 867**
Zmiany w okresie 12 miesięcy do 31.12.2018								
Przeniesienia	2 121	889 125	206 621	531 651	47 227	79 904	(1 597 692)	(47 664)
Nabycie	-	2 380	-	11 943	3 856	2 671	1 902 521	1 923 371
Zbycie (wartość początkowa)	(3)	(211)	-	(833)	(8 630)	(29 969)	-	(39 646)
Zbycie (umorzenie)	-	83	-	792	6 826	28 570	-	36 271
Amortyzacja	-	(692 067)	(188 505)	(658 046)	(29 820)	(47 932)	-	(1 427 865)
Odpis aktualizujący (-)	746	70 891	-	99 383	76	72	580	171 748
Zaniechanie inwestycji	-	-	-	-	-	-	(2)	(2)
Przeniesienie do aktywów trwałych przezn. do sprzed. (wart. brutto)	-	-	-	-	(1 651)	-	-	(1 651)
Przeniesienie do aktywów trwałych przezn. do sprzed. (umorzenie)	-	-	-	-	1 465	-	-	1 465
Likwidacja (wartość początkowa)	(2)	(123 825)	(66 249)	(127 054)	(3 781)	28 149	-	(226 513)
Likwidacja (umorzenie)	-	83 597	39 485	116 445	5 249	(26 724)	-	178 567
Pozostałe	(315)	7 462	-	21 492	(1 207)	(29 093)	(2 108)	(3 769)
Pozostałe (umorzenie)	-	4 378	-	6 529	646	34 661	-	46 214
Stan na 31.12.2018								
Wartość brutto na koniec okresu	114 786	16 376 934	1 465 088	14 196 007	344 174	674 706	1 336 239	33 042 846
Umorzenie	-	(5 514 659)	(446 214)	(4 502 257)	(140 122)	(399 340)	(2 656)	(10 559 034)
Odpis aktualizujący	(1 459)	(467 947)	-	(960 022)	(3 480)	(4 870)	(18 641)	(1 456 419)
Wartość netto na koniec okresu	**113 327**	**10 394 328**	**1 018 874**	**8 733 728**	**200 572**	**270 496**	**1 314 942**	**21 027 393**

Na rzeczowych aktywach trwałych nie ustanowiono zabezpieczeń. Koszty finansowania zewnętrznego aktywowane w 2018 r. były nieistotne.

(b) Rok 2017

	Grunty	Budynki i budowle	w tym wyrobiska	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Stan na 01.01.2017								
Wartość brutto na początek okresu	96 978	12 880 119	1 160 361	9 011 746	276 944	582 553	5 580 530	28 428 870
Wartość umorzenia na początek okresu	-	(4 416 822)	(189 522)	(3 519 775)	(102 715)	(374 377)	(2 656)	(8 416 345)
Odpis aktualizujący wartość na początek okresu	(2 205)	(327 155)	-	(558 513)	(1 092)	(2 709)	(738 353)	(1 630 027)
Wartość netto na początek okresu	**94 773**	**8 136 142**	**970 839**	**4 933 458**	**173 137**	**205 467**	**4 839 521**	**18 382 498**
Zmiany w okresie 12 miesięcy do 31.12.2017								
Przeniesienia	2 809	2 628 264	237 332	4 299 022	34 904	68 411	(7 079 115)	(45 705)
Nabycie	-	1 567	-	2 720	558	1 605	2 494 187	2 500 637
Rozliczenie nabycia spółek zależnych	13 543	226 129	-	473 445	44	1 240	40 696	755 097
Zbycie (wartość początkowa)	(19)	(721)	-	(30)	(3 948)	(48)	-	(4 766)
Zbycie (umorzenie)	-	482	-	30	3 753	14	-	4 279
Amortyzacja	-	(611 749)	(170 118)	(473 991)	(26 208)	(44 303)	-	(1 156 251)
Odpis aktualizujący (-)	-	(211 683)	-	(500 892)	(2 464)	(2 233)	719 132	1 860
Likwidacja (wartość początkowa)	(444)	(140 384)	(72 977)	(26 595)	(729)	(32 792)	-	(200 944)
Likwidacja (umorzenie)	-	117 553	62 446	25 321	719	31 322	-	174 915
Pozostałe	118	7 029	-	(1 500)	587	2 075	(2 778)	5 531
Pozostałe (umorzenie)	-	(114)	-	438	(37)	(571)	-	(284)
Stan na 31.12.2017								
Wartość brutto na koniec okresu	112 985	15 602 003	1 324 716	13 758 808	308 360	623 044	1 033 520	31 438 720
Umorzenie	-	(4 910 650)	(297 194)	(3 967 977)	(124 488)	(387 915)	(2 656)	(9 393 686)
Odpis aktualizujący	(2 205)	(538 838)	-	(1 059 405)	(3 556)	(4 942)	(19 221)	(1 628 167)
Wartość netto na koniec okresu	**110 780**	**10 152 515**	**1 027 522**	**8 731 426**	**180 316**	**230 187**	**1 011 643**	**20 416 867**

Na rzeczowych aktywach trwałych nie ustanowiono zabezpieczeń.

Leasing finansowy

Grupa jako leasingobiorca używa na podstawie umowy leasingu finansowego następujące rzeczowe aktywa trwałe:

	31.12.2018			31.12.2017		
	Wartość początkowa	**Umorzenie**	**Wartość księgowa netto**	**Wartość początkowa**	**Umorzenie**	**Wartość księgowa netto**
Środki transportu	10 935	(3 837)	7 098	5 549	(1 991)	3 558
Razem	**10 935**	**(3 837)**	**7 098**	**5 549**	**(1 991)**	**3 558**

9. Użytkowanie wieczyste gruntów

	31.12.2018	31.12.2017
Wartość brutto na początek okresu	**124 036**	**92 593**
Przeniesienia	406	581
Nabycie	307	-
Rozliczenie nabycia spółek zależnych	-	31 952
Zbycie (wartość początkowa)	-	(10)
Likwidacja (wartość początkowa)	(80)	(1 300)
Pozostałe	309	220
Wartość brutto na koniec okresu	**124 978**	**124 036**
Wartość umorzenia na początek okresu	**(6 560)**	**(5 789)**
Zbycie (umorzenie)	-	4
Amortyzacja	(1 373)	(1 278)
Likwidacja (umorzenie)	1	132
Pozostałe (umorzenie)	-	371
Wartość umorzenia na koniec okresu	**(7 932)**	**(6 560)**
Odpis aktualizujący wartość na początek okresu	(11 905)	(11 905)
Odpis aktualizujący wartość na koniec okresu	(11 905)	(11 905)
Wartość netto na początek okresu	**105 571**	**74 899**
Wartość netto na koniec okresu	**105 141**	**105 571**

10. Wartości niematerialne

(a) Rok 2018

Stan na 01.01.2018	**Koszty prac rozwojowych**	**Wartość firmy**	**Oprogr.komputerowe, licencje**	**Prawa z tytułu ustanowienia służebności**	**Relacje z klientami**	**Informacja geologiczna**	**Ogółem**
Wartość brutto na początek okresu	6 376	229 323	566 375	61 343	16 000	40 856	920 273
Wartość umorzenia na początek okresu	(1 372)	-	(243 655)	(5 607)	(16 000)	(814)	(267 448)
Odpis aktualizujący wartość na początek okresu	-	(227 517)	(6 249)	(811)	-	-	(234 577)
Wartość netto na początek okresu	**5 004**	**1 806**	**316 471**	**54 925**	**-**	**40 042**	**418 248**
Zmiany w okresie 12 miesięcy do 31.12.2018							
Przeniesienia	-	-	34 579	-	-	-	34 579
Nabycie	289	-	22 757	10 025	-	-	33 071
Amortyzacja	(1 122)	-	(45 631)	(2 490)	-	(892)	(50 135)
Odpis aktualizujący	-	-	48	712	-	-	760
Likwidacja wartość początkowa	(77)	-	(34 885)	(32)	(16 000)	-	(50 994)
Likwidacja (umorzenie)	77	-	34 000	-	16 000	-	50 077
Pozostałe	-	-	(158)	97	-	-	(61)
Pozostałe (umorzenie)	-	-	165	1	-	1	167
Stan na 31.12.2018							
Wartość brutto na koniec okresu	6 588	229 323	588 668	71 433	-	40 856	936 868
Umorzenie	(2 417)	-	(255 121)	(8 096)	-	(1 705)	(267 339)
Odpis aktualizujący	-	(227 517)	(6 201)	(99)	-	-	(233 817)
Wartość netto na koniec okresu	**4 171**	**1 806**	**327 346**	**63 238**	**-**	**39 151**	**435 712**

Na wartościach niematerialnych nie ustanowiono zabezpieczeń. W 2018 r. nie było wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie.

(b) Rok 2017

Stan na 01.01.2017	**Koszty prac rozwojowych**	**Wartość firmy**	**Oprogr.komputerowe, licencje**	**Prawa z tytułu ustanowienia służebności**	**Relacje z klientami**	**Informacja geologiczna**	**Ogółem**
Wartość brutto na początek okresu	4 595	229 323	499 523	45 957	16 000	40 826	836 224
Wartość umorzenia na początek okresu	(830)	-	(210 144)	(3 587)	(16 000)	(656)	(231 217)
Odpis aktualizujący wartość na początek okresu	-	(227 517)	(6 041)	(811)	-	-	(234 369)
Wartość netto na początek okresu	**3 765**	**1 806**	**283 338**	**41 559**	**-**	**40 170**	**370 638**
Zmiany w okresie 12 miesięcy do 31.12.2017							
Przeniesienia	-	-	35 806	-	-	-	35 806
Nabycie	1 781	-	28 625	14 999	-	30	45 435
Rozliczenie nabycia spółek zależnych	-	-	5 467	-	-	-	5 467
Amortyzacja	(542)	-	(36 551)	(2 022)	-	(158)	(39 273)
Odpis aktualizujący	-	-	(208)	-	-	-	(208)
Likwidacja wartość początkowa	-	-	(3 046)	(54)	-	-	(3 100)
Likwidacja (umorzenie)	-	-	3 040	3	-	-	3 043
Pozostałe	-	-	-	441	-	-	441
Pozostałe (umorzenie)	-	-	-	(1)	-	-	(1)
Stan na 31.12.2017							
Wartość brutto na koniec okresu	6 376	229 323	566 375	61 343	16 000	40 856	920 273
Umorzenie	(1 372)	-	(243 655)	(5 607)	(16 000)	(814)	(267 448)
Odpis aktualizujący	-	(227 517)	(6 249)	(811)	-	-	(234 577)
Wartość netto na koniec okresu	**5 004**	**1 806**	**316 471**	**54 925**	**-**	**40 042**	**418 248**

Na wartościach niematerialnych nie ustanowiono zabezpieczeń.

11. Wartość firmy

	Za okres zakończony 31.12.2018	Za okres zakończony 31.12.2017
Wartość firmy		
Stan na początek okresu	1 806	1 806
Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości ujęte w ciągu roku	-	-
Stan na koniec okresu	**1 806**	**1 806**

Na 31 grudnia 2018 r. i 31 grudnia 2017 wartość firmy obejmowała wartość firmy w spółce Miejska Energetyka Cieplna Piła Sp. z o.o.

12. Nieruchomości inwestycyjne

	31.12.2018	31.12.2017
Wartość brutto na początek okresu	**32 945**	**33 402**
Nabycie	334	-
Zbycie (wartość początkowa)	-	(457)
Likwidacje (wartość początkowa)	(509)	-
Wartość brutto na koniec okresu	**32 770**	**32 945**
Wartość umorzenia na początek okresu	**(5 191)**	**(4 508)**
Zbycie (umorzenie)	-	355
Amortyzacja	(1 047)	(1 038)
Likwidacje (umorzenie)	16	-
Wartość umorzenia na koniec okresu	**(6 222)**	**(5 191)**
Odpis aktualizujący wartość na początek okresu	(773)	(874)
Odpis aktualizujący (-)	89	101
Odpis aktualizujący odpis wartość na koniec okresu	**(684)**	**(773)**
Wartość netto na początek okresu	**26 981**	**28 020**
Wartość netto na koniec okresu	**25 864**	**26 981**

Na nieruchomościach inwestycyjnych nie ustanowiono zabezpieczeń.

Poniżej przedstawiono przychody i koszty związane z nieruchomościami inwestycyjnymi:

	31.12.2018	31.12.2017
Przychody z nieruchomości inwestycyjnych	4 625	5 239
Koszty operacyjne związane z nieruchomościami inwestycyjnymi generującymi przychody	(4 036)	(4 606)

Grupa do kategorii nieruchomości inwestycyjnych zalicza między innymi budynki biurowe i inne lokale.

Najbardziej wartościową nieruchomością inwestycyjną jest była siedziba ENEA S.A., ujęta w księgach w wartości netto 8 467 tys. złotych. Grupa szacuje, że wartość godziwa zbliżona jest do wartości ujętej w księgach.

13. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współkontrolowane

	31.12.2018	31.12.2017
Stan na początek okresu	355 152	2 518
Udział w zmianie stanu aktywów netto	55 422	9 282
Nabycie inwestycji	323 694	344 562
Pozostałe zmiany	-	(1 210)
Stan na dzień sprawozdawczy	**734 268**	**355 152**

	31.12.2018	31.12.2017
Polska Grupa Górnicza S.A.	351 461	210 000
Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.	268 832	52 335
Polimex - Mostostal S.A.	98 981	90 967
ElectroMobility Poland S.A.	14 994	1 850
	734 268	**355 152**

W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe dane finansowe dotyczące jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych konsolidowanych metodą praw własności:

31.12.2018	Udział w własności	Aktywa obrotowe	Aktywa trwałe	Aktywa razem	Zobowiązania krótkoterminowe	Zobowiązania długoterminowe	Zobowiązania razem	Przychody	Wynik netto	Eliminacja strat/zysków niezrealizowanych	Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych
Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.	50,00%	95 005	473 083	**568 088**	24 011	20 573	**44 584**	4 149	(5 017)	-	(2 197)
Polimex - Mostostal S.A.	16,48%	1 222 581	712 957	**1 935 538**	840 158	538 027	**1 378 185**	1 556 170	72 018	(8 825)	8 014
Polska Grupa Górnicza S.A.	7,66%	3 030 488	9 026 951	**12 057 439**	3 801 041	4 511 080	**8 312 121**	8 918 722	530 244	11 873	51 461
ElectroMobility Poland S.A.	25,00%	52 464	9 223	**61 687**	1 711	-	**1 711**	298	(7 340)	-	(1 856)
		4 400 538	**10 222 214**	**14 622 752**	**4 666 921**	**5 069 680**	**9 736 601**	**10 479 339**	**589 905**	**3 048**	**55 422**

Grupa dokonała korekty konsolidacyjnej dotyczącej marż ze sprzedaży na transakcjach pomiędzy Grupą a spółkami Polimex – Mostostal S.A. oraz Polska Grupa Górnicza S.A.

31.12.2017	Udział w własności	Aktywa obrotowe	Aktywa trwałe	Aktywa razem	Zobowiązania krótkoterminowe	Zobowiązania długoterminowe	Zobowiązania razem	Przychody	Wynik netto	Eliminacja strat niezrealizowanych	Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych
Elektrownia Ostrołęka S.A.	23,79%	25 832	214 212	**240 044**	32 821	703	**33 524**	1 201	(1 661)	-	(395)
Polimex - Mostostal S.A.	16,48%	1 586 019	654 262	**2 240 281**	973 960	809 979	**1 783 939**	2 077 245	64 619	(322)	10 327
ElectroMobility Poland S.A.	25,00%	7 382	241	**7 623**	223	-	**223**	151	(2 600)	-	(650)
		1 619 233	**868 715**	**2 487 948**	**1 007 004**	**810 682**	**1 817 686**	**2 078 597**	**60 358**	**(322)**	**9 282**

	Polimex Mostostal S.A.	Polska Grupa Górnicza S.A.	Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.	ElectroMobility Poland S.A.
Stan na 31.12 2018				
Aktywa trwałe	712 957	9 026 951	473 083	9 223
Aktywa obrotowe	1 222 581	3 030 488	95 005	52 464
Zobowiązania długoterminowe	538 027	4 511 080	20 573	-
Zobowiązania krótkoterminowe	840 158	3 801 041	24 011	1 711
Aktywa netto	**557 353**	**3 745 318**	**523 504**	**59 976**
Udział w głosach	16,48%	7,66%	50,00%	25%
Udział w aktywach netto	**91 852**	**286 891**	**261 752**	**14 994**
Wartość firmy	15 954	52 697	7 080	-
Eliminacja strat/zysków niezrealizowanych	(8 825)	11 873	-	-
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	**98 981**	**351 461**	**268 832**	**14 994**

	Polimex Mostostal S.A.	Polska Grupa Górnicza S.A.	Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.	ElectroMobility Poland S.A.
Stan na 31.12 2017				
Aktywa trwałe	654 262	8 600 774	214 212	241
Aktywa obrotowe	1 586 019	1 879 009	25 832	7 382
Zobowiązania długoterminowe	809 979	4 168 218	703	-
Zobowiązania krótkoterminowe	973 960	3 407 357	32 821	223
Inne różnice	(1 165)	-	13 468	-
Aktywa netto	**455 177**	**2 904 208**	**219 988**	**7 400**
Udział w głosach	16,48%	5,81%	23,79%	25%
Udział w aktywach netto	**75 013**	**168 734**	**52 335**	**1 850**
Wartość firmy	15 954	41 266	-	-
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	**90 967**	**210 000**	**52 335**	**1 850**

13.1. Realizacja Umowy Inwestycyjnej z Energa S.A. i Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. w sprawie budowy i eksploatacji bloku energetycznego w Elektrowni Ostrołęka Sp. z o.o.

8 grudnia 2016 r. Spółka zawarła Umowę Inwestycyjną z Energa S.A. i spółką Elektrownia Ostrołęka sp. z o.o. dotyczącą realizacji projektu Ostrołęka C. Przedmiotem Umowy było przygotowanie, budowa i eksploatacja nowoczesnego bloku węglowego klasy 1.000 MW w Elektrowni Ostrołęka. 19 grudnia 2016 r. spółka celowa ogłosiła postępowanie przetargowe na wyłonienie generalnego wykonawcy budowy elektrowni Ostrołęka C o mocy ok. 1.000 MW i o sprawności netto co najmniej 45% pracującej na parametrach nadkrytycznych pary.

Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. przy realizacji określonych założeń (w tym przy odpowiednim udziale ENEA S.A., Energa S.A. oraz ewentualnych Inwestorów Finansowych) i mechanizmu wsparcia wynikającego z wprowadzenia rynku mocy lub innych mechanizmów wsparcia, będzie w stanie podjąć się kompleksowej realizacji projektu.

Realizując Umowę Inwestycyjną ENEA S.A. od 1 lutego 2017 r. do 23 marca 2018 r. nabyła od Energa S.A. w formie transzowania akcje/udziały spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o., stanowiące łącznie 50% w kapitale zakładowym, w kwocie ok. 101 mln zł. W wyniku podwyższeń kapitału zakładowego spółki, ENEA S.A. wniosła środki finansowe w wysokości 170 500 tys. zł. Łącznie, w latach 2017 – 2018, nakłady ENEA S.A. na nabycie udziałów/akcji i dokapitalizowania spółki wyniosły 271 425 tys. zł.

W rezultacie powyższych transakcji Energa S.A. i ENEA S.A. objęły wspólną kontrolę nad spółką Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o., z siedzibą w Ostrołęce, której celem działalności jest budowa i eksploatacja nowego bloku węglowego. Obie strony posiadają po 50% udziałów Elektrowni Ostrołęka Sp. z o.o. oraz taką samą liczbę głosów na Zgromadzeniu Wspólników. W skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej wchodzi taka sama liczba przedstawicieli obu inwestorów. Decyzje dotyczące istotnych działań wymagają jednomyślnej zgody obu udziałowców, którzy mają prawo do aktywów netto Elektrowni Ostrołęka Sp. z o.o. Biorąc powyższe pod uwagę inwestycja została zaklasyfikowana jako wspólne przedsięwzięcie i jest ujmowana metodą praw własności.

4 kwietnia 2018 r. Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. rozstrzygnęła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego pt. "Budowa Elektrowni Ostrołęka C o mocy ok. 1000 MW" poprzez wybór Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. i Alstom Power System S.A.S, jako Generalnego Wykonawcy, który zaoferował wykonanie przedmiotu Zamówienia o parametrach określonych w ofercie za kwotę netto 5 049 729 tys. zł, brutto 6 023 035 tys. zł.

6 lipca 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. wyraziło zgodę na zawarcie Umowy o zamówienie publiczne z Generalnym Wykonawcą: Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. – Lider Konsorcjum oraz ALSTOM Power Systems S.A.S., wyłonionym w ramach przeprowadzonego przez spółkę postępowania o udzielenie sektorowego zamówienia publicznego w trybie dialogu konkurencyjnego pn. "Budowa Elektrowni Ostrołęka C o mocy ok. 1000 MW".
Podpisanie przez Zarząd Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. Umowy z Generalnym Wykonawcą: Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. – Lider Konsorcjum oraz ALSTOM Power Systems S.A.S. nastąpiło 12 lipca 2018 r.

4 września 2018 r. zostało zawarte porozumienie pomiędzy ENEA S.A., Energa S.A., Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o., a Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym Aktywów Niepublicznych Energia ("Fundusz"), w zakresie zaangażowania kapitałowego Funduszu (poprzez objęcie udziałów w kapitale zakładowym spółki celowej) w realizowany przez spółkę celową projekt przygotowania, budowy i eksploatacji bloku energetycznego, o mocy brutto ok. 1000 MW, opalanego węglem kamiennym. Zaangażowanie się Funduszu w spółkę Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. jest uzależnione od spełnienia się szeregu warunków o charakterze prawnym, korporacyjnym i finansowym, w tym od sytuacji rynkowej. Porozumienie obowiązywało do 30 listopada 2018 r.
24 września 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ENEA S.A. wyraziło kierunkową zgodę na przystąpienie do Etapu Budowy w ramach Projektu Ostrołęka C, tj. do etapu od czasu wydania przez Elektrownia Ostrołęka

Sp. z o.o. polecenia rozpoczęcia prac (NTP – Notice To Proceed) generalnemu wykonawcy, do czasu oddania bloku energetycznego realizowanego w ramach Projektu Ostrołęka C do komercyjnej eksploatacji. Przedmiotowa zgoda była jedną z szeregu zgód korporacyjnych poprzedzających wydanie NTP.

21 grudnia 2018 r. odbyła się aukcja Rynku Mocy na rok dostaw 2023, w której uczestniczyła Elektrownia Ostrołęka sp. z o.o. Ostateczne wyniki aukcji mocy zostały ogłoszone przez Prezesa URE 14 stycznia 2019 r.
W wyniku przeprowadzonej aukcji Elektrownia Ostrołęka C zawarła kontrakt mocowy na 15 letni okres wsparcia za kwotę 202,99 zł/kW/rok, co wiąże się z rocznym przychodem na poziomie ok. 173 mln zł.

Uchwałą Nr 94/IX/2018 z dnia 28 grudnia 2018 r. Rada Nadzorcza ENEA S.A. wyraziła zgodę na:

- zawarcie przez Zarząd ENEA S.A. porozumienia (Porozumienie) ze spółką ENERGA S.A. oraz Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. regulującego zasady współpracy stron w projekcie budowy Elektrowni Ostrołęka C, w tym, rozwiązującego Umowę Inwestycyjną z 8 grudnia 2016 r. wraz z Aneksem nr 1/2018 do niej zawartym w dniu 26 marca 2018 r. oraz ograniczającego zaangażowanie finansowe dla realizacji Etapu Budowy przypadające na ENEA S.A. do kwoty w wysokości 1 miliarda złotych,
- głosowanie przez przedstawiciela ENEA S.A. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki Elektrownia Ostrołęka sp. z o.o. za uchwałą o wyrażeniu zgody na wydanie Polecenia Rozpoczęcia Prac, z zastrzeżeniem, że dojdzie do wcześniejszego zawarcia Porozumienia przez wszystkie strony.

Porozumienie pomiędzy ENEA S.A., ENERGA S.A. oraz Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o., o którym mowa powyżej, zostało zawarte 28 grudnia 2018 r. Na mocy Porozumienia rozwiązaniu uległa Umowa Inwestycyjna z 8 grudnia 2016 r. wraz z Aneksem z 26 marca 2018 r.
W treści Porozumienia określono nowe zasady współpracy, w tym strukturę finansowania Projektu, gdzie ENEA S.A. deklaruje zaangażowanie finansowe dla realizacji Etapu Budowy w wysokości 1 mld PLN, ENERGA S.A. w wysokości nie mniej niż 1 mld PLN, poza środkami już zaangażowanymi. Ponadto, Porozumienie przewiduje zaangażowanie innych inwestorów w pozostałym zakresie koniecznym do pokrycia nakładów finansowych Projektu.

Strony Porozumienia zamierzają między innymi:

- uzgodnić formę, harmonogram oraz warunki zaangażowania finansowego inwestora finansowego oraz/lub innych inwestorów;
- zawrzeć nową umowę inwestycyjną;
- uzgodnić zasady udzielenia Spółce przez kredytodawców kredytów niezbędnych dla ukończenia Etapu Budowy w sposób nie naruszający zobowiązań przyjętych przez ENEA S.A. i ENERGA S.A. w ramach finansowania zewnętrznego (tzw. financial covenants).

Zawarcie Porozumienia stanowiło warunek wydania przez ENEA S.A. zgody na wydanie Polecenia Rozpoczęcia Prac (NTP) dla generalnego wykonawcy.

28 grudnia 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. wyraziło zgodę na wydanie Polecenia Rozpoczęcia Prac dla Generalnego Wykonawcy – Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. – Lider Konsorcjum oraz ALSTOM Power Systems S.A.S.
Zarząd Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. 28 grudnia 2018 r. wydał Polecenie Rozpoczęcie Prac związanych z budową Elektrowni Ostrołęka C dla Generalnego Wykonawcy – Konsorcjum GE Power Sp. z o.o. – Lider Konsorcjum oraz ALSTOM Power Systems S.A.S.

W związku z wydaniem NTP dla Generalnego Wykonawcy – mając na uwadze, że zgodnie z zapisami Porozumienia, druga rata zaliczki zostanie pokryta w równych częściach przez ENEA S.A. i Energa S.A. - w celu wypłacenia Wykonawcy drugiej raty zaliczki, Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. 4 stycznia 2019 r. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o kwotę 361 382 tys. zł.
ENEA S.A. objęła 3 613 821 udziałów w kapitale zakładowym o wartości nominalnej 180 691 tys. zł, wnosząc 4 stycznia 2019 r. wkład pieniężny na konto spółki celowej. Dnia 1 marca 2019 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.

7 stycznia 2019 r. ENEA S.A. oraz Energa S.A. i PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE) rozpoczęły rozmowy mogące skutkować zaangażowaniem PGE w projekt budowy Elektrowni Ostrołęka C, który realizowany jest obecnie przez ENEA S.A. i Energa S.A.

	Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o.
Cena nabycia (wraz z dokapitalizowaniami)	271 425
Udział w wartości aktywów netto	264 345
Wartość firmy dotycząca posiadanych udziałów	**7 080**

13.2. Dokapitalizowanie Polskiej Grupy Górniczej S.A.

W związku z procesem pozyskiwania inwestorów kapitałowych przez Katowicki Holding Węglowy S.A., w lipcu 2016 r. ENEA S.A. rozpoczęła rozmowy z potencjalnymi inwestorami dotyczące możliwości realizacji potencjalnej Inwestycji oraz jej potencjalnych parametrów.
28 października 2016 r. ENEA S.A. podpisała z Węglokoks S.A. i Towarzystwem Finansowym Silesia Sp. z o.o. (Inwestorzy) list intencyjny wyrażający wstępne zainteresowanie zaangażowaniem finansowym w Katowicki Holding Węglowy S.A. lub aktywa KHW.
W związku z zainteresowaniem Polskiej Grupy Górniczej S.A. (PGG) nabyciem wybranych aktywów Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. oraz rozpoczęciem procesu dokapitalizowania PGG, ENEA S.A. przeprowadziła wraz z dotychczasowymi Udziałowcami PGG niezbędne analizy przedstawionego przez PGG Biznes Planu i wyraziła zainteresowanie zaangażowaniem kapitałowym w Polskiej Grupie Górniczej S.A.
30 marca 2017 r. Rada Nadzorcza ENEA S.A. wyraziła zgodę na przystąpienie Spółki do Polskiej Grupy Górniczej S.A. i objęcie przez nią nowych udziałów w kapitale PGG o wartości nominalnej 300 mln zł w zamian za wkład pieniężny w kwocie 300 mln zł.

31 marca 2017 r. Spółka zawarła:

- umowę inwestycyjną określającą warunki inwestycji finansowej w PGG (Umowa Inwestycyjna),
- porozumienie zawarte pomiędzy Inwestorami dotyczące sprawowania wspólnej kontroli nad PGG (Aneks nr 1 do Porozumienia dotyczącego Polskiej Grupy Górniczej).

Umowa Inwestycyjna

Stronami Umowy Inwestycyjnej są: ENEA S.A., ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o., PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., PGNiG TERMIKA S.A., Węglokoks S.A., Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o., Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (Inwestorzy) oraz PGG. Umowa Inwestycyjna przewidywała, że PGG nabędzie wybrane aktywa górnicze od Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. na podstawie umowy przyrzeczonej, której zawarcie nastąpiło 1 kwietnia 2017 r.

Umowa Inwestycyjna reguluje sposób przeprowadzenia inwestycji i przystąpienia Spółki do PGG, zasad funkcjonowania PGG oraz jej organów, a także zasady wyjścia stron z inwestycji w PGG.

W ramach dokapitalizowania PGG ENEA S.A. zobowiązała się do objęcia nowych udziałów PGG o łącznej wartości nominalnej 300 mln zł w zamian za wkład pieniężny w kwocie 300 mln zł w trzech etapach:

a) w ramach pierwszego etapu Spółka objęła nowe udziały PGG o wartości nominalnej 150 mln zł w zamian za wkład pieniężny w kwocie 150 mln zł. Po objęciu tych udziałów Spółka posiadała 4,39% udziału w kapitale zakładowym PGG. Pierwsze dokapitalizowanie nastąpiło w kwietniu 2017 r.
b) w ramach drugiego etapu Spółka objęła nowe udziały PGG o wartości nominalnej 60 mln zł w zamian za wkład pieniężny w kwocie 60 mln zł. Po objęciu tych udziałów Spółka posiadała 5,81% udziału w kapitale zakładowym PGG. Drugie dokapitalizowanie nastąpiło w czerwcu 2017 r.
c) w ramach trzeciego etapu Spółka objęła w drodze subskrypcji prywatnej akcje serii B spółki PGG o wartości nominalnej 90 mln zł, opłacone w całości wkładem pieniężnym w kwocie 90 mln zł. ENEA S.A. zwiększyła swój udział w kapitale zakładowym do 7,66 %. Trzecie dokapitalizowanie nastąpiło w styczniu 2018 r.

Umowa określa zasady powoływania członków Rady Nadzorczej, zgodnie z którymi każdy z Inwestorów oraz Skarb Państwa będzie uprawniony do powołania jednego członka w maksymalnie ośmioosobowej Radzie Nadzorczej.

Inwestycja wpisuje się w Strategię Rozwoju Grupy Kapitałowej ENEA, której jednym z elementów jest zabezpieczenie bazy surowcowej dla energetyki konwencjonalnej.

W wyniku przekształcenia Polskiej Grupy Górniczej Sp. z o.o. w spółkę akcyjną oraz zmiany zasad dotyczących przygotowywania sprawozdań finansowych tj. przejścia Polskiej Grupy Górniczej Sp. z o.o. na Międzynarodowe Standardy Rachunkowości Sprawozdawczej, 31 sierpnia 2018 r. wszedł w życie Aneks nr 1 do Umowy Inwestycyjnej z 31 marca 2017 r., uwzględniający między innymi zmiany, o których mowa powyżej.

Porozumienie Inwestorów

31 marca 2017 r. Inwestorzy: ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o., PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., PGNiG TERMIKA S.A. oraz Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych oraz ENEA S.A. zawarli Porozumienie, regulujące sposób uzgadniania wspólnego stanowiska Stron w zakresie decyzji dotyczących Spółki oraz sprawowania wspólnej kontroli nad spółką. Porozumienie dla ENEA S.A.

zawarto pod warunkiem uzyskania zgody Prezesa UOKiK na przejęcie wspólnej kontroli nad Spółką. Zgoda UOKiK, o której mowa w zdaniu powyższym, została wydana 22 grudnia 2017 r.

Jednocześnie, 31 marca 2017 r. został rozwiązany list intencyjny podpisany 16 października 2016 r. przez ENEA S.A., Węglokoks S.A. i Towarzystwo Finansowe Silesia Sp. z o.o. dotyczący analizowanej wcześniej inwestycji kapitałowej w Katowicki Holding Węglowy S.A.

Współkontrola została objęta 22 grudnia 2017 r. Alokacja ceny nabycia Polskiej Grupy Górniczej S.A. z zastosowaniem wyceny do wartości godziwej aktywów netto Polskiej Grupy Górniczej S.A. według stanu na 31 stycznia 2018 r. (nabycie trzeciej transzy) przedstawia się następująco:

	Polska Grupa Górnicza S.A.
Cena nabycia	300 000
Udział w wartości godziwej nabytych aktywów netto	247 303
Wartość firmy dotycząca posiadanych akcji	**52 697**

14. Udziały niekontrolujące

(a) Rok 2018

Nazwa jednostki zależnej	Miejska Energetyka Cieplna Piła Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Obornikach	Annacond Enterprises Sp. z o.o. w likwidacji	ENEA Ciepło Sp. z o.o.	Grupa Kapitałowa Lubelski Wegiel Bogdanka S.A.	**Razem udziały niekontrolujące**
Udziały niekontrolujące (w %)	**28,89%**	**0,07%**	**39,00%**	**4,23%**	**34,01%**	
Aktywa trwałe	85 182	13 252	-	707 287	3 067 609	
Aktywa obrotowe	42 017	3 996	69	158 543	469 687	
Zobowiązania długoterminowe	(15 535)	(2 829)	(4 040)	(143 359)	(439 560)	
Zobowiązania krótkoterminowe	(16 054)	(2 807)	(780)	(140 732)	(446 246)	
Aktywa netto	**95 610**	**11 612**	**(4 751)**	**581 739**	**2 651 490**	
Wartość księgowa udziałów niekontrolujących	**27 622**	**8**	**(1 853)**	**24 608**	**901 772**	**952 157**
Przychody ze sprzedaży	62 613	6 475	-	259 542	1 756 673	
Zysk / (Strata) netto za okres sprawozdawczy	5 436	(226)	(653)	17 044	88 967	
Całkowite dochody ogółem	5 405	(226)	(653)	16 355	83 760	
Zysk / (Strata) przypadający na udziały niekontrolujące	**1 712**	**-**	**(283)**	**721**	**30 361**	**32 511**
Całkowite dochody przypadające na udziały niekontrolujące	**1 703**	**-**	**(283)**	**692**	**28 595**	**30 707**
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	1 562	(1 183)	(497)	(169)	459 390	
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(8 627)	(1 658)	-	(31 940)	(418 748)	
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	1 531	2 816	488	(8 398)	(304 777)	
Przepływy pieniężne netto	**(5 534)**	**(25)**	**(9)**	**(40 507)**	**(264 135)**	

Głównym przedmiotem działalności spółek Miejska Energetyka Cieplna Piła Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. i ENEA Ciepło Sp. z o.o. jest produkcja energii cieplnej oraz dystrybucja ciepła, natomiast Grupy Kapitałowej LWB wydobycie i sprzedaż węgla kamiennego. W 2018 r. nie było dywidend wypłaconych udziałowcom niekontrolującym.

(b) Rok 2017

Nazwa jednostki zależnej	Miejska Energetyka Cieplna Piła Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Obornikach	Annacond Enterprises Sp. z o.o.	ENEA Ciepło Sp. z o.o.	Grupa Kapitałowa Lubelski Wegiel Bogdanka S.A.	**Razem udziały niekontrolujące**
Udziały niekontrolujące (w %)	**28,89%**	**0,07%**	**39,00%**	**8,86%**	**34,01%**	
Aktywa trwałe	82 138	12 716	0	280 501	2 988 101	
Aktywa obrotowe	40 904	3 785	312	93 619	730 224	
Zobowiązania długoterminowe	(14 518)	(1 815)	(4 335)	(47 147)	(406 561)	
Zobowiązania krótkoterminowe	(18 807)	(2 945)	(2)	(57 039)	(744 352)	
Aktywa netto	**89 717**	**11 741**	**(4 025)**	**269 934**	**2 567 412**	
Wartość księgowa udziałów niekontrolujących	**25 919**	**8**	**(1 570)**	**23 916**	**873 177**	**921 450**
Przychody ze sprzedaży	59 235	6 411	-	245 261	1 780 320	
Zysk / (Strata) netto za okres sprawozdawczy	10 278	(191)	(1 157)	18 569	265 696	
Całkowite dochody ogółem	10 370	(191)	(1 157)	18 771	241 361	
Zysk / (Strata) przypadający na udziały niekontrolujące	**3 015**	**0**	**(480)**	**1 645**	**90 543**	**94 723**
Całkowite dochody przypadające na udziały niekontrolujące	**3 015**	**0**	**(480)**	**1 645**	**82 310**	**86 490**
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	17 636	2 012	(374)	42 097	616 936	
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(3 901)	(1 667)	-	(18 655)	(374 874)	
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(1 204)	(462)	387	(6 991)	(342 643)	
Przepływy pieniężne netto	**12 531**	**(117)**	**13**	**16 451**	**(100 581)**	
Dywidendy wypłacone przypadające na udziały niekontrolujące	**-**	**-**	**-**	**-**	**(456)**	

15. Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

	31.12.2018	31.12.2017*
Krótkoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie		
Udzielone pożyczki	234	-
Krótkoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	**234**	**-**
Długoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie		
Udzielone pożyczki	7 741	-
Długoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	**7 741**	**-**
RAZEM	**7 975**	**-**

* na dzień 31 grudnia 2017 r. dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie nie istniały, przekształcenie danych na 1 stycznia 2018 r. zostało zaprezentowane w nocie 4.

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie występują odpisy aktualizujące na oczekiwane straty kredytowe poza wykazanymi w nocie 17 odpisami dotyczącymi aktywów z tytułu umów z klientami i należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności stanowiących instrumenty finansowe.

16. Aktywa finansowe

Poniższa tabela prezentuje wyłącznie pozycje będące aktywami finansowymi.

	31.12.2018	31.12.2017
Należności z tytułu dostaw i usług	10 307	9 843
Długoterminowe aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (udziały i akcje w jednostkach niepowiązanych)	-	40 698
Długoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	33 364
Instrumenty pochodne	-	29 553
Długoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	49 442	-
Długoterminowe aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	7 741	-
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	128 279	121 806
Długoterminowe aktywa finansowe razem	**195 769**	**235 264**
Należności z tytułu dostaw i usług	1 191 620	1 524 150
Krótkoterminowe aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	478
Krótkoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	49 329
Aktywa z tytułu umów z klientami	327 980	-
Krótkoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	112 536	-
Krótkoterminowe aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	234	-
Inne inwestycje krótkoterminowe	545	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 650 838	2 687 126
Krótkoterminowe aktywa finansowe razem	**4 283 753**	**4 261 083**
Razem	**4 479 522**	**4 496 347**

17. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	31.12.2018	31.12.2017
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Naleznosci z tytułu leasingu finansowego	759	24
Należności z tytułu dostaw i usług	1 352 963	1 417 979
Należności z tytułu podatków (z wyłączeniem podatku dochodowego) oraz innych podobnych świadczeń	95 258	114 125
Inne należności	407 749	230 389
Zaliczki	171 044	35 499
Naliczone należności z tytułu niezafakturowanej sprzedaży	-*	249 224
Przedpłacone ubezpieczenia majątkowe	8 834	9 443
	2 036 607	2 056 683
Minus: odpis aktualizujący wartość należności	(162 102)	(153 115)
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	**1 874 505**	**1 903 568**

* zmiana prezentacji wynikająca z MSSF 15 została zaprezentowana w nocie 4.

Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należnosci	31.12.2018	31.12.2017
Naleznosci z tytułu leasingu finansowego	1 103	46
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług	9 206	6 857
Inne należności	12 950	23 826
	23 259	30 729
Minus: odpis aktualizujący wartość należności	(2)	-
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	**23 257**	**30 729**

Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności:

	31.12.2018	31.12.2017
Odpis aktualizujący wartość na początek okresu	153 115	129 483
Korekta wynikająca z wdrożenia MSSF 9	4 619	-
Stan na początek okresu po korekcie	**157 734**	**129 483**
Nabycie spółek zależnych	-	5 537
Utworzony	26 492	45 263
Rozwiązany	(2 068)	(6 834)
Wykorzystany	(20 054)	(20 334)
Odpis aktualizujący odpis wartość na koniec okresu	**162 104**	**153 115**

Odpisy są tworzone głównie od należności handlowych. Odpisy od pozostałych należności są nieistotne.

Struktura wiekowa należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności, stanowiących instrumenty finansowe:

	31.12.2018		
	Wartość nominalna	**Odpis aktualizujący**	**Wartość księgowa**
Bieżące	1 070 741	(15 266)	1 055 475
Przeterminowane	293 290	(146 838)	146 452
0-30 dni	96 941	(392)	96 549
31-90 dni	15 714	(1 511)	14 203
91-180 dni	17 380	(12 316)	5 064
ponad 180 dni	163 255	(132 619)	30 636
Razem	**1 364 031**	**(162 104)**	**1 201 927**
Aktywa z tytułu umów z klientami	**328 280**	**(300)**	**327 980**

	31.12.2017		
	Wartość nominalna	**Odpis aktualizujący**	**Wartość księgowa**
Bieżące	1 416 579	(20 264)	1 396 315
Przeterminowane	270 529	(132 851)	137 678
0-30 dni	81 060	(193)	80 867
31-90 dni	18 264	(706)	17 558
91-180 dni	8 894	(3 061)	5 833
ponad 180 dni	162 311	(128 891)	33 420
Razem	**1 687 108**	**(153 115)**	**1 533 993**

18. Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami

	Aktywa z tytułu umów z klientami*	**Zobowiązania z tytułu umów z klientami***
Stan na początek okresu po korekcie	**245 026**	**128 011**
Przychód rozpoznany w okresie który był uwzględniony w bilansie otwarcia zobowiązań z tytułu umów z klientami	-	(62 845)
Należności niezafakturowane	87 777	-
Zwiększenie z tytułu przedpłat	-	3 412
Przeniesienie z aktywów z tytułu umowy do należności	(4 523)	-
Odpis aktualizujący	(300)	-
Stan na koniec okresu	**327 980**	**68 578**

* na dzień 31 grudnia 2017 r. aktywa oraz zobowiązania z tytułu umów z klientami nie istniały, przekształcenie danych na 1 stycznia 2018 r. zostało zaprezentowane w nocie 4.

Saldo aktywów z tytułu umów z klientami obejmuje przede wszystkim niezafakturowaną sprzedaż energii elektrycznej natomiast saldo zobowiązań z tytułu umów z klientami otrzymane zaliczki na opłaty przyłączeniowe.

19. Ograniczenia w dysponowaniu i zabezpieczenia ustanowione na aktywach Grupy oraz inne zabezpieczenia

Lp.	Nazwa jednostki	Tytuł zabezpieczenia	Rodzaj zabezpieczenia	Podmiot na rzecz którego ustanowiono zabezpieczenie	Zadłużenie na 31.12.2018 r.	Zadłużenie na 31.12.2017 r.	Okres na jaki ustanowiono zabezpieczenie
1.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie roszczeń z umowy na zakupy produktów i usług dokonywane przy użyciu Kart Flotowych	Weksel in blanco	**PKN Orlen S.A.**	-	252	bezterminowo
2.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie umowy na udzielenie gwarancji kontraktowych	Weksel in blanco	**WUPRINŻ S.A.**	14	14	12 sierpnia 2020 r.
3.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie umowy na udzielenie gwarancji kontraktowych	Weksel in blanco	**ARDAGH Glass**	-	157	11 sierpnia 2018 r.
4.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie umowy na udzielenie gwarancji kontraktowych	Weksel in blanco	**PGL Lasy Państwowe**	31	31	12 sierpnia 2020 r.
5.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie umowy na udzielenie gwarancji kontraktowych	Weksel in blanco	**STRABAG Sp. z o.o.**	30	30	12 sierpnia 2020 r.
6.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie umowy na udzielenie gwarancji kontraktowych	Weksel in blanco	**STRABAG Sp. z o.o.**	30	30	12 sierpnia 2020 r.
7.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie umowy na udzielenie gwarancji kontraktowych	Weksel in blanco	**STRABAG Sp. z o.o.**	25	-	12 sierpnia 2020 r.
8.	**Enea Serwis**	Zabezpieczenie umowy na udzielenie gwarancji kontraktowych	Weksel in blanco	**STRABAG Sp. z o.o.**	25	-	12 sierpnia 2020 r.
9.	**PEC Oborniki**	Zabezpieczenie pożyczki	Weksel in blanco, cesja wierzytelności	**WFOŚiGW**	1 307	1 562	20 czerwca 2023 r.
10.	**PEC Oborniki**	Zabezpieczenie pożyczki	Weksel in blanco, cesja wierzytelności	**WFOŚiGW**	1 310	-	20 września 2028 r.
11.	**PEC Oborniki**	Zabezpieczenie pożyczki	Weksel in blanco, cesja wierzytelności	**WFOŚiGW**	-	151	20 marca 2018 r.
12.	**Enea Wytwarzanie**	Zabezpieczenie pożyczki	Weksel in blanco	**NFOŚiGW**	-	3 564	30 września 2018 r.
13.	**Enea Ciepło (w roku 2017 Enea Wytwarzanie)**	Zabezpieczenie pożyczki	Weksel in blanco	**NFOŚiGW**	55 486	53 536	20 grudnia 2026 r.
14.	**Enea Ciepło**	Zabezpieczenie kredytu	Weksel in blanco	**PKO BP S.A.**	3 040	3 909	30 czerwca 2024 r.
15.	**Enea Ciepło**	Zabezpieczenie kredytu	Weksel in blanco	**ING Bank Śląski S.A.**	2 869	4 819	12 listopada 2026 r.
16.	**LW Bogdanka**	Zabezpieczenie pożyczki	Weksel in blanco, cesja wierzytelności	**WFOŚiGW**	17 141	20 208	31 lipca 2024 r.
17.	**LW Bogdanka**	Zabezpieczenie umowy programowej dotyczącej emisji obligacji	Cesja wierzytelności, oświadczenie o poddaniu się egzekucji	**Pekao S.A.**	-	300 000	31 grudnia 2021 r.
18.	**MEC Piła**	Zabezpieczenia pożyczek	Weksle in blanco, cesje wierzytelności	**WFOŚiGW**	6 723	5 208	20 czerwca 2023 r.
19.	**Enea Elektrownia Połaniec**	Przewłaszczenie EUA na zabezpieczenie	przeniesienie własności EUA na mocy umowy (zabezpieczenie niepieniężne)	**IRGIT**	-	-	do odwołania

Poza ograniczeniami opisanymi w tabeli powyżej, ograniczenia dotyczące środków pieniężnych opisano w nocie 23.

20. Prawa do emisji CO_2

Stan na początek okresu	**31.12.2018**	**31.12.2017**
Wartość brutto	595 533	417 073
Wartość księgowa netto	595 533	417 073
Zmiany w okresie 12 miesięcy		
Nabycie	516 810	531 535
Nabycie spółek zależnych	-	108 657
Umorzenie praw do emisji	(497 255)	(364 640)
Sprzedaż	(22 228)	(97 092)
Pozostałe zmiany	(6 624)	-
Stan na koniec okresu		
Wartość brutto	586 236	595 533
Wartość księgowa netto	**586 236**	**595 533**

21. Zapasy

	31.12.2018	**31.12.2017**
Materiały	769 319	573 051
Półprodukty i produkty w toku	609	632
Produkty gotowe	18 612	10 452
Świadectwa pochodzenia energii	516 180	257 471
Towary	13 760	11 471
Wartość brutto zapasów	**1 318 480**	**853 077**
Odpis aktualizujący wartość zapasów	(53 610)	(6 890)
Wartość netto zapasów	**1 264 870**	**846 187**

W Grupie wydobywany jest węgiel, który jest następnie w części wykorzystywany w produkcji, a w części sprzedawany poza Grupę. Nie jest możliwe wiarygodne określenie jaka część węgla zostanie sprzedana, dlatego cały zapas jest prezentowany w powyższej tabeli w pozycji „Materiały".

W okresie 12 miesięcy 2018 r. odpis aktualizujący wartość zapasów wzrósł o 46 720 tys. zł.

Na zapasach nie ustanowiono zabezpieczeń.

22. Świadectwa pochodzenia energii

	31.12.2018	31.12.2017
Wartość netto na początek okresu	**257 046**	**161 459**
Nabycie spółek zależnych	-	48 672
Wytworzenie we własnym zakresie	188 597	126 680
Nabycie	461 543	152 690
Umorzenie	(376 813)	(190 736)
Sprzedaż	(14 489)	(43 522)
Zmiana odpisu aktualizującego	373	1 803
Pozostałe zmiany	(124)	-
Wartość netto na koniec okresu	**516 133**	**257 046**

23. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2018	31.12.2017
Środki pieniężne w kasie i w banku	**1 069 639**	**563 217**
- środki pieniężne w kasie	24	32
- środki pieniężne w banku	1 069 615	563 185
Inne środki pieniężne	**1 581 199**	**2 123 909**
- środki pieniężne w drodze	1 131	33
- lokaty	1 143 636	2 088 904
- inne	436 432	34 972
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty	**2 650 838**	**2 687 126**
Środki pieniężne wykazane w rachunku przepływów pieniężnych	**2 650 838**	**2 687 126**
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	588 632	99 244

Na środkach pieniężnych nie ustanowiono zabezpieczeń.

Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w Grupie wyniosły na dzień 31 grudnia 2018 r. 588 632 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 99 244 tys. zł). Były to przede wszystkim środki pieniężne na depozyty transakcyjne energii elektrycznej i praw do emisji CO_2 (głównie środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie rozliczeń z IRGiT).

24. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej

	31.12.2018	31.12.2017*
Opcje call (aktywa długoterminowe)	12 116	-
Kontrakty terminowe długoterminowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 000	-
Kontrakty terminowe krótkoterminowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	112 536	-
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	15 866	-
Akcje i udziały wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	19 460	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	**161 978**	**-**

* na dzień 31 grudnia 2017 r. aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej nie istniały, przekształcenie danych na 1 stycznia 2018 r. zostało zaprezentowane w nocie 4.

Na 31 grudnia 2018 r. w pozycji aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej Grupa prezentuje między innymi opcje kupna akcji spółki Polimex-Mostostal S.A. Na podstawie umowy opcji zakupu akcji Polimex-Mostostal S.A. z 18 stycznia 2017 r. ENEA S.A. nabyła opcje call od Towarzystwa Finansowego Silesia Sp. z o.o. Umowa ta przewiduje nabycie w trzech transzach łącznie 9 125 tys. akcji, po cenie nominalnej 2 zł za akcję, w określonych terminach tj. 30 lipca 2020 r., 30 lipca 2021 r. i 30 lipca 2022 r. Wycena opcji call do wartości godziwej została przeprowadzona z wykorzystaniem modelu Blacka-Scholesa. Wartość księgowa opcji na 31 grudnia 2018 r. wynosiła 12 116 tys. zł (wartość księgowa opcji na 31 grudnia 2017 r. wynosiła 23 836 tys. zł).

Ponadto w aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej Grupa wykazuje m.in. wycenę kontraktów terminowych na zakup energii elektrycznej i gazu oraz dotyczących praw majątkowych, niewykorzystywanych na własne potrzeby Grupy, o wartości 114 536 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. wartość 58 857 tys. zł). Wartość nominalna kontraktów zawartych na zakup i sprzedaż energii elektrycznej, gazu i praw majątkowych z terminem zapadalności 2019-2020, prezentowanych jako aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej, wynosi 2 607 417 tys. zł.

25. Kapitał własny

Stan na dzień 31.12.2018

Seria akcji	Liczba akcji (w sztukach)	Wartość nominalna 1 akcji (w złotych)	Wartość księgowa
Seria „A”	295 987 473	1	295 988
Seria „B”	41 638 955	1	41 639
Seria „C”	103 816 150	1	103 816
Liczba akcji razem	**441 442 578**		
Kapitał zakładowy razem			**441 443**
Kapitał zakładowy (wartość nominalna)*			441 443
Kapitał z rozliczenia połączenia			38 810
Kapitał zakładowy z tytułu przeszacowania o efekt hiperinflacji			107 765
RAZEM KAPITAŁ ZAKŁADOWY			**588 018**
Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną			3 632 464
Zyski zatrzymane			9 908 842
Kapitał rezerwowy z wyceny instrumentów zabezpieczających			(16 024)
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych			(16 295)
Pozostałe kapitały			-
Udziały niekontrolujące			952 157
RAZEM KAPITAŁ WŁASNY			**15 049 162**

*Kapitał zakładowy w całości został wpłacony

Stan na dzień 31.12.2017

Seria akcji	Liczba akcji (w sztukach)	Wartość nominalna 1 akcji (w złotych)	Wartość księgowa
Seria „A”	295 987 473	1	295 988
Seria „B”	41 638 955	1	41 639
Seria „C”	103 816 150	1	103 816
Liczba akcji razem	**441 442 578**		
Kapitał zakładowy razem			**441 443**

Kapitał zakładowy (wartość nominalna)	441 443
Kapitał z rozliczenia połączenia	38 810
Kapitał zakładowy z tytułu przeszacowania o efekt hiperinflacji	107 765
RAZEM KAPITAŁ ZAKŁADOWY	**588 018**
Kapitał z nadwyżki ceny emisyjnej nad wartością nominalną	3 632 464
Zyski zatrzymane	8 858 130
Kapitał rezerwowy z wyceny instrumentów zabezpieczających	25 967
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych	741
Pozostałe kapitały	(27 101)
Udziały niekontrolujące	921 450
RAZEM KAPITAŁ WŁASNY	**13 999 669**

30 września 2013 r. Rada Nadzorcza LWB przyjęła uchwałą Regulamin Programu Opcji Menedżerskich w latach 2013 – 2017. Uchwała została podjęta na podstawie uchwały nr 26 ZWZ spółki z 4 lipca 2013 r. w sprawie emisji do 1.360.540 imiennych warrantów subskrypcyjnych serii A z wyłączeniem prawa poboru, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego LWB o kwotę nie wyższą niż 6 802 700 zł przez emisję nie więcej niż 1.360.540 akcji zwykłych na okaziciela serii D, o wartości nominalnej 5 zł każda akcja z wyłączeniem prawa poboru. Na dzień przyznania dokonano wyceny programu przy zastosowaniu modelu Blacka – Scholesa – Mertona, wyliczona wartość opcji na dzień przyznania wyniosła 23 657 tys. zł. W modelu wyceny przyjęto szereg następujących założeń:

- za datę przyznania opcji (datę wyceny) przyjęto 30 września 2013 r. dla każdej z transz,
- ceną bieżącą przyjętą do obliczeń był prognozowany kurs akcji Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. na dzień 30 września 2013 r.,
- okres życia opcji obliczono przy założeniu zapadalności opcji w środku przedziału wyznaczanego przez pierwszy i ostatni możliwy dzień wykonania opcji,
- przyjęto stopę wolną od ryzyka na poziomie średniej półrocznej z tygodniowych notowań 5 – letnich obligacji skarbowych,
- zmienność cen akcji obliczono w oparciu o roczne stopy zwrotu z notowań Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w kapitalizacji ciągłej za 4 – letni okres notowań Jednostki Dominującej,
- założono zerową stopę dywidendy, w związku z zapisami Programu, według których dywidenda wypłacana przez Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. pomniejszać będzie cenę wykonania opcji.

Na 31 grudnia 2018 r. liczba przyznanych opcji w ramach całego Programu wynosi 1.143.863 a całkowita wartość Programu Opcji Menedżerskich wyniosła 3 839 tys. zł (31 grudnia 2017 r.: 3.839 tys. zł). W ramach tej puli liczba przyznanych praw (za lata 2013-2014) do wykonania powyższych opcji wyniosła 335.199.

Łączny koszt programu ujęty na 31 grudnia 2018 r. w pozycji „Zyski zatrzymane" wyniósł 3 839 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r.: 3 839 tys. zł). W trzecim kwartale 2018 r., pomiędzy spółką a wszystkimi beneficjentami Programu (osobami, którym potencjalnie mogą zostać przyznane opcje), zawarte zostały porozumienia, na podstawie których rozwiązane zostały umowy uczestnictwa beneficjentów w Programie. Każdemu beneficjentowi wypłacone zostały rekompensaty w wysokości 1 zł. Wraz z zawarciem powyższych porozumień Program Opcji Menedżerskich został ostatecznie zakończony.

W 2018 r. wygasła nieodwołalna oferta kupna pozostałych udziałów w spółce ENEA Ciepło Sp. z o.o. W związku z tym Grupa nie wykazuje już w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zobowiązania w kwocie 27 101 tys. zł. w korespondencji z pozostałymi kapitałami.

26. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	31.12.2018	31.12.2017
Długoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania z tytułu zakupu licencji na informację geologiczną oraz koncesji	39 159	42 675
Inne	28 326	14 904
Długoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	**67 485**	**57 579**
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	873 902	904 946
Zaliczki otrzymane na poczet dostaw, robót i usług	5 070	14 959
Zobowiązania z tytułu podatków (z wyłączeniem podatku dochodowego) i podobnych świadczeń	129 797	177 916
Zobowiązania z tytułu zakupu rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych	589 494	696 641
Zobowiązania z tytułu dywidend	4	27
Fundusze specjalne	227	587
Zobowiązania dotyczące depozytów na transakcje futures na prawa do emisji CO_2	851 157	139 198
Zobowiązania z tytułu opcji nabycia pozostałych udziałów w jednostkach zależnych	-	27 101
Inne	85 082	90 010
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	**2 534 733**	**2 051 385**
	2 602 218	**2 108 964**

27. Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe

	31.12.2018	31.12.2017
Kredyty bankowe	2 054 465	2 207 341
Pożyczki	69 127	69 959
Obligacje	5 850 121	5 442 791
Długoterminowe	**7 973 713**	**7 720 091**
Kredyty bankowe	160 138	102 365
Pożyczki	12 546	12 741
Obligacje	183 156	424 323
Krótkoterminowe	**355 840**	**539 429**
Razem	**8 329 553**	**8 259 520**

Kredyty i pożyczki

Poniżej przedstawiono zestawienie kredytów i pożyczek w Grupie.

L.p.	Spółka	Podmiot udzielający	Data zawarcia umowy	Łączna kwota umowy	Wartość zadłużenia na 31.12.2018 r.	Wartość zadłużenia na 31.12.2017 r.	Termin obowiązywania umowy
1.	ENEA S.A.	EBI	18 października 2012 r. oraz 19 czerwca 2013 r. (A i B)	1 425 000	1 264 369	1 357 174	31 grudnia 2030 r.
2.	ENEA S.A.	EBI	29 maja 2015 r. (C)	946 000	941 833	946 000	30 września 2032 r.
3.	ENEA S.A.	PKO BP	28 stycznia 2014 r., Aneks nr 1 z 25 stycznia 2017 r.	300 000	-	-	31 grudnia 2019 r.
4.	ENEA S.A.	Pekao S.A.	28 stycznia 2014 r., Aneks nr 1 z 25 stycznia 2017 r.	150 000	-	-	31 grudnia 2019 r.
5.	ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.	NFOŚiGW	6 czerwca 2012 r.	17 850	-	3 564	30 września 2018 r.
6.	ENEA Ciepło Sp. z o.o.	NFOŚiGW	22 grudnia 2015 r.	60 075	55 192	52 017	20 grudnia 2026 r.
7.	LWB	mBank	16 grudnia 2016 r., Aneks nr 1 z 30 listopada 2018 r.	100 000	-	-	29 listopada 2019 r.
8.	Pozostałe	-	-	-	33 391	35 847	-
	RAZEM			**2 998 925**	**2 294 785**	**2 394 602**	
	Koszty transakcyjne oraz efekt wyceny według efektywnej stopy procentowej				1 491	(2 196)	
	RAZEM			**2 998 925**	**2 296 276**	**2 392 406**	

Poniżej znajduje się krótka charakterystyka istotnych umów kredytowych i pożyczek w Grupie Kapitałowej ENEA:

ENEA S.A.

ENEA S.A. posiada obecnie umowy kredytowe zawarte z EBI na łączną kwotę 2 371 000 tys. zł (Umowa A 950 000 tys. zł i Umowa B 475 000 tys. zł oraz Umowa C 946 000 tys. zł). Środki pozyskane z EBI przeznaczone są na finansowanie wieloletniego planu inwestycyjnego w celu modernizacji i rozbudowy sieci energetycznych ENEA Operator Sp. z o.o. Środki z Umowy A, B i C są w pełni wykorzystane. Okres dostępności Umowy C skończył się w grudniu 2017 r. Oprocentowanie kredytów może być stałe lub zmienne.
15 marca 2018 r. zgodnie z zapisami Umowy A z EBI strony dokonały zmiany stopy procentowej ze zmiennej na stałą dla drugiej transzy kredytu w kwocie 170 000 tys. zł.

ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.
Pożyczka z NFOŚiGW - umowę zawarto 6 czerwca 2012 r. na okres od 1 października 2013 r. do 30 września 2018 r. Kwota wykorzystanej pożyczki w wysokości 17 850 tys. zł oprocentowana jest w skali roku WIBOR 3M+50 pkt bazowych. Pożyczka została w całości spłacona.

ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. i ENEA Ciepło Sp. z o.o.
Pożyczka z NFOŚiGW - umowę z 22 grudnia 2015 r. zawarto na okres od 1 kwietnia 2016 r. do 20 grudnia 2026 r. z limitem 60 075 tys. zł. Kwota wykorzystanej pożyczki oprocentowana jest w skali roku w oparciu o WIBOR 3M, nie mniej niż 2 % . Okres karencji w spłacie obowiązuje do 29 września 2018 r. Pożyczka ta została 30 listopada 2018 r. przeniesiona (wraz z zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa) do spółki ENEA Ciepło Sp. z o.o.
Łączne zadłużenie ENEA Ciepło Sp. z o.o. z tytułu pożyczki na 31 grudnia 2018 r. wynosi 55 192 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. 52 017 tys. zł).

Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.
16 grudnia 2016 spółka zawarła z mBankiem umowę o kredyt w rachunku bieżącym do kwoty 100 000 tys. zł. Jest ona oprocentowana według stopy zmiennej. Całkowita spłata kredytu nastąpić miała do 30 listopada 2018 r., ale 30 listopada 2018 r. zawarty został Aneks nr 1 do umowy przedłużający datę spłaty zadłużenia do 29 listopada 2019 r. Na dzień sprawozdawczy kredyt nie był wykorzystywany.

Programy emisji obligacji

Poniżej przedstawiono zestawienie obligacji wyemitowanych przez ENEA S.A. i Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.

L.p.	Nazwa programu emisji obligacji	Data zawarcia Programu	Kwota Programu	Wartość wyemitowanych niewykupionych obligacji na 31.12.2018 r.	Wartość wyemitowanych niewykupionych obligacji na 31.12.2017 r.	Termin wykupu
1.	Umowa Programu Emisji Obligacji zawarta z PKO BP S.A., Bankiem PEKAO S.A., BZ WBK S.A., Bankiem Handlowym w Warszawie S.A. (ENEA S.A.)	21 czerwca 2012 r.	3 000 000	3 000 000	3 000 000	Jednorazowy wykup w terminach od czerwca 2020 r. do czerwca 2022 r.
2.	Umowa Programu Emisji Obligacji zawarta z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (ENEA S.A.)	15 maja 2014 r.	1 000 000	880 000	960 000	Wykup w ratach, ostatnia rata płatna w grudniu 2026 r.
3.	Umowa Programu Emisji Obligacji zawarta z ING Bank Śląski S.A., PKO BP S.A., Bankiem PEKAO S.A. oraz mBankiem S.A. (ENEA S.A.)	30 czerwca 2014 r.	5 000 000	1 500 000	1 500 000	Jednorazowy wykup danej serii w lutym 2020 r. i we wrześniu 2021 r.
4.	Umowa Programu Emisji Obligacji zawarta z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (ENEA S.A.)	3 grudnia 2015 r.	700 000	685 000	150 000	Wykup w ratach, ostatnia rata płatna we wrześniu 2027 r.
5.	Umowa Programu Emisji Obligacji zawarta z Bankiem PEKAO S.A. (LWB)	23 września 2013 r.	300 000	-	301 911	Wykup w ratach, ostatnia rata płatna w grudniu 2018 r.
6.	Umowa Programu Emisji Obligacji z Bankiem PEKAO S.A. oraz Bankiem Gospodarstwa Krajowego (LWB)	30 czerwca 2014 r.	300 000	-	-	Wykup w marcu 2017 r.
	RAZEM		**10 300 000**	**6 065 000**	**5 911 911**	
	Koszty transakcyjne oraz efekt wyceny według efektywnej stopy procentowej			(31 723)	(44 797)	
	RAZEM		**10 300 000**	**6 033 277**	**5 867 114**	

ENEA S.A. zawiera umowy dotyczące programów emisji obligacji w celu emisji obligacji na finansowanie bieżącej działalności oraz potrzeb inwestycyjnych ENEA S.A. oraz jej podmiotów zależnych.

17 lipca 2018 r. ENEA S.A. zawarła z Bankiem Gospodarstwa Krajowego Aneks nr 1 do Umowy Programowej z 3 grudnia 2015 r. dotyczącej Programu Emisji Obligacji do kwoty 700 000 tys. zł. Na mocy aneksu zmieniono okres dostępności programu na 31 grudnia 2018 r. z pierwotnej daty 1 marca 2018 r. 12 grudnia 2018 r. ENEA S.A. w ramach wyżej wymienionej Umowy Programowej przeprowadziła emisję obligacji na kwotę 550 000 tys. zł. W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2018 r. ENEA S.A. nie zawierała nowych umów o finansowanie.

Lubelski Węgiel Bogdanka S.A. – na 31 grudnia 2018 r. spółka nie posiada zobowiązań finansowych z tytułu obligacji. Dotychczasowe saldo wynikające z Umowy Programowej zawartej przez spółkę 23 września 2013 r. z Bankiem Polska Kasa Opieki S.A. zostało całkowicie rozliczone. W ramach Umowy wyemitowano 3 000 sztuk obligacji o łącznej wartości 300 000 tys. zł z terminem wykupu do 31 grudnia 2018 r. 30 marca 2018 r. LWB dokonała wykupu 750 sztuk obligacji o wartości 100 tys. zł każda o łącznej wartości 75 000 tys. zł. 2 lipca 2018 r. nastąpił wykup kolejnych 750 sztuk obligacji o łącznej wartości 75 000 tys. zł. 1 października 2018 r. nastąpił wykup kolejnych 750 sztuk obligacji o łącznej wartości 75 000 tys. zł. Wykup ostatnich 750 sztuk obligacji o łącznej wartości 75 000 tys. zł miał miejsce 31 grudnia 2018 r.

Transakcje zabezpieczające ryzyko stopy procentowej

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 r. ENEA S.A. nie zawierała transakcji zabezpieczających ryzyko stopy procentowej (Interest Rate Swap). Łączna wartość ekspozycji dotycząca obligacji i kredytów zabezpieczona transakcjami IRS na 31 grudnia 2018 r. wyniosła 5 315 000 tys. zł. Ponadto ENEA posiada kredyty zaciągnięte na stałej stopie procentowej o łącznym wolumenie 245 000 tys. zł. Zawarte transakcje wpływają w istotny sposób na przewidywalność strumieni wydatków i kosztów finansowych. Spółka prezentuje wycenę tych instrumentów w pozycji „Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej”/„Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej”. Instrumenty pochodne są traktowane jako zabezpieczenie przepływów, w związku z czym, są ujmowane i rozliczane w księgach z zastosowaniem zasad dotyczących rachunkowości zabezpieczeń.

Na 31 grudnia 2018 r. wycena IRS – „Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej” wynosiła 22 176 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. - „Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej” 29 553 tys. zł).

Transakcje zabezpieczające ryzyko walutowe

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 r. ENEA S.A. zawarła transakcje FX FORWARD o łącznym wolumenie 696 tys. EUR. Data rozliczenia ostatniej transakcji przypadała na grudzień 2018 r. w związku z czym wycena instrumentów na 31 grudnia 2018 r. wynosiła 0 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. 0 tys. zł).

Warunki finansowania – kowenanty

Umowy finansowania przewidują konieczność spełnienia przez Spółkę i Grupę Kapitałową ENEA między innymi określonych wskaźników finansowych. Na 31 grudnia 2018 r., na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz w trakcie roku 2018 Grupa nie naruszyła zapisów umów kredytowych, na podstawie których byłaby zobowiązania do wcześniejszej spłaty zadłużenia długoterminowego.

28. Rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałe

	31.12.2018	31.12.2017
Długoterminowe		
Rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu dotacji	133 689	196 334
Rozliczenie przychodów z tytułu opłat przyłączeniowych	-	401 514
Rozliczenie międzyokresowe przychodów z tytułu usług modernizacji oświetlenia drogowego	64 452	47 595
	198 141	**645 443**
Krótkoterminowe		
Rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu dotacji	9 713	13 864
Rozliczenie przychodów z tytułu opłat przyłączeniowych	-	17 129
Otrzymane zaliczki na opłaty przyłączeniowe	-	59 125
Rozliczenie międzyokresowe przychodów z tytułu usług modernizacji oświetlenia drogowego	2 212	1 125
Kontrakty budowlane - wycena	-	1 179
	11 925	**92 422**

Harmonogram rozliczenia międzyokresowego przychodów

	31.12.2018	31.12.2017
Do jednego roku	11 925	92 422
Od jednego do pięciu lat	50 468	134 426
Powyżej pięciu lat	147 673	511 017
	210 066	**737 865**

Spadek wartości księgowej tej pozycji jest spowodowany przede wszystkim zmianami w zasadach rachunkowości z powodu wdrożenia MSSF 15. Zmiany te zostały opisane w notach 55.5, 55.27 i 55.28

W pozycji „rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu dotacji" Grupa ujmuje przede wszystkim dotacje unijne i z NFOŚiGW na rozwój infrastruktury energetycznej i ciepłowniczej.

29. Instrumenty finansowe

29.1. Zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Działalność Grupy Kapitałowej podlega następującym kategoriom ryzyka związanego z instrumentami finansowymi:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko płynności finansowej,
- ryzyko towarowe,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko stóp procentowych.

Niniejsza nota zawiera informacje o ekspozycji Grupy na każdy rodzaj ryzyka wskazanego powyżej a także opisuje cele i politykę związane z zarządzaniem ryzykiem oraz kapitałami.
Odpowiedzialność za wyznaczenie ram i zasad zarządzania ryzykiem ponosi Zarząd Jednostki Dominującej.

Zarzadzanie ryzykiem finansowym w Grupie oparte jest na sformalizowanym, zintegrowanym systemie zarządzania ryzykiem opisanym w ramach dedykowanych polityk, procedur i metodyk zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem zaprojektowane jest jako proces ciągły. Grupa poddaje ryzyka ciągłej analizie z punktu widzenia oddziaływania środowiska zewnętrznego oraz zmian w swoich strukturach i działalności. Na tej podstawie podejmuje działania zmierzające do ograniczenia ryzyka lub jego transferu poza Grupę Kapitałową.

29.2. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko poniesienia przez Grupę strat finansowych na skutek niewypełnienia przez klienta lub kontrahenta będącego stroną instrumentu finansowego swoich kontraktowych zobowiązań.
Ryzyko kredytowe wiąże się z potencjalnym brakiem możliwości pozyskania należności od kontrahentów. Główne czynniki mające wpływ na występowanie ryzyka kredytowego w przypadku Grupy to:

- duża liczba odbiorców wpływająca na operacyjne skomplikowanie procesu mitygowania ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej kontrahentów) oraz wysokość kosztów kontrolowania spływu i windykacji należności, czy też
- uwarunkowania prawne prowadzonej działalności, określające m.in. zasady wstrzymywania dostaw energii elektrycznej na skutek braku płatności czy też obowiązek przyłączenia do sieci podmiotów z właściwego dla ENEA Operator obszaru dystrybucyjnego, a także instytucja sprzedawcy rezerwowego czy sprzedawcy z urzędu.

Zarząd stosuje politykę zarządzania ryzykiem kredytowym, zgodnie z którą na bieżąco monitorowana jest ekspozycja na ryzyko kredytowe oraz podejmowane działania służące jego minimalizacji. Głównym narzędziem zarządzania ryzykiem kredytowym jest analiza wiarygodności kredytowej najistotniejszych kontrahentów Grupy, na podstawie której warunki umowy z kontrahentem podlegają stosownej strukturyzacji (warunki płatności, ewentualne zabezpieczenie umowy itp.).

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami – monitoringowi podlega także kwestia koncentracji należności w odniesieniu do klientów końcowych Grupy. Wielkość portfela sprzedażowego Grupy sprawia, iż pomimo faktu występowania w tym portfelu podmiotów o relatywnie dużym zużyciu, udział w portfelu ogółem pojedynczego podmiotu nie przekracza poziomu 5% wolumenu całego portfela, w związku z czym poziom koncentracji nie jest identyfikowany jako znaczący. W świetle powyższego Grupa nie stosuje dodatkowych zabezpieczeń wynikających z samego tylko zjawiska koncentracji, stosowanie zabezpieczeń uzależnione jest każdorazowo od kondycji finansowej kontrahenta.

Niewykonanie zobowiązania rozumiane jest jako wystąpienie przynajmniej jednego ze zdarzeń lub okoliczności:

- dłużnik zalega ze znaczącą płatnością przez okres dłuższy niż 90 dni;
- Grupa uznaje za mało prawdopodobne, aby dłużnik spłacił swoje zobowiązanie w całości (bez uwzględniania kwot otrzymanych z zabezpieczeń lub podobnych działań);

do zdarzeń wskazujących na małe prawdopodobieństwo wykonania zobowiązania można zaliczyć: złożenie wniosku o upadłość dłużnika, ogłoszenie upadłości dłużnika, rozpoczęcie postępowania układowego dla dłużnika – a także inne zdarzenia nie wynikające bezpośrednio z czynności prawnych, jak brak środków pieniężnych, czy negatywne prognozy dotyczące sytuacji płatniczej dłużnika. Spełnienie jednego ze wskazanych powyżej kryteriów daje podstawy do stwierdzenia, że dany składnik aktywów finansowych jest dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe.

Poniższa tabela przedstawia strukturę pozycji bilansowych obrazujących ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe:

	Wartość księgowa	**Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe**	**Wartość księgowa**
	31.12.2018		**31.12.2017**
Krótkoterminowe i długoterminowe aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	-	478
Krótkoterminowe i długoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	82 693
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej (bez akcji i udziałów oraz instrumentów kapitałowych wycenienych przez inne całkowite dochody)	126 652	126 652	-
Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	7 975	7 975	-
Inne inwestycje krótkoterminowe	545	545	
Aktywa z tytułu umów z klientami	327 980	327 980	-
Należności z tytułu dostaw i usług	1 201 927	1 201 927	1 533 993
Instrumenty pochodne	-	-	29 553
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 650 838	2 650 838	2 687 126
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	128 279	128 279	121 806
Ryzyko kredytowe	**4 444 196**	**4 444 196**	**4 455 649**

W Grupie Kapitałowej ryzyko kredytowe w odniesieniu do należności różni się dla poszczególnych segmentów rynku, w których Grupa operuje:

- sprzedaż energii elektrycznej i usług dystrybucji klientom indywidualnym – w segmencie tym występuje spora ilość należności przeterminowanych. Chociaż nie stanowią one znaczącego zagrożenia dla finansów Grupy, podjęto działania zmierzające do ich umniejszenia. Sukcesywnie prowadzone są działania zmierzające do usprawnienia procesu windykacji polegające między innymi na wypracowaniu nowych i aktualizacji dotychczas funkcjonujących instrukcji i zasad dotyczących windykacji, a także na nawiązywaniu współpracy z wyspecjalizowanymi podmiotami. Windykacja należności rozpoczyna się po 20-25 dniu po terminie płatności. Wprowadzenie jednolitych zasad windykacji, w tym windykacji miękkiej, pozwala uzyskać krótszy czas zwrotu gotówki oraz uniknąć długotrwałej i często nieskutecznej windykacji twardej, to jest egzekucji sądowej i komorniczej. Do postępowania sądowego i egzekucyjnego są przekazywane sprawy o wartości powyżej limitu opłacalności windykacji;
- sprzedaż energii elektrycznej i usług dystrybucji klientom biznesowym, kluczowym i strategicznym – kwoty należności przeterminowanych w tym segmencie są niższe niż w przypadku indywidualnych odbiorców. Z uwagi na powyższe oraz ze względu na zdecydowanie mniejszą liczbę klientów w tych segmentach zasady windykacji opierają się w głównej mierze na windykacji miękkiej. Czynności z zakresu windykacji miękkiej podejmowane są nie później niż po upływie 6 dni roboczych po terminie płatności i co do zasady nie trwają dłużej niż 30 dni roboczych po terminie płatności,
- pozostałe należności – w porównaniu z dwoma wcześniejszymi segmentami kwoty należności przeterminowanych są nieistotne.

Kluczową rolę w procesie odzyskiwania należności odgrywają pracownicy Departamentu Windykacji. Są to osoby monitorujące proces odzyskiwania długu, które w drodze kontaktu z klientem starają się odzyskać należność, której termin zapłaty już minął. ENEA współpracuje także w zakresie działań windykacyjnych z wyspecjalizowanymi podmiotami zewnętrznymi, wspierającymi Grupę w działaniach z obszaru tzw. windykacji twardej. Grupa monitoruje na bieżąco wysokość przeterminowanych należności, dokonuje odpisów aktualizujących, w uzasadnionych przypadkach występuje z roszczeniami prawnymi.

W zakresie należności od instytucji finansowych, w tym środków pieniężnych zdeponowanych na rachunkach bankowych i lokatach bankowych, a także transakcji zabezpieczających ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej bezpieczeństwo tych transakcji określone jest wymogami „Polityki zarządzania płynnością oraz ryzykiem płynności w Grupie ENEA", jak również „Polityki zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej w Grupie ENEA". ENEA prowadzi współpracę wyłącznie z partnerami, którzy spełniają wysokie kryteria wiarygodności kredytowej oraz mają renomowaną pozycję na rynku bankowym.

Zgodnie z wyżej wymienionymi politykami, a także „Polityką zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie ENEA", w przypadku gdy partner transakcji posiada rating nadany przez uznaną agencję, Grupa nie dokonuje szacowania ratingu wewnętrznego w odniesieniu do takiego podmiotu. Dokonując wyboru kontrahentów bankowych Grupa kieruje się zatem zewnętrznymi ratingami kredytowymi, które są nadrzędne wobec pozostałych kryteriów oceny bezpieczeństwa inwestycji oraz rozliczeń i których wartości muszą kształtować się na poziomie inwestycyjnym.

Zestawienie wybranych ratingów długoterminowych banków współpracujących aktualnie z ENEA S.A. przedstawia się następująco:

Bank	Agencja	Rating
PKO BP	Moody's	A2
Pekao	Fitch	BBB+
mBank	S&P	BBB+
Santander Polska	Fitch	BBB+
BGK	Fitch	A-

W odniesieniu do inwestycji finansowych, w celu ograniczenia ryzyka koncentracji, przestrzega się zasad dywersyfikacji inwestowanych środków pieniężnych. Zgodnie z wyżej przytoczoną „Polityką zarządzania płynnością oraz ryzykiem płynności w Grupie ENEA" przyjmuje się maksymalny dopuszczalny poziom alokacji środków w stosunku do jednego partnera transakcji, jako 35% całkowitej wartości środków Grupy alokowanych w formie inwestycji o terminie zapadalności dłuższym niż 3 miesiące. Ponadto lokowanie nadwyżek środków spółek będących uczestnikami struktury cash poolowej co do zasady odbywa się na poziomie jednostki dominującej, która pełni rolę Pool Leadera w mechanizmie Cash-Poolingu. Samodzielne inwestowanie wolnych środków przez spółki wymaga uzyskania uprzedniej zgody ENEA S.A.

W zakresie zarządzania bieżącymi nadwyżkami środków pieniężnych, a także w zakresie instrumentów pochodnych zabezpieczających ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej Grupa na co dzień współpracuje z sześcioma instytucjami finansowymi.

Grupa dywersyfikuje ryzyko kredytowe dotyczące środków pieniężnych. Na 31 grudnia 2018 r. udział środków pieniężnych ulokowanych w trzech bankach o największym saldzie kształtował się następująco: bank A 32,5%, bank B 25,4% oraz bank C 14%.

Na poziomie ENEA S.A. ocenę znaczących należności długoterminowych i dłużnych papierów wartościowych (w tym obligacji i pożyczek wewnątrzgrupowych) oraz gwarancji finansowych i zobowiązań do udzielenia pożyczki, a także monitoring znaczącego ryzyka kredytowego i ustalanie odpisów aktualizujących na oczekiwane straty kredytowe przeprowadza Departament Zarządzania Ryzykiem. Realizując ten cel pracownicy Departamentu przeprowadzają indywidualną ocenę poszczególnych kontrahentów lub poszczególnych instrumentów wykorzystując zewnętrzne ratingi kredytowe, a w przypadku ich braku system wewnętrznych ratingów kredytowych wykorzystujący m.in. model Altmana dla rynków rozwijających się oraz elementy oceny jakościowo-prognostycznej.

Grupa identyfikuje znaczące pogorszenie ryzyka kredytowego w sytuacji, gdy:

- kontrahent zalega ze znaczącą płatnością przez okres dłuższy niż 30 dni,

- na dzień bilansowy zidentyfikowano przesunięcie o przynajmniej dwie pozycje w dół w ramach ratingu nieinwestycyjnego (w porównaniu z momentem początkowego ujęcia danego instrumentu), bądź
- na dzień bilansowy zidentyfikowano przesunięcie o przynajmniej jedną pozycję w dół w ramach ratingu spekulacyjnego (w porównaniu z momentem początkowego ujęcia danego instrumentu) lub przesunięcie do ratingu spekulacyjnego z ratingu nieinwestycyjnego.

Pozycje przypisane do ratingu inwestycyjnego, dla których nie wystąpiło zaleganie ze znaczącymi płatnościami przez okres dłuższy niż 30 dni traktowa są jako pozycje cechujące się niskim poziomem ryzyka kredytowego (kontrahent ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikających z umowy przepływów pieniężnych, a niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą - lecz niekoniecznie muszą - ograniczyć jego zdolność do wypełniania tych obowiązków).

Wyżej opisane aspekty należności długoterminowych uregulowane są przyjętą w Grupie „Metodyką ustalania odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych dla długoterminowych aktywów dłużnych i zbliżonych pozycji".

Poniższa tabela pokazuje zmianę wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych:

	Stan na 01.01.2018	Zyski/straty ujęte w wyniku finansowym w związku z wyceną bilansową lub modyfikacją	Przychody/koszty odsetkowe	Odpisy aktualizujące na oczekiwane straty kredytowe	Inne całkowite dochody	Zmiana stanu posiadania	Stan na 31.12.2018
Aktywa finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy:							
- aktywa finansowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	83 559	(11 720)	-	-	-	55 373	127 212
- aktywa finansowe dobrowolnie wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy	12 930	(4 030)	-	-	-	10 000	18 900
Instrumenty kapitałowe w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	26 902	-	-	-	(17 036)	6 000	15 866
Instrumenty pochodne wykorzystywane w rachunkowości zabezpieczeń	29 553	-	(7 289)	-	(22 264)	-	-
Aktywa finansowe w zamortyzowanym koszcie:							
- dłużne aktywa finansowe w zamortyzowanym koszcie	12 978	(32)	234	-	-	(5 205)	7 975
- należności z tytułu dostaw i usług	1 271 370	-	-	(4 370)	-	(65 073)	1 201 927
- aktywa z tytułu umów z klientami	245 026	-	-	(300)	-	83 254	327 980
- środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 687 126	-	8 778	-	-	(45 066)	2 650 838
- środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	121 806	-	1 800	-	-	4 673	128 279
- inne inwestycje krótkoterminowe	478	-	-	-	-	67	545
Zobowiązania finansowe w wartości godziwej przez wynik finansowy:							
- zobowiązania finansowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	(51 060)	-	-	-	-	(59 607)	(110 667)
Instrumenty pochodne wykorzystywane w rachunkowości zabezpieczeń	-	-	-	-	(19 727)	(2 496)	(22 223)
Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie:							
- kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	(8 259 520)	(17 894)	(3 969)	-	-	(48 170)	(8 329 553)
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(1 915 502)	-	-	-	-	(551 622)	(2 467 124)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(3 593)	-	-	-	-	(3 047)	(6 640)
Razem	**(5 737 947)**	**(33 676)**	**(446)**	**(4 670)**	**(59 027)**	**(620 919)**	**(6 456 685)**

W tabeli poniżej przedstawiono podział kategorii aktywów, dla których liczone sa oczekiwane straty kredytowe, według poziomów ratingowych:

	31.12.2018
	12 miesięczne ECL
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	**2 650 838**
od AAA do BBB- (poziom inwestycyjny)	2 650 838
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	**128 279**
od AAA do BBB- (poziom inwestycyjny)	128 279
Udzielone pożyczki	**7 975**
od AAA do BBB- (poziom inwestycyjny)	7 975
Lokaty o terminie wymagalności powyżej 3 m-cy	**545**
od AAA do BBB- (poziom inwestycyjny)	545
Razem wartość brutto	**2 787 637**
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 650 838
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	128 279
Udzielone pożyczki	7 975
Inne inwestycje krótkoterminowe	545
Razem wartość bilansowa	**2 787 637**

29.3. Ryzyko utraty płynności finansowej

Ryzyko utraty płynności finansowej postrzegane jest jako ryzyko wystąpienia braku możliwości zapłaty przez spółki z Grupy Kapitałowej ENEA zobowiązań płatniczych w dacie ich wymagalności.

Celem działań prowadzonych przez Grupę w zakresie zarządzania płynnością oraz ryzykiem płynności jest ograniczenie prawdopodobieństwa utraty zdolności do regulowania zobowiązań. Realizacja działań z zakresu przyjętej polityki zarządzania płynnością i ryzykiem płynności zakłada równocześnie zapewnienie zdolności do skutecznego reagowania na tzw. kryzysy płynności, tj. okresy znacznego zapotrzebowania na środki pieniężne.

W ramach przyjętej polityki prowadzenia działalności zakłada się zapewnienie dostępności środków pieniężnych na poziomie pozwalającym na regulowanie zobowiązań w toku prowadzenia bieżącej działalności. Realizowane działania umożliwiają jednocześnie niezakłóconą kontynuację działalności w sytuacjach kryzysu płynności przez okres niezbędny do uruchomienia awaryjnego planu finansowania, którego celem jest zapewnienie uzupełnienia powstałych niedoborów.

W zarządzaniu płynnością Grupa koncentruje się na szczegółowej analizie kształtowania się przepływów pieniężnych, rotacji należności i zobowiązań oraz monitoringu sald na rachunkach bankowych. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w sytuacjach nieprzewidywalnych Grupa przeprowadza również analizy scenariuszowe oraz wypracowuje rozwiązania zapewniające utrzymanie ryzyka płynności na akceptowalnym poziomie. Grupa lokuje nadwyżki finansowe w aktywa obrotowe w postaci lokat terminowych. W celu zapewnienia stabilności źródeł finansowania Grupa dywersyfikuje źródła finansowania zewnętrznego. Mając na uwadze ograniczenie ryzyka koncentracji, inwestycje nadwyżek środków pieniężnych są dywersyfikowane. Efektywność inwestycji podlega stałemu monitorowaniu.

ENEA S.A. koncentruje działania pomiędzy spółkami Grupy w zakresie zarządzania płynnością oraz ryzykiem płynności. W celu zapewnienia finansowania działalności bieżącej oraz optymalizacji procesu zarządzania płynnością spółki wchodzące w skład Podatkowej Grupy Kapitałowej ENEA wykorzystują mechanizm cash poolingu. Grupa intensyfikuje również realizację programów emisji obligacji wewnątrzgrupowych, dzięki tym działaniom wzrasta efektywność wykorzystania środków pieniężnych w ramach Grupy Kapitałowej.
Stałe zarządzanie ryzykiem w wymienionych obszarach oraz pozycja rynkowa i finansowa Grupy pozwala na stwierdzenie, że ryzyko utraty płynności finansowej utrzymuje się na poziomie minimalnym.

Grupa zarządza ryzykiem płynności również poprzez utrzymywanie otwartych i niewykorzystanych linii kredytowych, których wysokość na 31 grudnia 2018 r. kształtuje się na poziomie 550 000 tys. zł.

Poniższa tabela przedstawia zapadalność zobowiązań finansowych Grupy:

31.12.2018

	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	Kredyty bankowe i obligacje	Pożyczki	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	Razem
Wartość księgowa	2 467 124	6 640	8 247 880	81 673	132 890	10 936 207
Niezdyskontowane umowne przepływy pieniężne	(2 478 683)	(7 099)	(9 148 749)	(90 021)	(140 351)	(11 864 903)
do 6 m-cy	(2 423 113)	(1 633)	(256 873)	(7 200)	(114 538)	(2 803 357)
6-12 m-cy	(4 849)	(1 623)	(269 787)	(7 205)	(5 586)	(289 050)
1-2 lat	(5 120)	(2 610)	(2 376 945)	(14 086)	(10 787)	(2 409 548)
2-5 lat	(14 387)	(1 233)	(4 017 776)	(37 329)	(9 440)	(4 080 165)
Powyzej 5 lat	(31 214)	-	(2 227 368)	(24 201)	-	(2 282 783)

31.12.2017

	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	Kredyty bankowe i obligacje	Pożyczki	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Wartość księgowa	1 915 502	3 593	8 176 820	82 700	51 060	10 229 675
Niezdyskontowane umowne przepływy pieniężne	(1 927 205)	(3 705)	(9 236 314)	(87 295)	(51 060)	(11 305 579)
do 6 m-cy	(1 865 502)	(1 042)	(352 434)	(5 789)	(40 019)	(2 264 786)
6-12 m-cy	(6 914)	(975)	(356 023)	(7 844)	(1 166)	(372 922)
1-2 lat	(5 792)	(1 688)	(454 453)	(19 855)	(9 875)	(491 663)
2-5 lat	(14 825)	-	(5 757 905)	(48 824)	-	(5 821 554)
Powyzej 5 lat	(34 172)	-	(2 315 499)	(4 983)	-	(2 354 654)

29.4. Ryzyko towarowe

Ryzyko towarowe związane jest z możliwym wystąpieniem zmian w generowanych przez Grupę przychodach/przepływach pieniężnych, w szczególności wskutek istniejącej zmienności cen towarów, a także wahań w zakresie popytu na oferowane przez ENEA produkty / usługi. Celem zarządzania ryzykiem towarowym jest utrzymanie ekspozycji na to ryzyko w akceptowalnych ramach, określonych wyznaczonymi limitami, przy jednoczesnej maksymalizacji wyniku realizowanego na prowadzonej działalności handlowej.

Specyficznym aspektem ryzyka towarowego Grupy jest fakt, iż działając jako przedsiębiorstwo energetyczne pełniące rolę sprzedawcy z urzędu Grupa ma obowiązek przedkładania do zatwierdzania taryf dla energii elektrycznej dla grup taryfowych G. Grupa kupuje energię po cenach rynkowych natomiast swoją taryfę kalkuluje w oparciu o koszty uznane przez Prezesa URE za uzasadnione oraz z uwzględnieniem marży (w obrocie) planowanej na kolejny okres taryfowy. W związku z powyższym Grupa w okresie obowiązywania taryfy ma ograniczone możliwości przenoszenia niekorzystnych dla Grupy zmian kosztów swojej działalności na końcowych odbiorców energii elektrycznej. Wniosek o korektę taryfy Grupa może złożyć do Prezesa URE tylko w przypadku drastycznego wzrostu kosztów z przyczyn od niej niezależnych.

Zarządzanie ryzykiem towarowym w zakresie cenowym polega na ciągłym monitorowaniu wielkości otwartej pozycji handlowej (zarówno w obszarze zabezpieczenia wolumenu sprzedaży detalicznej, jak i w obszarze własnej działalności handlowej - proprietary trading) oraz pomiarze - przy wykorzystaniu narzędzi opartych o koncepcję wartości narażonej na ryzyko (value at risk) - poziomu ryzyka, wynikającego z możliwych wahań cen energii elektrycznej w odniesieniu do takiej otwartej pozycji. Techniką ograniczania ryzyka jest w tym przypadku domknięcie pozycji generującej zbyt dużą (większą, niż akceptowana) wartość potencjalnej straty. Model zarządczy opiera się w tym przypadku na systemie limitów wartościowych (limitów VaR) określających maksymalną dopuszczalną wartość otwartej pozycji, będącej nośnikiem tak rozumianego ryzyka towarowego (cenowego).

Zarządzanie ryzykiem towarowym w zakresie wolumetrycznym polega na wykorzystaniu metod scenariuszowych oraz optymalizowaniu procesów planowania i kontroli działalności handlowej pozwalających w możliwie najtrafniejszy sposób oszacować przewidywane wolumeny energii elektrycznej oraz towarów powiązanych, będących przedmiotem obrotu.

Ponadto, niezależnie od powyższego, w ENEA zastosowanie znajdują zasady zarządcze określone obowiązującą w Grupie regulacją o wymiarze strategicznym (tzw. Tryb handlu hurtowego), wyznaczającą metody działania w zakresie optymalizacji pozycji handlowej ENEA, której zasadniczym celem jest minimalizacja ryzyka podjęcia działań niezgodnych z tendencją rynkową z jednoczesnym uwzględnieniu opomiarowanego w tym przypadku aspektu efektywnościowego podejmowanych działań (uzyskiwanie wyników lepszych od średniej rynkowej).

29.5. Ryzyko walutowe

Poniższa tabela prezentuje ekspozycję Grupy na ryzyko zmiany kursów walutowych.

31.12.2018	Wartość księgowa	w tym wartość w EUR wyrażona w walucie funkcjonalnej (zł)	Wpływ ryzyka waluty EUR na wynik finansowy		Łączny wpływ ryzyka waluty na wynik finansowy	
			+1%	-1%	+1%	-1%
Aktywa finansowe						
Środki pieniężnie i ich ekwiwalenty	2 650 838	778 352	**7 784**	**(7 784)**	7 784	(7 784)
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	128 279	-	-	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług	1 201 927	1 333	**13**	**(13)**	13	(13)
Aktywa z tytułu umów z klientami	327 980	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	161 978	-	-	-	-	-
Dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	7 975	-	-	-	-	-
Inne inwestycje krótkoterminowe	545	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe						
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	(8 329 553)	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(2 467 124)	(1 859)	**(19)**	**19**	(19)	19
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(6 640)	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej	(132 890)	-	-	-	-	-
Wpływ na wynik przed opodatkowaniem			**7 778**	**(7 778)**	**7 778**	**(7 778)**
Podatek 19%					(1 478)	1 478
Wpływ na wynik po opodatkowaniu					**6 300**	**(6 300)**

31.12.2017	Wartość księgowa	w tym wartość w EUR wyrażona w walucie funkcjonalnej (zł)	Wpływ ryzyka waluty EUR na wynik finansowy +1%	Wpływ ryzyka waluty EUR na wynik finansowy -1%	w tym wartość w USD wyrażona w walucie funkcjonalnej (zł)	Wpływ ryzyka waluty USD na wynik finansowy +1%	Wpływ ryzyka waluty USD na wynik finansowy -1%	Łączny wpływ ryzyka waluty na wynik finansowy +1%	Łączny wpływ ryzyka waluty na wynik finansowy -1%
Aktywa finansowe									
Środki pieniężnie i ich ekwiwalenty	2 687 126	181 803	**1 818**	**(1 818)**	-	-	-	1 818	(1 818)
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	121 806	-	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług	1 533 993	11 983	**120**	**(120)**	-	-	-	120	(120)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	40 698	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	82 693	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	478	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe									
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	(8 259 520)	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(1 915 502)	(105 155)	**(1 052)**	**1 052**	(2)	-	-	(1 052)	1 052
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(3 593)	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	(51 060)								
Wpływ na wynik przed opodatkowaniem			**886**	**(886)**		-	-	**886**	**(886)**
Podatek 19%								(168)	168
Wpływ na wynik po opodatkowaniu								**718**	**(718)**

Ryzyko walutowe związane jest z możliwym występowaniem zmian w generowanych przez Grupę przepływach pieniężnych w skutek zmienności kursów walutowych, w których te wielkości są denominowane.

Grupa Enea narażona jest w szczególności na ryzyko walutowe wynikające z konieczności zakupu uprawnień do emisji CO2, niektórych wydatków inwestycyjnych oraz realizowanych umów na świadczenie usług przez kontrahentów, których ceny/koszty denominowane są w Euro.

Ryzyko walutowe zabezpieczane jest głównie przy wykorzystaniu walutowych kontraktów forward. Celem podejmowanych działań zabezpieczających przed ryzykiem kursowym jest zagwarantowanie określonego poziomu wartości złotowej przyszłych wpływów oraz w szczególności wydatków – ponoszonych w związku z zakupami uprawnień do emisji CO2 czy pracami inwestycyjnymi.

Działania zabezpieczające są realizowane w oparciu o obowiązującą w Grupie Enea Politykę zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej w Grupie ENEA.

W celu uzyskania jak najwyższej efektywności zabezpieczenia kontrakty FX forward są zawierane na okresy oraz kwoty odpowiadające składowym ekspozycji na ryzyko. Powoduje to, że istnieje ekonomiczne powiązanie między tzw. pozycjami bazowymi oraz zabezpieczającymi je instrumentami pochodnymi. Przy ścisłym powiązaniu pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego za podstawowe źródło nieefektywności powiązań można uznać nienależyte wywiązanie się przez kontrahentów z zawartych umów lub ewentualne korekty terminów płatności regulowane aneksami umów do umów z kontrahentami.

Zgodnie z ww. Polityką zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej w Grupie ENEA działania zabezpieczające każdorazowo realizowane są w oparciu o dedykowaną danej ekspozycji strategię zabezpieczającą, która przyjmowana jest przez Komitet Ryzyka. Zgodnie z przyjętymi zasadami Grupa zabezpiecza całość ekspozycji na ryzyko walutowe uznanej za istotną, tzn. taką, która przekracza wartość limitu na ekspozycję, wyznaczoną przez Komitet Ryzyka na poziomie równowartości 600 tys. EUR w odniesieniu do pojedynczej spółki Grupy.

Spółka Lubelski Węgiel Bogdanka S.A. zawiera określone transakcje denominowane w walutach obcych. W związku z tym pojawia się ryzyko wahań kursów walut. Spółka LWB jest narażona przede wszystkim na ryzyko zmiany kursu EUR/PLN oraz USD/PLN. W trakcie 2018 roku nie zawierano istotnych transakcji walutowych. Takie transakcje były zawierane w latach ubiegłych w związku z zakupem specjalistycznych urządzeń i maszyn aczkolwiek spółka spodziewa się, że takie transakcje mogą ponownie wystąpić w niedłyugim czasie w związku z koniecznością odnawienia posiadanego parku maszynowego.

LWB zarządza ryzykiem wahań kursów walut w ramach zatwierdzonych zasad działania, przy wykorzystaniu walutowych kontraktów forward. Spółka LWB stosuje rachunkowość zabezpieczeń przyszłych przepływów pieniężnych. Celem podejmowanych przez LWB działań zabezpieczających przed ryzykiem zmiany kursu EUR/PLN oraz USD/PLN jest zagwarantowanie określonego poziomu wartości złotowej przyszłych wydatków w EUR/USD, jakie ponoszone będą w związku z pracami inwestycyjnymi, oraz zagwarantowanie określonego poziomu przyszłych wpływów w USD, jakie będą otrzymywane w związku z realizowaną sprzedażą.

29.6. Ryzyko stóp procentowych

Ryzyko zmiany stóp procentowych związane jest z zawartymi umowami kredytowymi oraz umowami programów emisji obligacji. Aranżowanie finansowania odbywa się w oparciu o oprocentowanie zmienne, kalkulowane w korelacji ze stawkami rynkowymi (międzybankowymi).

Z uwagi na obowiązujący w Grupie model aranżowania finansowania, ryzyko stopy procentowej jest identyfikowane oraz podlega zarządzaniu (kwantyfikowanie, mitygowanie) przez Jednostkę Dominującą. Działania zabezpieczające w obszarze stopy procentowej realizowane są w oparciu o „Politykę zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej w Grupie Enea".
Zgodnie z ww. Polityką – z uwagi na specyfikę ekspozycji w zakresie stóp procentowych możliwe jest, dla celów zabezpieczeniowych, określanie ekspozycji na ryzyko stopy procentowej jedynie w oparciu o stronę zobowiązaniową planowanych przepływów środków pieniężnych, bez uwzględniania wartości inwestycji finansowych (które, z uwagi na swój charakter, cechują się dalece niższą stabilnością w zakresie utrzymania pozycji, niż zobowiązania finansowe) – przy czym dotyczy to zobowiązań finansowych o charakterze długoterminowym, nie bieżącym.

Zgodnie ze strategią zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej, przyjętą na mocy „Polityki zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej w Grupie ENEA" Spółka ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez zawieranie kontraktów pochodnych na stopy procentowe (IRS - interest rate swap). W celu uzyskania największej efektywności zabezpieczenia, okresy odsetkowe, daty wymiany odsetek, daty ustalenia zmiennej stopy referencyjnej WIBOR, podstawa ustalania wysokości oprocentowania – są analogiczne do warunków transakcji zabezpieczanej. Powoduje to, że istnieje ekonomiczne powiązanie między poszczególnymi płatnościami finansowania zewnętrznego i zabezpieczającymi je instrumentami pochodnymi. Przy ścisłym powiązaniu pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego za podstawowe źródło nieefektywności powiązań można uznać nienależyte wywiązanie się przez kontrahentów z zawartych umów lub wcześniejsze rozliczenie pozycji zabezpieczanej.

Analogicznie jak to ma miejsce w przypadku ryzyka walutowego – wszelkie działania zabezpieczające każdorazowo realizowane są w oparciu o dedykowaną strategię zabezpieczającą, przyjmowaną przez Komitet Ryzyka i Zarząd Jednostki Dominującej.

Na dzień sprawozdawczy 31 grudnia 2018 r. Grupa posiada zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i dłużnych papierów wartościowych w wysokości 8 329 846 tys. zł. Wartość zadłużenia, o którym mowa powyżej została zabezpieczona w 63,8% transakcjami zabezpieczającymi ryzyko stopy procentowej (instrumenty IRS).

Poniższa tabela przedstawia profil podatności Grupy na ryzyko zmiany stóp procentowych poprzez prezentację aktywów i zobowiązań finansowych w podziale według zmiennych i stałych stóp procentowych:

	31.12.2018	31.12.2017
Instrumenty o stałej stopie procentowej		
Aktywa finansowe	3 991 684	3 529 685
Zobowiązania finansowe	(2 773 787)	(2 004 802)
Wpływ zabezpieczenia IRS	(5 315 000)	(5 442 520)
Razem	**(4 097 103)**	**(3 917 637)**
Instrumenty o zmiennej stopie procentowej		
Aktywa finansowe	325 860	813 718
Zobowiązania finansowe	(8 029 530)	(8 173 813)
Wpływ zabezpieczenia IRS	5 315 000	5 442 520
Razem	**(2 388 670)**	**(1 917 575)**

W ramach aktywów finansowych o stałej stopie procentowej Grupa prezentuje środki pieniężne deponowane na lokatach. W ramach aktywów finansowych o stałej stopie procentowej ujęto także należności handlowe, które są oprocentowane stałą stopą procentową odsetek karnych tylko w przypadku przekroczenia terminu płatności.

W poniższej tabeli przedstawiona została efektywna stopa procentowa dotycząca aktywów i zobowiązań, od których naliczane jest oprocentowanie według zmiennej stopy procentowej:

	31.12.2018		31.12.2017	
	Średnia ważona stopa procentowa (%)	**Wartość księgowa**	**Średnia ważona stopa procentowa (%)**	**Wartość księgowa**
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	-	1,30	478
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	-	-
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	1,41	128 279	1,50	121 806
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1,44	197 514	1,42	691 434
Inne inwestycje krotkoterminowe	1,41	67	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	5,00	(1 128)	4,75	(2 055)
Kredyty bankowe	2,36	(1 968 644)	2,30	(1 179 163)
Pożyczki	3,65	(26 481)	2,57	(82 700)
Obligacje	3,18	(6 033 277)	3,32	(1 467 375)
Razem		**(7 703 670)**		**(1 917 575)**

Efektywne stopy procentowe w tabeli powyżej są ustalane jako średnia ważona stóp procentowych.

Poniższa tabela przedstawia wpływ zmiany stopy procentowej na wynik finansowy Grupy w odniesieniu do instrumentów oprocentowanych zmienną stopą procentową.

	Wartość księgowa 31.12.2018	Wpływ ryzyka stopy procentowej na wynik finansowy (okres 12 miesięcy)		Wartość księgowa 31.12.2017	Wpływ ryzyka stopy procentowej na wynik finansowy (okres 12 miesięcy)	
		+ 1 p.p.	- 1 p.p.		+ 1 p.p.	- 1 p.p.
Aktywa finansowe						
Środki pieniężne	197 514	1 975	(1 975)	691 434	6 914	(6 914)
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	128 279	1 283	(1 283)	121 806	1 218	(1 218)
Inne inwestycje krtókoterminowe	67	1	(1)	-	-	-
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	-	-	478	5	(5)
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	-	-	-	-
Wpływ na wynik przed opodatkowaniem		3 259	(3 259)		8 137	(8 137)
Podatek 19%		(619)	619		(1 546)	1 546
Wpływ na wynik po opodatkowaniu		**2 640**	**(2 640)**		**6 591**	**(6 591)**
Zobowiązania finansowe						
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	(8 028 402)	(80 284)	80 284	(2 729 238)	(27 292)	27 292
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(1 128)	(11)	11	(2 055)	(21)	21
Instrumenty pochodne	(22 176)	-	-	-	-	-
Wpływ na wynik przed opodatkowaniem		**(80 295)**	**80 295**		**(27 313)**	**27 313**
Podatek 19%		15 256	(15 256)		5 189	(5 189)
Wpływ na wynik po opodatkowaniu		**(65 039)**	**65 039**		**(22 124)**	**22 124**
Razem		**(62 400)**	**62 400**		**(15 533)**	**15 533**

29.7. Zarządzanie źródłami finansowania

Podstawowym założeniem Grupy w zakresie zarządzania źródłami finansowania jest uzyskanie optymalnej struktury pasywów w celu obniżenia kosztu finansowania działalności, zapewnienia ratingu kredytowego na poziomie inwestycyjnym i źródeł finansowania dla działalności operacyjnej i inwestycyjnej Grupy. Realizowane działania w tym zakresie zmierzają także do zapewnienia bezpieczeństwa finansowego Grupy i satysfakcjonującej wartości dla akcjonariuszy. Przy optymalizowaniu struktury pasywów poprzez stosowanie dźwigni finansowej istotne jest utrzymanie bazy kapitałowej na poziomie pozwalającym na budowanie zaufania ze strony inwestorów, kredytodawców oraz rynku. Grupa monitoruje efektywność i stabilność kapitałów przy pomocy wskaźnika zadłużenia oraz wskaźników rentowności kapitału. Celem Grupy jest zwiększanie efektywności kapitału przy jednoczesnym jego utrzymaniu na bezpiecznym poziomie. Grupa opisuje wyżej wymienione wskaźniki w Sprawozdaniu Zarządu z działalności ENEA S.A. oraz Grupy Kapitałowej ENEA w 2018 r.

29.8. Wartość godziwa

Poniższa tabela zawiera zestawienie wartości godziwych z wartościami księgowymi.

	31.12.2018		31.12.2017	
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Wartość księgowa	Wartość godziwa
Długoterminowe aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (udziały i akcje w jednostkach niepowiązanych)	-	-	40 698	40 698
Długoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	33 364	33 364
Instrumenty pochodne	-	-	29 553	29 553
Krótkoterminowe aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	-	-	478	478
Krótkoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	49 329	49 329
Długoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	49 442	49 442	-	-
Długoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	7 741	(*)	-	-
Krótkoterminowe aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	112 536	112 536	-	-
Krótkoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	234	(*)	-	-
Inne inwestycje krótkoterminowe	545	(*)	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług	1 201 927	(*)	1 533 993	(*)
Aktywa z tytułu umów z klientami	327 980	(*)	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 650 838	(*)	2 687 126	(*)
Środki zgromadzone w ramach Funduszu Likwidacji Kopalń	128 279	(*)	121 806	(*)
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	8 329 553	8 400 938	8 259 520	8 338 192
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	6 640	(*)	3 593	(*)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	2 467 124	(*)	1 915 502	(*)
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	51 060	51 060
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	132 890	132 890	-	-

(*) - Wartość księgowa jest zbliżona do ich wartości godziwej wycenianej zgodnie z poziomem 2 poniższej hierarchii.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej to między innymi:

- udziały i akcje w jednostkach niepowiązanych, w których udział w kapitale jest mniejszy niż 20%. W pozycji prezentowane są udziały w spółce PGE EJ1 Sp. z o.o. w kwocie 15 866 tys. zł, dla których nie istnieje cena rynkowa notowana na aktywnym rynku i których wartość godziwa określona została na podstawie udziału ENEA S.A. w wartości aktywów netto PGE EJ1 Sp. z o.o. Grupa, po analizie standardu MSSF 9, podjęła decyzję o zakwalifikowaniu tych udziałów do instrumentów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody (ICD). Wynik wyceny na 31 grudnia 2018 r. został ujęty w ICD, a w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zaprezentowany w pozycji: Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych. W ciągu 2018 r. nie zostały zawarte transakcje, które zostały odniesione w wynik finansowy. W przypadku, gdy udziały i akcje w jednostkach niepowiązanych notowane są na Giełdzie Papierów Wartościowych to ich wartość godziwa ustalana jest w oparciu o notowania giełdowe,
- opcje kupna akcji spółki Polimex-Mostostal S.A.,
- instrumenty pochodne, które obejmują wycenę transakcji zabezpieczających ryzyko stóp procentowych (Interest Rate Swap). Wartość godziwa instrumentów pochodnych określana jest poprzez wyliczenie wartości bieżącej netto w oparciu o dwie krzywe dochodowości tj. krzywą do ustalenia czynników dyskonta, oraz krzywą służącą do estymacji przyszłych stawek zmiennych stóp referencyjnych,
- kontrakty terminowe na zakup energii elektrycznej i gazu oraz dotyczące praw majątkowych.

Długoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie obejmują udzielone pożyczki o terminie wymagalności powyżej jednego roku. Krótkoterminowe dłużne aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie obejmują m.in. udzielone pożyczki o terminie wymagalności poniżej jednego roku. W pozycji inne inwestycje krótkoterminowe znajdują się lokaty o terminie zapadalności powyżej 3 miesięcy.

Wartość godziwa kredytów bankowych, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych wyliczana jest dla instrumentów finansowych opartych na stałej stopie procentowej, na podstawie bieżącego WIBOR-u.

Poniższa tabela przedstawia analizę instrumentów finansowych mierzonych w wartości godziwej, pogrupowanych według trzypoziomowej hierarchii, gdzie:

Poziom 1 - wartość godziwa oparta jest o ceny giełdowe (niekorygowane) oferowane za identyczne aktywa lub zobowiązania na aktywnych rynkach,

Poziom 2 - wartość godziwa ustalana jest na bazie wartości obserwowanych na rynku jednakże nie będących bezpośrednim kwotowaniem rynkowym (np. ustalane są przez odniesienie bezpośrednie lub pośrednie do podobnych instrumentów istniejących na rynku),

Poziom 3 - wartość godziwa ustalana jest na bazie różnych technik wyceny nie opierających się jednakże o jakiekolwiek obserwowalne dane rynkowe.

W poziomie 3 Grupa prezentuje głównie udziały w PGE EJ1 (nota 51).

W 2018 r. nie było żadnych przesunięć pomiędzy poziomami hierarchii.

	31.12.2018			
	Poziom 1	**Poziom 2**	**Poziom 3**	**Razem**
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej				
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	15 866	15 866
Opcje call (wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy)	-	12 116	-	12 116
Inne instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	114 536	-	114 536
Akcje i udziały wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	18 375	-	1 085	19 460
Razem	**18 375**	**126 652**	**16 951**	**161 978**
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej				
Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	(110 667)	-	(110 667)
Instrumenty pochodne wykorzystywane w rachunkowości zabezpieczeń (m.in. zabezpieczające transakcje swap na stopę procentową)	-	(22 223)	-	(22 223)
Kredyty, pożyczki i dłużne papiery wartościowe	-	(8 400 938)	-	(8 400 938)
Razem	**-**	**(8 533 828)**	**-**	**(8 533 828)**

	31.12.2017			
	Poziom 1	**Poziom 2**	**Poziom 3**	**Razem**
Instrumenty pochodne				
Zabezpieczające transakcje swap na stopę procentową	-	29 553	-	29 553
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy				
Kontrakty typu forward	-	58 857	-	58 857
Opcje call	-	23 836	-	23 836
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży				
Nienotowane instrumenty kapitałowe	-	-	1 391	1 391
Razem	**-**	**112 246**	**1 391**	**113 637**
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy				
Kontrakty typu forward	-	(51 060)	-	(51 060)
Razem	**-**	**(51 060)**	**-**	**(51 060)**

29.9. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Poniższa tabela prezentuje wpływ wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne na inne całkowite dochody:

	31.12.2018
Skumulowane inne całkowite dochody związane z efektywną częścią zabezpieczenia przepływow pieniężnych na 01.01.2018, ujęte w kapitale rezerwowym z wyceny instrumentów zabezpieczających	**25 967**
- związane z zabezpieczeniem stopy procentowej	25 967
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających na dzień bilansowy w części uznanej za efektywne zabezpieczenie	(41 991)
- związane z zabezpieczeniem stopy procentowej	(41 991)
Skumulowane inne całkowite dochody związane z efektywną częścią zabezpieczenia przepływow pieniężnych na 31.12.2018, ujęte w kapitale rezerwowym z wyceny instrumentów zabezpieczających	**(16 024)**
- związane z zabezpieczeniem stopy procentowej	(16 024)

W ENEA S.A. wystąpiły transakcje IRS zabezpieczające przepływy pieniężne związane z ryzykiem stopy procentowej. Ich wartość nominalna wyniosła 4 844 040 tys. zł. Wartość nominalna w 2018 r. zmalała o 123 480 tys. zł, dla części transakcji ma ona charakter systematycznie malejący, dla części rozliczenie wartości następuje w terminie wygaśnięcia derywatu. Stopa referencyjna wynosi 1,961%. Terminy zapadalności są różne dla poszczególnych derywatów począwszy od 16 grudnia 2019 r. skończywszy na 15 czerwca 2022 r. Ich wartość bilansowa na 31 grudnia 2018 r. wyniosła 20 179 tys. zł, kwota ujęta w innych całkowitych dochodach to 15 986 tys. zł, a część nieefektywna zabezpieczenia ujęta w wyniku finansowym 2018 r. to 265 tys. zł. Pozycją zabezpieczaną są wyemitowane obligacje oraz kredyt w EBI.

30. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

	31.12.2018	31.12.2017
Poniżej jednego roku	2 994	1 942
Od jednego do pięciu lat	3 646	1 651
Wartość bieżących opłat leasingowych	**6 640**	**3 593**

Przedmiotem leasingu finansowego są przede wszystkim samochody osobowe.

31. Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej

	31.12.2018	31.12.2017*
Kontrakty terminowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	110 667	-
instrumenty pochodne wykorzystywane w rachunkowości zabezpieczeń	22 223	-
Razem	**132 890**	**-**

* na dzień 31 grudnia 2017 r. zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej nie istniały, przekształcenie danych na 1 stycznia 2018 r. zostało zaprezentowane w nocie 4.

32. Odroczony podatek dochodowy

Zmiany stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego (po uwzględnieniu kompensaty aktywa i rezerwy na poziomie Grupy) przedstawiają się w sposób następujący:

	Wartość na dzień 31.12.2018	Wartość na dzień 31.12.2017
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 446 030	1 525 469
Kompensata aktywa i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(958 758)	(1 023 524)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	**487 272**	**501 945**
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 326 365	1 268 764
Kompensata aktywa i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(958 758)	(1 023 524)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	**367 607**	**245 240**

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego na 31 grudnia 2018 r. przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy wynoszą 788 246 tys. zł, natomiast przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy 657 784 tys. zł.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego na 31 grudnia 2018 r. przypadająca do uregulowania w ciągu 12 miesięcy wynosi 414 216 tys. zł, natomiast przypadająca do uregulowania po upływie 12 miesięcy 912 149 tys. zł.

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego w trakcie roku (przed uwzględnieniem kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	Rozliczenie przychodów z opłat przyłączeniowych	Rezerwa na koszty umorzenia świadectw pochodzenia	Dotacje	Rezerwa na składowanie, rekultywację oraz zakup praw do emisji CO2	Koszty opodatkowane po zakończeniu okresu rozliczeniowego	Wycena rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych wg wartości godziwej	Odpis aktualizujący niefinansowe aktywa trwałe*	Pozostałe	Ogółem
Stan na początek roku	**210 226**	**82 319**	**50 972**	**14 480**	**60 925**	**109 615**	**130 553**	**313 007**	**218 183**	**1 190 280**
Nabycie spółek zależnych	4 341	-	127	-	-	-	192 744	73 999	22 844	294 055
Obciążenie/(Uznanie) wyniku finansowego	(32 856)	(3 837)	(1 980)	(1 040)	(2 218)	13 014	15 100	-	43 178	29 361
Obciążenie/(Uznanie) w innych całkowitych dochodach	9 554	-	-	-	-	(48)	-	-	2 267	11 773
Stan na 31.12.2017 wg stawki 19%	**191 265**	**78 482**	**49 119**	**13 440**	**58 707**	**122 581**	**338 397**	**387 006**	**286 472**	**1 525 469**
Stan na początek roku	**191 265**	**78 482**	**49 119**	**13 440**	**58 707**	**122 581**	**338 397**	**387 006**	**286 472**	**1 525 469**
Korekta wynikająca z wdrożenia MSSF 9 i 15	-	(78 482)	-	(13 440)	-	-	-	-	56	(91 866)
Stan na początek roku po korekcie	**191 265**	**-**	**49 119**	**-**	**58 707**	**122 581**	**338 397**	**387 006**	**286 528**	**1 433 603**
Obciążenie/(Uznanie) wyniku finansowego	4 343	-	8 152	-	58 978	(19 035)	(180 676)	(33 607)	158 924	(2 921)
Obciążenie/(Uznanie) w innych całkowitych dochodach	6 997	-	-	-	-	(2)	-	-	8 353	15 348
Stan na 31.12.2018 wg stawki 19%	**202 605**	**-**	**57 271**	**-**	**117 685**	**103 544**	**157 721**	**353 399**	**453 805**	**1 446 030**

*w tym rzeczowe aktywa trwałe, inne wartości niematerialne i użytkowanie wieczyste gruntów.
Na 31 grudnia 2018 r. straty podatkowe do rozliczenia w przyszłych okresach wyniosły 9 980 tys. zł.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

	Przychód opodatkowany po zakończeniu okresu rachunkowego	Naliczona, niezafakturowana sprzedaż	Różnice między wartością bilansową a podatkową środków trwałych*	Rezerwa na likwidację zakładu górniczego netto	Pozostałe	Ogółem
Stan na początek roku	**127 274**	**49 319**	**732 059**	**8 878**	**61 291**	**978 821**
Nabycie spółek zależnych	-	-	6 411	-	144 708	151 119
Obciążenie/(Uznanie) wyniku finansowego	12 339	(2 227)	90 714	1 202	37 006	139 034
Obciążenie/(Uznanie) w innych całkowitych dochodach	-	-	-	-	(210)	(210)
Stan na 31.12.2017 wg stawki 19%	**139 613**	**47 092**	**829 184**	**10 080**	**242 795**	**1 268 764**
Stan na początek roku	**139 613**	**47 092**	**829 184**	**10 080**	**242 795**	**1 268 764**
Obciążenie/(Uznanie) wyniku finansowego	(16 923)	384	72 568	317	2 669	59 015
Obciążenie/(Uznanie) w innych całkowitych dochodach	-	-	-	-	(1 414)	(1 414)
Stan na 31.12.2018 wg stawki 19%	**122 690**	**47 476**	**901 752**	**10 397**	**244 050**	**1 326 365**

*Różnice wynikają z wyceny środków trwałych do wartości godziwej oraz różnic w stawkach amortyzacji.

W Grupie nie występują nieujęte aktywa i rezerwy na podatek odroczony.

33. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

	31.12.2018	31.12.2017
Programy określonych świadczeń		
Odprawy emerytalne i rentowe		
część długoterminowa	156 507	149 048
część krótkoterminowa	29 399	24 936
	185 906	**173 984**
Prawo do ulgowej odpłatności za nabycie energii po przejściu na emeryturę		
część długoterminowa	240 746	214 029
część krótkoterminowa	9 508	9 428
	250 254	**223 457**
Odpis na ZFŚS dla emerytowanych pracowników		
część długoterminowa	71 993	67 584
część krótkoterminowa	1 759	1 678
	73 752	**69 262**
Odprawy pośmiertne		
część długoterminowa	19 508	3 910
część krótkoterminowa	1 940	361
	21 448	**4 271**
Programy określonych świadczeń razem		
część długoterminowa	**488 754**	**434 571**
część krótkoterminowa	**42 606**	**36 403**
	531 360	**470 974**
Pozostałe długoterminowe świadczenia pracownicze		
Nagrody jubileuszowe		
część długoterminowa	326 015	304 757
część krótkoterminowa	38 362	34 595
	364 377	**339 352**
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń i pozostałe		
część długoterminowa	-	618
część krótkoterminowa	337 385	357 803
	337 385	**358 421**
Rezerwa na Program Dobrowolnych Odejść		
część długoterminowa	-	-
część krótkoterminowa	1 665	9 142
	1 665	**9 142**
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych razem		
część długoterminowa	**814 769**	**739 946**
część krótkoterminowa	**420 018**	**437 943**
	1 234 787	**1 177 889**

Na mocy porozumienia zawartego pomiędzy reprezentantami pracowników a reprezentantami Grupy pracownikom Grupy Kapitałowej przysługują określone świadczenia z innych tytułów niż wynagrodzenie za pracę, tj.:

- wypłaty nagród jubileuszowych,
- wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych,
- prawo do ulgowej odpłatności za energię elektryczną,
- odpis na ZFŚS.

W przypadku śmierci pracownika w czasie trwania stosunku pracy lub w czasie pobierania po jego rozwiązaniu zasiłku z tytułu niezdolności do pracy wskutek choroby, rodzinie przysługuje od pracodawcy odprawa pośmiertna.

Powyższe świadczenia finansowane są w całości przez Grupę.

Obecna wartość przyszłych zobowiązań z powyższych tytułów wyznaczona została na podstawie wyceny aktuarialnej. Do obliczeń przyjęto podstawowe dane indywidualnie dla poszczególnych pracowników zatrudnionych w Grupie Kapitałowej wg stanu na 31 grudnia 2018 roku (z uwzględnieniem płci zatrudnionego), z następujących obszarów:

- wiek zatrudnionego,
- staż pracy w Grupie,
- staż pracy ogółem,
- wynagrodzenie, stanowiące podstawę wymiaru wysokości nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalno-rentowej.

Dodatkowo w analizie zastosowane zostały następujące założenia:

- prawdopodobieństwo odejść pracowników obliczono na podstawie historycznych danych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie oraz danych statystycznych dotyczących odejść pracowniczych w branży,
- przyjęto wartość minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w gospodarce narodowej od 1 stycznia 2019 r. na poziomie 2 250,00 zł,
- na podstawie obwieszczeń Prezesa GUS, przyjęto przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej, pomniejszone o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz chorobowe na poziomie 3 278,14 zł (przeciętne dla drugiego półrocza 2013 r., które stanowić będzie podstawę naliczenia odpisu na ZFŚS w 2019 r.),
- przyjęto wzrost podstawy tworzenia odpisu za ZFŚS na podstawie wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej: 30,9% w 2020 r., 5,4% w 2021 r., 5,4% w 2022 r., 5,4% w 2023 r., 5,6% w latach 2024-2028, 5,5% w 2029 r. oraz 5,2% w pozostałych latach prognozy. W przypadku zmiany podstawy w 2020 r. przyjęto wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2019 r. na poziomie 5,8%. Pozostały wzrost podstawy w 2020 r. wynika z zakładanego na dzień sporządzenia wyceny ryzyka pełnego odmrożenia podstawy naliczania ZFŚS od 2020 r. (na 31 grudnia 2017 roku: 27,56% w 2019 roku, 6,0% w 2020 roku, 5,2% w 2021 roku, 5,4% w 2022 roku, 5,6% w latach 2023-2029, 5,2% w pozostałym latach prognozy),
- umieralność i prawdopodobieństwa dożycia przyjęto zgodnie z Tablicami Trwania Życia 2017 publikowanymi przez GUS, przyjęto że populacja zatrudnionych w Grupie odpowiada średniej dla Polski pod względem umieralności,

- nie obliczono oddzielnie rezerwy na odprawy rentowe; w zamian nie uwzględniono osób, które przeszły na rentę przy obliczaniu prawdopodobieństw odejść pracowników,
- przyjęto normalny tryb przechodzenia pracowników na emeryturę według szczegółowych zasad zawartych w ustawie emerytalnej, z wyjątkiem tych zatrudnionych, którzy wg informacji dostarczonych przez Grupę spełnią warunki wymagane do skorzystania z prawa do przejścia na wcześniejszą emeryturę,
- długookresowa roczna stopa wzrostu wynagrodzeń na poziomie 2,5% (na 31 grudnia 2017 r. na poziomie 2,0% w 2018 r., 2,2% w 2019 r. i 2,5% w następnych latach),
- stopę dyskontową do dyskontowania przyszłych wypłat świadczeń przyjęto w wysokości 3,22% (na 31 grudnia 2017 r. 3,26%),
- wartość ekwiwalentu energetycznego wypłaconego w 2019 r. przyjęto na poziomie 1 412,76 zł (na 31 grudnia 2017 r. 1 407,37 zł),
- wzrost wartości ekwiwalentu pieniężnego wypłacanego w ramach ulgowej odpłatności za energię elektryczną określono w roku 2019 na poziomie 0,6%, w roku 2020 wzrost o 2,4%, w roku 2021 wzrost o 6,4%, w roku 2022 wzrost o 6,5%, w roku 2023 wzrost o 6,6%, w roku 2024 wzrost o 6,7%, w roku 2025 wzrost o 6,8%, w roku 2026 wzrost o 6,9%, w kolejnych latach na poziomie 2,5% (na 31 grudnia 2017 r.: 0,2% w 2018 roku, 1,8% w 2019 roku, 0,6% w 2020 roku, 4,7% w latach 2021-2025, 4,8% w 2026 roku, 2,5% w następnych latach).

Do ustalenia wielkości rezerw na świadczenia pracownicze zastosowano metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych (Projected Unit Credit Method), tę samą metodę zastosowano przy analizie wrażliwości dla programów określonych świadczeń.

2018

Zmiany w okresie 12 miesięcy do 31.12.2018	Odprawy emerytalne i rentowe	Prawo do ulgowej odpłatności za nabycie energii po przejściu na emeryturę	Odpis na ZFŚŚ dla emerytowanych pracowników	Odprawy pośmiertne	Razem
Stan na 01.01.2018	**173 984**	**223 457**	**69 262**	**4 271**	**470 974**
Koszty ujęte w zyskach lub stratach, w tym:	**14 222**	**11 308**	**4 195**	**18 014**	**47 739**
koszty bieżącego zatrudnienia	9 333	4 335	1 998	1 427	17 093
koszty przeszłego zatrudnienia	33	-	-	15 954	15 987
koszty odsetek	4 856	6 973	2 197	633	14 659
Koszty ujęte w innych składnikach całkowitego dochodu, w tym:	**10 504**	**24 290**	**1 855**	**(264)**	**36 385**
zyski/straty aktuarialne netto na skutek zmian założeń finansowych	2 347	23 135	584	79	26 145
zyski/straty aktuarialne netto na skutek zmian założeń demograficznych	(253)	(1 270)	(530)	(298)	(2 351)
zyski/straty aktuarialne netto na skutek korekt założonych ex-post	8 410	2 425	1 801	(45)	12 591
Zmniejszone zobowiązania z tytułu wypłat świadczeń (wartość ujemna)	**(12 804)**	**(8 801)**	**(1 560)**	**(573)**	**(23 738)**
Razem zmiany	**11 922**	**26 797**	**4 490**	**17 177**	**60 386**
Stan na 31.12.2018	**185 906**	**250 254**	**73 752**	**21 448**	**531 360**

2017

Zmiany w okresie 12 miesięcy do 31.12.2017	Odprawy emerytalne i rentowe	Prawo do ulgowej odpłatności za nabycie energii po przejściu na emeryturę	Odpis na ZFŚŚ dla emerytowanych pracowników	Deputaty węglowe po przejściu na emeryturę	Odprawy pośmiertne	Razem
Stan na 01.01.2017	**155 005**	**202 740**	**62 256**	**114 876**	**2 727**	**537 604**
Zobowiązania przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych	**11 167**	**-**	**2 423**	**-**	**1 332**	**14 922**
Koszty ujęte w zyskach lub stratach, w tym:	**18 418**	**10 242**	**3 978**	**(139 662)**	**656**	**(106 368)**
koszty bieżącego zatrudnienia	7 013	4 218	1 991	2 733	394	16 349
koszty przeszłego zatrudnienia	6 917	-	-	(145 564)	127	(138 520)
koszty odsetek	4 488	6 024	1 987	3 169	135	15 803
Koszty ujęte w innych składnikach całkowitego dochodu, w tym:	**4 087**	**18 911**	**2 058**	**28 632**	**(325)**	**53 363**
zyski/straty aktuarialne netto na skutek zmian założeń finansowych	(1 622)	5 646	(3 116)	25 467	(8)	26 367
zyski/straty aktuarialne netto na skutek zmian założeń demograficznych	809	3 565	1 499	1 641	(27)	7 487
zyski/straty aktuarialne netto na skutek korekt założonych ex-post	4 900	9 700	3 675	1 524	(290)	19 509
Zmniejszone zobowiązania z tytułu wypłat świadczeń (wartość ujemna)	**(14 693)**	**(8 436)**	**(1 453)**	**(3 846)**	**(119)**	**(28 547)**
Razem zmiany	**18 979**	**20 717**	**7 006**	**(114 876)**	**1 544**	**(66 630)**
Stan na 31.12.2017	**173 984**	**223 457**	**69 262**	**-**	**4 271**	**470 974**

Analiza wrażliwości dla programów określonych świadczeń

Programy określonych swiadczeń:	Wpływ zmiany założenia aktuarialnego na wysokość zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń	
	+ 1 pp	**- 1 pp**
Stopa dyskonta	(61 797)	77 019
Stopa przewidywanego wzrostu wynagrodzeń	30 650	(25 715)
Średni wzrost wartości ekwiwalentu pieniężnego dla ulgowej odpłatności za energię elektryczną	40 900	(33 053)

Zapadalność zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń

Średni ważony okres obowiązywania zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń (w latach)	31.12.2018	31.12.2017
Odprawy emerytalne i rentowe	13,5	13,8
Odprawy pośmiertne	11,3	12,1
Prawo do ulgowej odpłatności za nabycie energii po przejściu na emeryturę	15,5	15,3
Odpis na ZFŚS dla emerytowanych pracowników	17,7	17,9

Inne długoterminowe świadczenia pracownicze – nagrody jubileuszowe

	31.12.2018	31.12.2017
Wartość na początek okresu	**339 352**	**331 559**
Zmiany w okresie 12 miesięcy do końca okresu sprawozdawczego		
Koszty ujęte w zysku/stracie bieżącego okresu, w tym:	**59 688**	**47 426**
- koszty bieżącego zatrudnienia	23 997	24 015
- koszty przeszłego zatrudnienia	171	-
- (zyski)/straty aktuarialne netto powstałe na skutek korekty założeń ex-post	24 081	15 003
- (zyski)/straty aktuarialne netto powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	(528)	2 085
- (zyski)/straty aktuarialne netto powstałe na skutek zmian założeń finansowych	2 014	(3 170)
- koszty odsetek	9 953	9 493
Zmniejszenie zobowiązania z tytułu wypłaconych świadczeń	**(34 663)**	**(39 633)**
Razem zmiany	**25 025**	**7 793**
Wartość na koniec okresu	**364 377**	**339 352**

34. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i inne obciążenia

Rezerwa na zobowiązania i inne obciążenia razem w podziale na część długo- i krótkoterminową

	31.12.2018	31.12.2017
Długoterminowe	657 112	643 187
Krótkoterminowe	1 306 597	1 083 929
Stan na dzień bilansowy	**1 963 709**	**1 727 116**

Zmiana stanu rezerw na zobowiązania i inne obciążenia

za okres kończący się 31.12.2018

	Rezerwa na bezumowne korzystanie z gruntów	Rezerwa na inne zgłoszone roszczenia	Rezerwa na rekultywację składowiska	Rezerwa na świadectwa pochodzenia energii	Rezerwa na zakup praw do emisji CO2	Likwidacja zakładu górniczego	Pozostałe	Razem
Stan na początek okresu	**200 830**	**132 918**	**59 712**	**265 553**	**487 359**	**105 441**	**475 303**	**1 727 116**
Odwrócenie dyskonta i zmiana stopy dyskontowej	(378)	-	2 431	-	-	3 437	-	5 490
Zwiększenie istniejących rezerw	16 417	38 084	16 048	297 064	572 142	3 688	122 323	1 065 766
Wykorzystanie rezerw	(33 120)	(1 887)	-	(255 671)	(487 890)	-	(20 313)	(798 881)
Rozwiązanie niewykorzystanej rezerwy	(1 011)	(2 452)	(12 072)	(28)	(13 898)	-	(6 321)	(35 782)
Stan na koniec okresu	**182 738**	**166 663**	**66 119**	**306 918**	**557 713**	**112 566**	**570 992**	**1 963 709**

za okres kończący się 31.12.2017

	Rezerwa na bezumowne korzystanie z gruntów	Rezerwa na inne zgłoszone roszczenia	Rezerwa na rekultywację składowiska	Rezerwa na świadectwa pochodzenia energii	Rezerwa na zakup praw do emisji CO2	Likwidacja zakładu górniczego	Pozostałe	Razem
Stan na początek okresu	**203 291**	**41 347**	**49 893**	**275 162**	**285 184**	**110 188**	**460 141**	**1 425 206**
Nabycie spółek zależnych	-	-	7 397	1 937	120 191	-	4 823	134 348
Odwrócenie dyskonta i zmiana stopy dyskontowej	(477)	-	(668)	-	-	3 526	-	2 381
Zwiększenie istniejących rezerw	6 180	103 509	3 090	231 929	447 843	-	31 642	824 193
Wykorzystanie rezerw	(479)	(642)	-	(243 390)	(362 106)	-	(10 820)	(617 437)
Rozwiązanie niewykorzystanej rezerwy	(7 685)	(11 296)	-	(85)	(3 753)	(8 273)	(10 483)	(41 575)
Stan na koniec okresu	**200 830**	**132 918**	**59 712**	**265 553**	**487 359**	**105 441**	**475 303**	**1 727 116**

Rezerwy na zobowiązania wycenia się w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości. Imiennie tworzone są rezerwy na przewidywane straty związane z sądowym powództwem zgłoszonym przeciwko Grupie. Kwota, na którą tworzona jest rezerwa stanowi najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia roszczenia. Koszt ich utworzenia ujmowany jest w pozostałych kosztach operacyjnych. Opis istotnych roszczeń oraz zobowiązania warunkowe z tego tytułu zostały przedstawione w notach 50.3, 50.5, 50.6, 50.7 i 50.8.

Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia obejmują głównie:

Rezerwa na bezumowne korzystanie z gruntów

Rezerwa na roszczenia osób władających nieruchomościami z tytułu bezumownego korzystania z gruntu.
Szacowanie rezerwy na roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości odbywa się z zastosowaniem podejścia tzw. etapowości i wag, tj. prawdopodobieństwa przegrania sporu i konieczności spełnienia roszczenia. Rozmiar zasądzonych odszkodowań z tytułu roszczeń z bezumownego korzystania z nieruchomości może być dla Grupy znaczący z uwagi na liczbę przedmiotowych nieruchomości, jednak Grupa nie jest w stanie oszacować maksymalnej kwoty odszkodowań. Grupa Kapitałowa ENEA, m.in. w związku z określaniem tzw. korytarzy przesyłowych oszacowała i uwzględniła w wysokości utworzonej rezerwy również odszkodowania z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości, na których posadowiony jest majątek sieciowy (linie elektroenergetyczne), co do których na dzień sprawozdawczy nie zostały przedstawione jeszcze żadne roszczenia. Istnieje duża niepewność co do czasu realizacji tej rezerwy.

Rezerwa na inne zgłoszone roszczenia

Grupa wykazuje w tej pozycji rezerwy na sprawy sądowe nie związane z bezumowym korzystaniem z gruntów. Czas wypływu korzyści ekonomicznych z tytułu tych rezerw nie jest możliwy do oszacowania.
W 2018 r. ENEA S.A. utworzyła rezerwę na poziomie 18 610 tys. zł na potencjalne roszczenia związane z wypowiedzeniem przez ENEA S.A. umów na zakup świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł i na 31 grudnia 2018 r. wartość rezerwy z tego tytułu była na poziomie 104 345 tys. zł.
(szczegółowe informacje są zawarte w nocie 50.8).

Rezerwa na rekultywację składowiska

Grupa po zapełnieniu lub zamknięciu składowiska żużla i popiołu ma obowiązek dokonania rekultywacji terenu. Ze względu na fakt, iż Grupa posiada duże, niezapełnione obszary składowiska, przewiduje się, że obowiązek rekultywacji powstanie w 2060 r. Przyszłe oszacowane koszty rekultywacji składowiska zostały zdyskontowane do wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej w wysokości 3,22% (na dzień 31 grudnia 2017 r. – 3,26%).
Wartość rezerwy na dzień 31 grudnia 2018 r. wyniosła 66 119 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 59 712 tys. zł).

Rezerwa na zakup praw do emisji CO_2

Na dzień 31 grudnia 2018 r. wartość rezerwy dotyczącej praw do emisji CO_2 wyniosła 557 713 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 487 359 tys. zł). Czas realizacji tej rezerwy to rok 2019.

Rezerwa na likwidację zakładu górniczego

Grupa tworzy rezerwę na koszty likwidacji zakładu górniczego, do których poniesienia jest zobligowana istniejącymi przepisami prawa. Główne założenia wykorzystywane przy ustalaniu kosztów z tytułu likwidacji zakładu górniczego zawierają założenia odnośnie do okresu żywotności kopalni, przewidywanej inflacji oraz długoterminowych stóp dyskontowych. Wyliczona wysokość kosztów likwidacji zakładu górniczego na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi: 112 566 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 105 441 tys. zł).

Pozostałe rezerwy

Pozostałe rezerwy dotyczą głównie:

- farmy wiatrowej Skoczykłody 129 000 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 129 000 tys. zł), (nota 52),
- potencjalnych zobowiązań związanych z majątkiem sieciowym wynikających z różnic w interpretacjach przepisów 160 171 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 147 609 tys. zł),
- kosztów korzystania z gruntów leśnych będących w zarządzie Lasów Państwowych 115 008 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 113 547 tys. zł),
- umów rodzących obciążenia 78 981 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 0 tys. zł),
- podatku od nieruchomości w spółce Lubelski Węgiel Bogdanka S.A. 41 431 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 42 353 tys. zł),
- roszczeń ZUS z tytułu składki wypadkowej w spółce Lubelski Węgiel Bogdanka S.A. 22 658 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 21 340 tys. zł),
- usuwania szkód górniczych 3 184 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2017 r. 4 434 tys. zł).

35. Przychody ze sprzedaży netto

	31.12.2018	31.12.2017
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej	9 060 134	6 932 940
Przychody ze sprzedaży usług dystrybucyjnych	2 660 785	3 215 618
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	92 466	87 199
Przychody ze sprzedaży pozostałych produktów i usług	167 647	177 139
Przychody z tytułu świadectw pochodzenia	4 432	12 937
Przychody ze sprzedaży praw do emisji CO2	27 584	77 315
Przychody ze sprzedaży energii cieplnej	359 444	347 871
Przychody ze sprzedaży węgla	194 118	409 408
Przychody ze sprzedaży gazu	106 160	145 262
Razem przychody ze sprzedaży netto	**12 672 770**	**11 405 689**

Grupa dzieli przychody przede wszystkim w oparciu typ produktów/usług. Główne grupy przychodów to przychody ze sprzedaży energii elektrycznej (ENEA S.A., ENEA Wytwarzanie, ENEA Trading oraz ENEA Elektrownia Połaniec) oraz przychody ze sprzedaży usług dystrybucyjnych (ENEA Operator).

Sprzedaż energii elektrycznej: Grupa ujmuje przychody w momencie spełnienia lub w trakcie spełniania zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi. Przychody

wykazuje się na podstawie cen określonych w umowach sprzedaży, po pomniejszeniu o szacowane rabaty i inne zmniejszenia sprzedaży. Do głównych grup umów należą umowy sprzedaży energii elektrycznej (w tym również umowy kompleksowe) klientom indywidualnym, biznesowym, kluczowym i strategicznym. W umowach tych usługa świadczona jest w sposób ciągły, wysokość przychodu uzależniona jest od zużycia. Występuje także sprzedaż dla Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A. oraz na Towarowej Giełdzie Energii.

Standardowy termin płatności faktur sprzedażowych energii elektrycznej w ENEA S.A. wynosi 14 dni od daty wystawienia faktury VAT. W przypadku biznesowych, kluczowych i strategicznych klientów okres ten może podlegać negocjacji.

Termin płatności faktur sprzedażowych dotyczących sprzedaży energii elektrycznej do IRGiT to 1-3 dni od dostarczenia energii i wystawienia faktury. W przypadku sprzedaży na TGE terminy płatności wynikają z Regulaminu Giełdy.

Sprzedaż usług dystrybucyjnych: W przypadku sprzedaży usług dystrybucji, ENEA Operator nalicza opłatę zawierającą odrębne składniki: składnik zmienny stawki sieciowej, stawka opłaty jakościowej, składnik stały stawki sieciowej, stawka opłaty abonamentowej, stawka opłaty przejściowej oraz opłata OZE.

W przypadku opłaty jakościowej, przejściowej oraz OZE, ENEA Operator pełni, co do zasady rolę jednostki pobierającej opłaty i przekazującej świadczenie innym uczestnikom rynku np. na rzecz Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. (PSE). Opłaty (tj. opłata jakościowa, przejściowa i OZE) maja charakter quasi-podatków pobieranych na rzecz innych podmiotów. ENEA Operator występuje w roli pośrednika pobierającego opłaty na rzecz innych uczestników rynku energii, w tym PSE. W konsekwencji, przychody ze sprzedaży usług dystrybucji są pomniejszone o wartość pobieranej opłaty OZE, opłaty jakościowej oraz opłaty przejściowej. Jednocześnie korekcie ulegają koszty związane z nabyciem usług przesyłowych a także koszty związane z otrzymanymi fakturami z tytułu wsparcia OZE oraz wsparcia wytwórców.

Poniżej zaprezentowano podział przychodów ze sprzedaży na kategorie, które odzwierciedlają sposób, w jaki czynniki ekonomiczne wpływają na kwotę, termin płatności oraz niepewność przychodów I przepływów pieniężnych.

	31.12.2018	**31.12.2017**
Przychody świadczone w sposób ciągły	11 827 079	10 293 820
Przychody świadczone w określonym momencie	845 691	1 111 869
Razem	**12 672 770**	**11 405 689**

36. Koszty według rodzaju

	31.12.2018	31.12.2017
Amortyzacja	**(1 477 667)**	**(1 194 540)**
Koszty świadczeń pracowniczych	**(1 711 414)**	**(1 470 644)**
- wynagrodzenia	(1 252 640)	(1 022 024)
- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	(458 774)	(448 620)
Zużycie materiałów i surowców oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów	**(2 560 489)**	**(1 728 771)**
- zużycie materiałów i energii	(2 429 106)	(1 500 129)
- wartość sprzedanych towarów i materiałów	(131 383)	(228 642)
Wartość zakupionej energii i gazu na potrzeby sprzedaży	**(4 272 930)**	**(3 169 673)**
Usługi obce	**(1 320 661)**	**(1 872 894)**
- usługi przesyłowe	(411 712)	(1 057 151)
- inne usługi obce	(908 949)	(815 743)
Podatki i opłaty	**(411 184)**	**(376 542)**
Łączne koszty rodzajowe	**(11 754 345)**	**(9 813 064)**

37. Koszty świadczeń pracowniczych

	31.12.2018	31.12.2017
Koszty wynagrodzeń	**(1 252 640)**	**(1 022 024)**
- bieżące wynagrodzenia	(1 189 599)	(936 721)
- nagrody jubileuszowe	(40 276)	(29 708)
- odprawy emerytalne i rentowe	(959)	(10 383)
- inne	(21 806)	(45 212)
Koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	**(458 774)**	**(448 620)**
- ZUS	(251 003)	(239 905)
- odpis na ZFŚS	(47 087)	(45 560)
- inne świadczenia społeczne	(94 115)	(82 260)
- pozostałe świadczenia po okresie zatrudnienia	(126)	-
- inne	(66 443)	(80 895)
Razem	**(1 711 414)**	**(1 470 644)**

Koszty nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych i rentowych w powyższej nocie to koszty faktycznie naliczone.

Gwarancje zatrudnienia

Na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Spółką a związkami zawodowymi przyznano określone gwarancje zatrudnienia dla pracowników zatrudnionych w Spółce przed dniem 29 czerwca 2007 r., które wygasły 31 grudnia 2018 r. W Grupie prowadzone są rozmowy ze Stroną Społeczną w celu zawarcia nowej umowy społecznej.

Na mocy umowy społecznej zawartej w dniu 10 sierpnia 2007 r. pomiędzy ENEA Wytwarzanie S.A. (obecnie ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.) a organizacjami związkowymi pracownikom zatrudnionym w ENEA Wytwarzanie S.A. (obecnie ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.) na dzień wejścia w życie umowy przedłużono gwarancje zatrudnienia na kolejne 11 lat tj. do 30 stycznia 2019 r.

38. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne

	31.12.2018	31.12.2017
Rozwiązanie rezerw na roszczenia o odszkodowanie	15 591	9 716
Rozwiązanie pozostałych rezerw	14 247	15 641
Zwrot kosztów przez ubezpieczyciela	28 769	8 765
Rozliczenie dochodu z tytułu dotacji	8 082	13 316
Odszkodowania, kary, grzywny	58 782	18 977
Odwrócenie niewykorzystanych odpisów aktualizujących	6 221	4 566
Nieodpłatnie otrzymane rzeczowe aktywa trwałe	33 423	17 960
Zysk z tytułu okazyjnego nabycia	-	11 953
Inne pozostałe przychody operacyjne	80 007	40 896
Razem	**245 122**	**141 790**

Pozostałe koszty operacyjne

	31.12.2018	31.12.2017
Utworzenie rezerw na roszczenia o odszkodowanie	(654)	(7 956)
Utworzenie pozostałych rezerw	(54 973)	(104 667)
Odpis aktualizujący wartość należności	(13 773)	(24 367)
Odpisanie należności nieściągalnych	(17 880)	(28 592)
Odpis aktualizujący wartość zapasów	(11 981)	(2 038)
Koszty postępowań sądowych	(15 641)	(11 129)
Koszty związków zawodowych	(1 775)	(1 603)
Odszkodowanie za bezumowne korzystanie z gruntów	(1 866)	(1 490)
Inne pozostałe koszty operacyjne	(50 147)	(40 029)
Razem	**(168 690)**	**(221 871)**

39. Przychody finansowe

	31.12.2018	31.12.2017
Przychody z tytułu odsetek	**36 112**	**28 277**
- rachunki i lokaty bankowe	35 781	27 815
- pozostałe pożyczki i należności	331	462
Różnice kursowe	**7 371**	**-**
Zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych	**22 276**	**27 754**
Wycena kontraktów na zakup CO2	**-**	**79 267**
Inne przychody finansowe	**12 984**	**4 420**
Razem	**78 743**	**139 718**

40. Koszty finansowe

	31.12.2018	31.12.2017
Koszty odsetek	**(203 254)**	**(96 651)**
- koszty odsetek z tytułu kredytów i pożyczek	(47 512)	(36 826)
- koszty odsetek od obligacji	(143 789)	(44 980)
- koszty leasingu finansowego	(231)	(160)
- inne odsetki	(11 722)	(14 685)
Różnice kursowe	**(223)**	**(28 134)**
Koszt dyskonta zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych i rezerw	**(29 078)**	**(28 282)**
Zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych	**(69 632)**	**(15 892)**
Koszty niewykorzystanych obligacji	**-**	**(89)**
Inne koszty finansowe	**(793)**	**(1 641)**
Razem	**(302 980)**	**(170 689)**

41. Podatek dochodowy

	31.12.2018	31.12.2017
podatek bieżący	(87 515)	(192 003)
podatek odroczony	(61 936)	(109 673)
Podatek dochodowy	**(149 451)**	**(301 676)**

Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem brutto Grupy różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą uzyskano by stosując nominalną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	31.12.2018	31.12.2017
Zysk przed opodatkowaniem	868 701	1 466 567
Podatek wyliczony według stawki 19%	(165 053)	(278 648)
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów (różnice trwałe * 19%)	(18 526)	(45 137)
Dochody niepodlegające opodatkowaniu (różnice trwałe * 19%)	27 165	3 629
Inne * 19%	6 963	18 480
Obciążenie wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego	**(149 451)**	**(301 676)**

42. Dywidenda

Decyzję o wypłacie dywidendy za bieżący rok obrotowy podejmą akcjonariusze na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu w 2019 r. Zarząd ENEA S.A. jest na etapie analizy możliwości wypłaty dywidendy za 2018 r. i na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego decyzja co do podziału zysku za 2018 r. nie została jeszcze podjęta. Zarząd ENEA S.A. przedstawi rekomendację odnośnie podziału zysku za 2018 r. na przełomie pierwszego i drugiego kwartału 2019 r.

25 czerwca 2018 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie ENEA S.A. podjęło uchwałę nr 6 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy obejmujący okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r., zgodnie z którą 100% zysku netto za rok 2017 zostało przekazane na kapitał rezerwowy z przeznaczeniem na finansowanie inwestycji.

26 czerwca 2017 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie ENEA S.A. podjęło uchwałę nr 6 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy obejmujący okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., zgodnie z którą na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy przeznaczono kwotę 110 361 tys. zł. Dywidenda na jedną akcję wyniosła 0,25 zł.

43. Zysk na akcję

	31.12.2018	31.12.2017
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	686 739	1 070 168
Średnioważona liczba akcji zwykłych	441 442 578	441 442 578
Zysk netto na akcję (w zł na jedną akcję)	**1,56**	**2,42**
Zysk rozwodniony na akcję (w zł na jedną akcję)	**1,56**	**2,42**

44. Noty objaśniające dotyczące skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie zmian kapitału obrotowego w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych do zmian w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

	31.12.2018	31.12.2017
Zmiana stanu praw do emisji CO2 w bilansie	**9 297**	**(178 460)**
- wycena PPA	(2 746)	-
- nabycie spółek zależnych	-	105 187
Zmiana stanu praw do emisji CO2 w cash flow	**6 551**	**(73 273)**
Zmiana stanu zapasów w bilansie	**(418 683)**	**(397 246)**
- korekta amortyzacji o zmianę stanu produktów i świadczenia na własne potrzeby	937	(634)
- przychody materiałowe z tytułu likwidacji środków trwałych	135	441
- amortyzacja materiałów wielokrotnego użytku	-	(1 023)
- nabycie spółek zależnych	-	219 783
Zmiana stanu zapasów w cash flow	**(417 611)**	**(178 679)**
Zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności w bilansie	**(321 298)**	**(79 119)**
- kompensata VAT z podatkiem dochodowym	(70 118)	9 674
- korekta prezentacyjna należności i zobowiązań	16 532	-
- koszty transakcyjne	1 623	-
- pożyczki	(12 978)	8 571
- należności z tytułu CIT	4 593	7 599
- programy obligacji	210	(36 058)
- zmiana MSSF	(6 007)	-
- nabycie spółek zależnych	-	50 389
- należności ze sprzedaży energii wytworzonej przed przyjęciem inwestycji na majątek	-	25 630
- inne	757	395
Zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności w cash flow	**(386 686)**	**(12 919)**
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań w bilansie	**561 832**	**918 991**
- zobowiązania inwestycyjne	116 253	(389 125)
- korekta prezentacyjna należności i zobowiązań	(17 447)	-
- zarachowane i niezapłacone odsetki	(172)	-
- zobowiązania z tytułu CIT	(4 959)	(8 073)
- wygaśnięcie opcji	27 101	-
- zmiana MSSF	(60 304)	-
- nabycie spółek zależnych	-	(46 688)
- korekta zobowiązań inwestycyjnych o VAT naliczony	(1 816)	3 860
- kompensata zobowiązań z nadpłatą w podatku CIT	2 465	10 187
- przychody/koszty przejęcia	(2 777)	(11 827)

- szacunki dotyczące inwestycji kapitałowych	-	4 622
- programy obligacji	1 253	388
- inne	234	843
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań w cash flow	**621 663**	**483 178**
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w bilansie	**56 898**	**(31 204)**
- zyski/straty aktuarialne odniesione w ICD	(36 385)	(55 742)
- nabycie spółek zależnych	-	(32 988)
- inne	468	-
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w cash flow	**20 981**	**(119 934)**
Zmiana stanu rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałych w bilansie	**(527 799)**	**(6 317)**
- zmiana MSSF	548 431	-
- wycena pożyczki	-	(1 519)
- inne	41	-
Zmiana stanu rozliczenia dochodu z tytułu dotacji, opłat przyłączeniowych oraz pozostałych w bilansie	**20 673**	**(7 836)**
Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży i związanych z nimi zobowiązań w bilansie	**-**	**4 330**
- eliminacja zmiany non-cash	-	(4 330)
Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży i związanych z nimi zobowiązań w cash flow	**-**	**-**
Zmiana stanu pozostałych rezerw na zobowiązania i inne obciążenia w bilansie	**236 593**	**301 910**
- eliminacja zmiany stanu rezerwy na Fundusz Likwidacji Kopalni	(2 414)	9 139
- korekta uprawnień do emisji CO2	-	(23 274)
- nabycie spółek zależnych	-	(130 186)
- inne	38	-
Zmiana stanu pozostałych rezerw na zobowiązania i inne obciążenia w cash flow	**234 217**	**157 589**

Poniższe tabele prezentują uzgodnienie zadłużenia w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych:

Uzgodnienie kredytów bankowych i pożyczek

	31.12.2018	31.12.2017
Stan na początek okresu	**2 392 406**	**1 693 359**
Otrzymane kredyty i pożyczki	11 229	781 602
Spłata kredytów i pożyczek	(111 354)	(80 237)
Wycena i koszty transakcyjne	3 995	(2 318)
Stan na koniec okresu	**2 296 276**	**2 392 406**

Uzgodnienie obligacji	**31.12.2018**	**31.12.2017**
Stan na początek okresu	**5 867 114**	**5 031 187**
Wykup obligacji	(395 000)	(340 000)
Emisja obligacji	550 000	1 199 000
Wycena i koszty transakcyjne	11 163	(23 073)
Stan na koniec okresu	**6 033 277**	**5 867 114**

45. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Spółki Grupy Kapitałowej zawierają transakcje z następującymi podmiotami powiązanymi:

- Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej – transakcje te są eliminowane na etapie konsolidacji,
- Transakcje zawarte pomiędzy Grupą a Członkami Władz Grupy, które podzielić należy na dwie kategorie:
  - wynikające z powołania na Członków Rad Nadzorczych,
  - wynikające z innych umów o charakterze cywilno – prawnym.
- Transakcje z podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Transakcje z członkami Władz Grupy:

Tytuł	Zarząd Spółki		Rada Nadzorcza Spółki	
	01.01.2018 31.12.2018	01.01.2017 31.12.2017	01.01.2018 31.12.2018	01.01.2017 31.12.2017
Wynagrodzenia z tytułu kontraktów menadżerskich i umów konsultingowych	3 310*	4 928**	-	-
Wynagrodzenia z tytułu powołania do organów zarządzających lub nadzorujących	-	-	790	826
RAZEM	**3 310**	**4 928**	**790**	**826**

* wynagrodzenie obejmuje zakaz konkurencji oraz premie za 2017 r. dla byłych Członków Zarządu w wysokości 610 tys. zł

** wynagrodzenie obejmuje premie za rok 2016 w wysokości 1 749 tys. zł

Na 31 grudnia 2018 r. zobowiązania z tytułu kontraktów menadżerskich i umów konsultingowych wobec Członków Zarządu wynoszą 158 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. odpowiednio 159 tys. zł). Rezerwa na premię dla Zarządu na 31 grudnia 2018 r. wynosi 2 652 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. odpowiednio 1 755 tys. zł), kwoty rezerw nie są uwzględnione w powyższej tabeli.

Transakcje dotyczące pożyczek z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przedstawiono w tabeli poniżej:

Organ	Stan na dzień 01.01.2018	Udzielono od dnia 01.01.2018	Spłaty do dnia 31.12.2018	Stan na dzień 31.12.2018
Rada Nadzorcza	11	-	(6)	**5**
RAZEM	**11**	**-**	**(6)**	**5**

Organ	Stan na dzień 01.01.2017	Udzielono od dnia 01.01.2017	Spłaty do dnia 31.12.2017	Stan na dzień 31.12.2017
Zarząd spółki				
Rada Nadzorcza	16	-	(5)	**11**
RAZEM	**16**	**-**	**(5)**	**11**

Inne transakcje, wynikające z umów cywilno-prawnych zawartych pomiędzy Jednostką Dominującą a Członkami Władz Jednostki Dominującej dotyczą wyłącznie wykorzystania przez Członków Zarządu ENEA S.A. samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Członkowie władz Grupy oraz bliscy członkowie ich rodzin nie dokonywali istotnych transakcji ze spółkami Grupy mających wpływ na wynik oraz sytuację finansową Grupy.

Grupa zawiera również transakcje handlowe z jednostkami administracji państwowej i samorządowej oraz podmiotami będącymi własnością Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Przedmiotem tych transakcji są głównie:

- zakupy węgla, energii elektrycznej, praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii w zakresie energii odnawialnej oraz energii produkowanej w kogeneracji z ciepłem, usługi przesyłowej i dystrybucyjnej, które Grupa realizuje od podmiotów zależnych od Skarbu Państwa,
- sprzedaż energii elektrycznej, usługi dystrybucyjnej, przyłączenia do sieci i pozostałych powiązanych z tym opłat oraz węgla, którą Grupa realizuje zarówno dla organów administracji państwowej, samorządowej (sprzedaż odbiorcom końcowym) jak i spółek zależnych od Skarbu Państwa (sprzedaż hurtowa oraz detaliczna – odbiorcom końcowym).

Transakcje te przeprowadzane są na zasadach rynkowych a warunki nie odbiegają od stosowanych w transakcjach z innymi podmiotami. Grupa nie prowadzi ewidencji umożliwiającej agregowanie wartości wszystkich transakcji realizowanych ze wszystkimi instytucjami państwowymi oraz podmiotami zależnymi od Skarbu Państwa. Wśród podmiotów będących spółkami zależnymi od Skarbu Państwa największym kontrahentem - odbiorcą Grupy ENEA jest KGHM Polska Miedź, wartość sprzedaży netto w roku 2018 była na poziomie 167 262 tys. zł. (w roku 2017 była to Grupa Polskie Sieci Elektroenergetyczne - sprzedaż na poziomie 250 330 tys. zł), największym kontrahentem - dostawcą jest Grupa Polskie Sieci Elektroenergetyczne, wartość zakupów netto 1 536 868 tys. zł (w roku 2017 była to również Grupa PSE – zakupy na poziomie 1 159 053 tys. zł).

Kwota sprzedaży Grupy do spółek współkontrolowanych wyniosła 109 763 tys. zł, a do spółek stowarzyszonych 2 376 tys. zł. Zakupy od spółek współkontrolowanych to 494 518 tys. zł, a od stowarzyszonych 10 896 tys. zł. Należności od spółek współkontrolowanych na 31 grudnia 2018 r. wyniosły 44 122 tys. zł, a od spółek stowarzyszonych 12 tys. zł. Zobowiązania wobec spółek współkontrolowanych wyniosły na 31 grudnia 2018 r. 54 891 tys. zł, a wobec spółek stowarzyszonych 90 404 tys. zł.

46. Umowy koncesyjne na świadczenie usług publicznych

Przedmiotem prowadzonej przez Grupę Kapitałową działalności jest przede wszystkim wytwarzanie energii elektrycznej, dystrybucja energii elektrycznej, obrót energią elektryczną oraz produkcja i sprzedaż węgla.

Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne, za koncesjonowanie, regulację działalności przedsiębiorstw energetycznych i zatwierdzanie taryf odpowiada Prezes URE.

ENEA S.A. posiada koncesje na:
- obrót energią elektryczną do 31 grudnia 2025 r.,
- obrót paliwami gazowymi do 31 grudnia 2030 r.

Spółka **ENEA Operator Sp. z o.o.** posiada koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie dystrybucji energii elektrycznej obowiązującą do 1 lipca 2030 roku.

ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. posiada koncesje na:
- koncesję na wytwarzanie energii elektrycznej do 31 grudnia 2030 r.,
- koncesję na wytwarzanie ciepła do 31 grudnia 2025 r.,
- koncesję na przesyłanie i dystrybucję ciepła do 31 grudnia 2025 r.,
- koncesję na obrót energią elektryczną do 31 grudnia 2030 r.

ENEA Trading Sp. z o.o. posiada koncesje na:
- obrót energią elektryczną do 31 grudnia 2030 r.,
- obrót paliwami gazowymi do 31 grudnia 2030 r.,
- obrót gazem ziemnym z zagranicą do 31 grudnia 2030 r.

MEC Piła Sp. z o.o. posiada koncesje na:
- wytwarzanie energii cieplnej do 31 grudnia 2025 r.,
- przesyłanie i dystrybucję ciepła do 31 grudnia 2025 r.,
- wytwarzanie energii elektrycznej do 31 grudnia 2030 r.

PEC Sp. z o.o. z siedzibą w Obornikach posiada koncesje na:
- wytwarzanie energii cieplnej do 31 grudnia 2025 r.,
- przesyłanie i dystrybucję ciepła do 31 grudnia 2025 r.

ENEA Ciepło Sp. z o.o. posiada koncesje na:
- wytwarzanie energii cieplnej do 30 września 2028 r.,
- obrót ciepłem do 30 września 2028 r.,
- przesyłanie i dystrybucję ciepła do 30 września 2028 r.,
- wytwarzanie energii elektrycznej do 30 listopada 2028 r.,

- obrót energią elektryczną do 1 września 2028 r.,
- obrót paliwami gazowymi do 10 stycznia 2029 r.

ENEA Elektrownia Połaniec S.A. posiada koncesje na:

- wytwarzanie energii elektrycznej do 1 listopada 2025 r.,
- obrót energią elektryczną do 31 grudnia 2030 r.,
- wytwarzanie ciepła do 1 listopada 2025 r.,
- przesył i dystrybucję ciepła do 1 listopada 2025 r.

Działalność górnicza spółki **Lubelski Węgiel Bogdanka S.A.** w zakresie gospodarczego wydobywania kopaliny węgla kamiennego musi odbywać się zgodnie z przepisami Prawa Geologicznego i Górniczego. Spółka posiada koncesje na:

- wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Bogdanka" objętego obszarem górniczym „Puchaczów V" z 6 kwietnia 2009 r. – na okres do 31 grudnia 2031 r.,
- wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Lubelskie Zagłębie Węglowe – obszar K-3" objętego obszarem górniczym „Stręczyn" z 17 czerwca 2014 r. na okres do 17 lipca 2046 r.,
- wydobywanie węgla kamiennego ze złoża "Ostrów" położonego na terenie gmin: Ludwin, Łęczna, Ostrów Lubelski, Puchaczów, Sosnowica, Uścimów w województwie lubelskim z 17 listopada 2017 r. na okres do 31 grudnia 2065 r.

47. Przyszłe płatności tytułem korzystania z nabytego odpłatnie i nieodpłatnie prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz umów najmu, dzierżawy i leasingu operacyjnego

Przyszłe zobowiązania z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntu (według opłat z 2018 r.) dotyczą czasu, jaki pozostał do wygaśnięcia umów o korzystanie z gruntów, który wynosi od 40 do 99 lat.

	31.12.2018	31.12.2017
Poniżej jednego roku	7 091	10 011
Od jednego do pięciu lat	38 570	30 530
Powyżej pięciu lat	471 606	452 257
	517 267	**492 798**

Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy i leasingu operacyjnego:

	31.12.2018	31.12.2017
Poniżej jednego roku	23 084	22 165
Od jednego do pięciu lat	41 024	45 346
Powyżej pięciu lat	26 603	28 690
	90 711	**96 201**

Koszty poniesione w okresie z tytułu prawa wieczystego użytkowania oraz umów najmu, dzierżawy i leasingu operacyjnego:

	2018	2017
Prawo wieczystego użytkowania	10 011	5 418
Umowy najmu, dzierżawy i leasingu operacyjnego	22 165	20 402

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego ujęte w kosztach

	31.12.2018	31.12.2017
Minimalne opłaty leasingowe	(5 254)	(4 798)
	(5 254)	**(4 798)**

48. Przyszłe zobowiązania wynikające z kontraktów zawartych na koniec okresu sprawozdawczego

Umowne zobowiązania związane z nabyciem rzeczowych i niematerialnych aktywów trwałych zaciągnięte na koniec okresu sprawozdawczego, lecz jeszcze nie ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wynoszą:

	31.12.2018	31.12.2017
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	1 118 027	1 138 756
Nabycie wartości niematerialnych	33 098	34 029
	1 151 125	**1 172 785**

49. Zatrudnienie

	12 miesięcy zakończonych 31.12.2018	12 miesięcy zakończonych 31.12.2017
Stanowiska robotnicze	9 448	9 216
Stanowiska nierobotnicze	6 737	6 298
RAZEM	**16 185**	**15 514**

Dane zawarte w tabeli przedstawiają zatrudnienie w etatach. Stanowiska menedżerskie zostały zakwalifikowane do stanowisk nierobotniczych.

50. Zobowiązania warunkowe oraz postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

50.1 . Wpływ Ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw

28 grudnia 2018 r. została uchwalona Ustawa o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw („Ustawa”) obowiązująca od 1 stycznia 2019 r.

Powyższa regulacja wprowadziła między innymi:

- obniżenie stawki akcyzy dla energii elektrycznej sprzedanej odbiorcy końcowemu z 20 PLN/MWh do 5 PLN/MWh,

- określa na 2019 r. ceny i stawki opłat za energię elektryczną dla odbiorcy końcowego do zastosowania przez sprzedawców na poziomie cen stosowanych w 2018 r.,
- możliwość ubiegania się przez sprzedawców o kwotę na pokrycie różnicy przychodów za obrót energią elektryczną na rzecz odbiorców końcowych od Zarządcy Rozliczeń określonego w Ustawie („Kwota różnicy ceny").

Ustawa została znowelizowana ze skutkiem od 6 marca 2019 r. („Ustawa Znowelizowana").

Z treści Ustawy i jej uzasadnienia wynika, iż ustawodawca zakłada równoważenie interesów odbiorców energii elektrycznej oraz spółek energetycznych, co pozwala stwierdzić, iż co do zasady utracone, w skutek obniżenia cen, przychody powinny być sprzedawcom energii zwrócone. Ustawa deleguje w kilku kluczowych obszarach do rozporządzenia, których treść na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie została opublikowana.

Ustalenie wielkości rezerwy na kontrakty rodzące obciążenie na dzień 31 grudnia 2018 r.

W wyniku uchwalenia Ustawy Grupa dokonała analizy zagadnienia, czy pod kątem zapisów MSR 37 *Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe* jest zobowiązana do utworzenia rezerw na tzw. umowy rodzące obciążenia. Zgodnie z przepisami sprawozdawczymi, jeżeli dany kontrakt lub grupa kontraktów przynoszą straty, to spółka powinna rozpoznać odpowiednią rezerwę w okresie, w którym ta strata stała się nieunikniona, chyba że nie jest w stanie wiarygodnie ustalić kwoty tej rezerwy.

Mając na względzie brak przepisów wykonawczych dla wiarygodnego określenia ostatecznych skutków wejścia w życie Ustawy oraz zmiany cen dla klientów w 2019 r., innych niż taryfowi, Grupa oszacowała skutki finansowe Ustawy w możliwym i wiarygodnym zakresie. Przy szacowaniu wartości niezbędnej rezerwy przyjęto następujące założenia:

1) Istniejący stan prawny na 31 grudnia 2018 r.
2) W odniesieniu do ustalenia kosztów wykonania świadczenia w rozumieniu MSR 37, przyjęto jedynie koszty bezpośrednie (koszty nabycia energii, praw majątkowych wraz z aktualną stawką podatku akcyzowego), a pominięto koszty pośrednie (koszty własne i zysk). Kwestia, które z kosztów należy uwzględnić przy szacowaniu rezerwy na kontrakty rodzące obciążenia była przedmiotem rozważań przez KIMSF w roku 2017. KIMSF stwierdził ze kwestia ta nie została jednoznacznie uregulowana, a przyjęcie rozwiązania jest kwestią osądu sporządzającego .
3) Dla ustalania kosztów zakupu energii przyjęto wartości rynkowe, bez uwzględnienia, że koszt wytwarzania energii w ramach Grupy Kapitałowej może być inny aniżeli rynkowy. Przyjęto wolumeny sprzedażowe energii elektrycznej na podstawie wielkości szacowanych na 2019 r. dla segmentu G w wielkościach zbliżonych do 2018 roku. W 2018 r. gospodarstwa domowe (w tym w większości stosujące taryfę G) stanowiły 22% całkowitego wolumenu sprzedaży Grupy, a klienci biznesowi stanowili pozostałe 78% całkowitego wolumenu sprzedaży.

W wyniku przyjęcia powyższych założeń ustalono co następuje:

(a) przyjmując ceny obowiązujące w 2018 roku dla klientów z grup taryfowych G w taryfie regulowanej przez Prezesa URE, Grupa oszacowała nadwyżkę minimalnych nieuniknionych kosztów wypełnienia obowiązku nad korzyściami z realizacji kontraktu na poziomie 79 mln zł. Strata wynika z przyjęcia modelowych kosztów nabycia energii elektrycznej w 2019 roku (kosztów energii elektrycznej i prawa majątkowych oraz stawki podatku akcyzowego na poziomie wynikającym z Ustawy) i równoczesnego stosowania cen sprzedaży

z 2018 roku. Wolumen sprzedaży wynika z planowanego na 2019 rok poziomu sprzedaży do klientów w Taryfie G . Na powyższą kwotę Grupa zawiązała rezerwę w księgach roku 2018.

(b) kierując się literalnymi postanowieniami Ustawy i przyjmując ceny z cennika (nieuwzględniające rabatów i opustów handlowych) obowiązujące na dzień 30 czerwca 2018 r. dla pozostałych klientów (tj. klientów biznesowych i innych stosujących taryfy inne niż G) ustalono oszacowane korzyści z realizacji kontraktów i porównano z minimalnymi nieuniknionymi kosztami realizacji tych umów. Analiza nie wykazała nadwyżki tak określonych kosztów nad korzyściami i w związku z powyższym nie utworzono rezerw. Znowelizowana Ustawa wydana po 31 grudnia 2018 r. precyzuje, że dla klientów tych należy przyjąć stosowaną cenę sprzedaży obowiązującą w ich umowie na dzień 30 czerwca 2018 r. co spowoduje, że nastąpi obniżenie przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej skutkujące powstaniem nadwyżki kosztów nad przychodami z już zawartych umów.

(c) W związku z niepewnością co do sposobu ustalenia kwoty różnicy ceny odstąpiono od ujmowania jakichkolwiek aktywów z tytułu rekompensat na 31 grudnia 2018 r.

Wpływ na kolejne okresy sprawozdawcze

Grupa w wyniku wprowadzenia przedmiotowej Ustawy, ze skutkiem od 1 stycznia 2019 r. stosuje w rozliczeniu z odbiorcami końcowymi ceny i stawki opłat za energię elektryczną na poziomie z 2018 r. określone w taryfie zatwierdzanej przez Prezesa URE dla klientów z grup taryfowych G. Oszacowana i ujęta na 31 grudnia 2018 r. rezerwa stanowi najlepszy szacunek minimalnych strat, ale nie uwzględnia ona prawa do rekompensaty, która może pozytywnie wpłynąć na wyniki sprzedaży dla tej grupy taryfowej.

W zakresie pozostałych odbiorców (na których składają się głównie odbiorcy biznesowi) Grupa stosuje na 2019 r. ceny wynikające z zawartych umów, w związku z brakiem zatwierdzonego rozporządzenia Ministra właściwego ds. energii. Dostosowanie do przepisów Ustawy i Ustawy Znowelizowanej Grupa zakłada w terminach wynikających z tych przepisów. Grupa szacuje, że dla tej grupy odbiorców jednostkowe obniżenie przychodów będzie zdeterminowane różnicą cen jednostkowych energii elektrycznej, której odzwierciedleniem jest różnica średnich notowań BASE 2018 i BASE 2019 na rynku hurtowym energii elektrycznej oraz zmiany cen rynkowych i poziomów procentowych w zakresie obowiązków pozyskania do umorzenia wymaganych świadectw pochodzenia (dalej „Obowiązków"). Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej w 2018 roku dla odbiorców biznesowych wyniosły 3 568 mln zł dla wolumenu sprzedaży w tym segmencie na poziomie 15 974 GWh, co daje średnią jednostkową cenę sprzedaży w wysokości 223,36 zł/MWh .

Koszty energii elektrycznej dla produktu o największej płynności tj. BASE Y notowanego na Towarowej Giełdzie Energii S.A. dla 2019 roku (BASE Y-19) w okresie notowania produktu wynoszą 237,11 zł/MWh. Analogiczna cena dla kontraktu na 2018 rok tj. BASE Y-18 wynosiła 167 zł/MWh.

Różnice na rynkowej wycenie Obowiązków, które oprócz kosztu zakupu energii elektrycznej są składową ceny sprzedaży dla odbiorcy końcowego, są mimo istotnej zmiany ich struktury bardzo zbliżone rok do roku. Koszt całkowity w efekcie dla 2018 roku kształtował się na poziomie 189,21 zł/MWh, a dla roku 2019 szacowany jest na poziomie 258,49 zł/MWh.

Grupa nie identyfikuje przesłanek dla istotnego różnicowania kosztów własnych i marż dla analogicznej struktury odbiorców pomiędzy 2018 i 2019 rokiem.

Na bazie wyżej wskazanych dostępnych informacji można przyjąć orientacyjne wartości parametrów wejściowych, o których mówi Znowelizowana Ustawa. Istnieje jednak znacząca niepewność, czy w regulacjach wykonawczych zostaną one wyznaczone na analogicznym lub zbliżonym poziomie.

Grupa jest uprawniona na mocy Ustawy i Znowelizowanej Ustawy do otrzymania rekompensaty wynikającej z ograniczenia cen uwzględniającej zarówno koszty bezpośrednie jaki i pośrednie oraz marże; dotyczy to zarówno kwot ujętych w kwocie rezerwy na straty w roku 2018, jak ewentualnych strat, które mogą powstać w roku 2019. Jednakże, biorąc pod uwagę brak przepisów wykonawczych Grupa nie jest w stanie na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego określić wielkości rekompensat ani określić na ile skompensują one potencjalne straty.

Grupa ujawnia znane lub możliwe do ustalenia kwoty, które stanowią wyłącznie element składowy wyniku na sprzedaży energii, aby wskazać potencjalną skalę różnicy pomiędzy kosztami a przychodami ze sprzedaży. Różnica policzona na bazie takich kwot może być znacząco inna od kwot rzeczywistych, które zostaną ujęte po wydaniu przepisów wykonawczych.

Grupa na bieżąco analizuje przepisy i w momencie opublikowania rozporządzeń wykonawczych oraz założeń pozwalających na usunięcie niepewności i przeprowadzenie wiarygodnych oszacowań, dokona identyfikacji wyników analiz pod kątem informacji poufnych w rozumieniu Rozporządzenia MAR.

50.2. Poręczenia i gwarancje

W tabeli poniżej przedstawiono obowiązujące na 31 grudnia 2018 r. istotne gwarancje bankowe w ramach umowy zawartej przez ENEA S.A. z Bankiem PKO BP S.A. do wysokości limitu określonego w umowie.

Zestawienie udzielonych gwarancji wg stanu na 31 grudnia 2018 r.

Data udzielenia gwarancji	Data obowiązywania gwarancji	Podmiot na rzecz którego udzielono gwarancji	Bank - wystawca	Kwota udzielonej gwarancji w tys. zł
12.08.2018	12.08.2020	Górecka Projekt Sp. z o.o.	PKO BP S.A.	1 944
13.11.2018	30.01.2020	Gmina Olsztyn	PKO BP S.A.	4 462
Suma udzielonych gwarancji bankowych				**6 406**

W tabeli poniżej przedstawiono obowiązujące na 31 grudnia 2017 r. istotne gwarancje bankowe wystawione w ramach umowy zawartej przez ENEA S.A. z Bankiem BZ WBK S.A. do wysokości limitu określonego w umowie.

Zestawienie udzielonych gwarancji wg stanu na 31 grudnia 2017 r.

Data udzielenia gwarancji	Data obowiązywania gwarancji	Podmiot na rzecz którego udzielono gwarancji	Bank - wystawca	Kwota udzielonej gwarancji w tys. zł
01.01.2016	11.08.2018	Górecka Projekt Sp. z o.o.	BZ WBK S.A.	1 662
21.12.2016	30.01.2018	Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie	BZ WBK S.A.	1 325
Suma udzielonych gwarancji bankowych				**2 987**

Wartość pozostałych gwarancji udzielonych przez Grupę na 31 grudnia 2018 r. wynosi 7 793 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. 3 640 tys. zł).

50.3. Postępowania toczące się przed sądami powszechnymi

Postępowania z powództwa Grupy

Postępowania wszczynane przed sądami powszechnymi z powództwa ENEA S.A. oraz ENEA Operator Sp. z o.o. dotyczą dochodzenia należności z tytułu dostarczania energii elektrycznej (tzw. sprawy za energię) oraz dochodzenia należności z innych tytułów – nielegalnego poboru energii elektrycznej, przyłączeń do sieci i innych usług specjalistycznych (tzw. sprawy za nie energię).

Postępowania wszczynane przed sądami powszechnymi z powództwa ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. dotyczą przede wszystkim odszkodowań oraz kar umownych od kontrahentów spółki.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. przed sądami powszechnymi toczyło się łącznie 9 735 spraw z powództwa Grupy na łączną kwotę 160 617 tys. zł (na 31 grudnia 2017 r. toczyło się 16 176 spraw o łącznej wartości 219 335 tys. zł). Wynik żadnej ze spraw nie jest istotny dla wyniku finansowego Grupy Kapitałowej.

Postępowania przeciwko Grupie

Postępowania przeciwko Grupie wszczynane są zarówno z powództwa osób fizycznych, jak i prawnych. Dotyczą one m.in. kwestii takich jak: odszkodowania za przerwy w dostawach energii, ustalenie, czy miał miejsce nielegalny pobór energii oraz odszkodowania za korzystanie przez Grupę z nieruchomości, na których znajdują się urządzenia elektroenergetyczne. Za szczególnie istotne Grupa uznaje powództwa dotyczące bezumownego korzystania z nieruchomości nie będących własnością Grupy (nota 50.6).

Występują również roszczenia z tytułu rozwiązanych umów na zakup praw majątkowych (nota 50.8).

Postepowania sądowe przeciwko ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. dotyczą m.in. odszkodowań oraz zapłaty kar umownych.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. przed sądami powszechnymi toczyło się łącznie 2 249 spraw przeciwko Grupie na łączną kwotę 796 154 tys. zł (odpowiednio na 31 grudnia 2017 r. toczyło się 2 431 spraw o łącznej wartości 680 828 tys. zł). Rezerwy związane z tymi sprawami sądowymi prezentowane są w nocie 34.

50.4. Postępowania arbitrażowe

Postępowanie z powództwa Mostostal Warszawa S.A. oraz Acciona Infraestructuras S.A. przeciwko Lubelski Węgiel Bogdanka S.A. było prowadzone przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie pod sygnaturą akt SA 64/15. Postępowanie arbitrażowe zostało wszczęte na podstawie wezwania na arbitraż wniesionego przez Konsorcjum 7 kwietnia 2015 r. Roszczenie konsorcjum wynosi ok. 16,2 mln zł (na powyższe roszczenie składa się kwota rzekomo bezpodstawnie uzyskanej przez LWB gwarancji bankowej, odsetki oraz koszty, które konsorcjum poniosło w związku ze skorzystaniem przez LWB z tej gwarancji).
29 września 2017 r. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie wydał wyrok oddalający w całości powództwo skierowane wobec LWB przez Konsorcjum. Wyrok ten zakończył postępowanie przed Sądem Arbitrażowym. W październiku 2017 r. LWB złożyła do Sądu Apelacyjnego w Lublinie wniosek o uznanie wyroku arbitrażowego. Jednocześnie z końcem listopada 2017 r. Konsorcjum wniosło skargę o uchylenie wyroku Sądu Arbitrażowego.
20 września 2016 r. LWB wytoczyła Konsorcjum powództwo przed Sądem Okręgowym w Lublinie o ustalenie (negatywne) braku obowiązku po stronie LWB zaspokojenia roszczeń konsorcjum wynikających z umowy dotyczącej rozbudowy Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla. Pod koniec roku strony zgodnie wniosły do Sądu o skierowanie stron do mediacji i uzgodniły osobę mediatora. Po przeprowadzonej mediacji 29 marca 2018 r. strony podpisały ugodę, która ostatecznie rozwiązuje wszelkie spory pomiędzy LWB a Konsorcjum. Wynik ugody ostatecznie okazał się korzystny dla LWB.

50.5. Pozostałe postępowania sądowe

Odnośnie LWB prowadzone jest postępowanie przed Sądem Okręgowym w Lublinie w zakresie roszczeń ZUS z tytułu składki wypadkowej, a mianowicie zasadności przekwalifikowania wypadków przy pracy oraz uchylenia sankcji nałożonej w wyniku kontroli na spółkę przez ZUS O/w Lublinie. W celu pokrycia ewentualnych roszczeń w tym zakresie LWB posiada utworzoną rezerwę w wysokości 22 658 tys. zł.
21 listopada 2017 r. odbyła się rozprawa apelacyjna, na której Sąd Apelacyjny w Lublinie rozpoznał apelację wniesioną przez ZUS od wyroku z 7 lutego 2017 r. Sąd Apelacyjny wydał wyrok, w którym oddalił złożoną przez ZUS apelację. Na chwilę obecną wyrok nie jest prawomocny. 15 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny sporządził uzasadnienie wyroku. 12 marca 2018 r. do Sądu Apelacyjnego w Lublinie wpłynęła skarga kasacyjna ZUS. Zasadność przyjęcia skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy będzie rozpatrywana najwcześniej na początku 2019 r. W przypadku wydania przez Sąd Najwyższy postanowienia o przyjęciu skargi kasacyjnej Zarząd LWB ocenia, że rozstrzygnięcie w sprawie powyższego sporu nastąpi nie wcześniej niż pod koniec 2019 r.
Zarząd LWB ocenia, iż ze względu na skomplikowany charakter sprawy, do momentu ostatecznego rozstrzygnięcia powyższego sporu istnieje znaczące ryzyko wypływu korzyści ekonomicznych.

18 stycznia 2018 r. do spółki ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. wpłynął pozew z 28 grudnia 2017 r., który został złożony w Sądzie Okręgowym w Białymstoku przez Gminę Białystok przeciwko ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. o zapłatę 29 445 tys. zł wraz z ustawowymi odsetkami, tytułem ceny sprzedaży 126 083 udziałów Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Białymstoku (obecnie ENEA Ciepło Sp. z o.o.) składających się na tzw. „Resztówkę", w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy sprzedaży udziałów ENEA Ciepło Sp. z o.o. zawartej 26 maja

2014 r. 23 lutego 2018 r. ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. złożyła odpowiedź na pozew, nie zgadzając się ze stanowiskiem przedstawionym w pozwie i wnosząc o oddalenie powództwa w całości.

Spór dotyczy interpretacji zapisów umowy sprzedaży udziałów z 2014 r. w zakresie ustalenia czy istnieje zobowiązanie ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. do nabycia pozostałych udziałów, tzw. "Resztówki". Zgodnie ze stanowiskiem ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o., spółka wykonała swoje zobowiązanie określone w umowie sprzedaży udziałów z 2014 r., w zakresie nabycia udziałów w spółce ENEA Ciepło Sp. z o.o. i nie jest zobowiązana do nabycia dodatkowo 121 863 udziałów.

W przypadku niekorzystnego dla ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. rozstrzygnięcia sporu, spółka może być zobowiązana do nabycia łącznie do 126 083 udziałów po cenie wynikającej z umowy z 26 maja 2014 r. tj. za łączną kwotę wskazaną w pozwie. 14 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku (I instancja) uznał powództwo Gminy Białystok w całości. Wyrok nie jest prawomocny. 10 września 2018 r. ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. złożyła apelację od wyroku. Sprawa przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku została zarejestrowana pod sygnaturą I A Gc 169/18. Pierwszy termin rozprawy przed Sądem Apelacyjnym wyznaczono na 21 grudnia 2018 r. Z uwagi na nierozpoznany wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, zarządzeniem z 18 grudnia 2018 r. sprawę zdjęto z wokandy. Akta przedłożono sędziom wskazanym we wniosku o wyłączenie, celem złożenia wyjaśnień, odnoszących się do wniosku o wyłączenie. 8 stycznia 2019 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku skierował wniosek o wyłączenie sędziów apelacji białostockiej do Sądu Najwyższego. Wniosek nie został jeszcze zarejestrowany, a tym bardziej rozpoznany przez Sąd Najwyższy.

29 czerwca 2018 r. Prezes URE wszczął postępowanie administracyjne w sprawie przedłożenia Prezesowi URE wniosków o wydanie świadectw pochodzenia za lata 2010-2018. W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie utworzono z tego tytułu rezerwy.

Zarząd ENEA S.A. złożył w grudniu 2018 r. odpowiedź na pozew w sprawie z powództwa akcjonariusza Spółki Fundacji "CLIENTEARTH Prawnicy dla ziemi" z siedzibą w Warszawie o stwierdzenie nieważności lub ewentualnie ustalenie nieistnienia lub ewentualnie o uchylenie uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia ENEA S.A. z 24 września 2018 r. w sprawie wyrażenia kierunkowej zgody na przystąpienie do Etapu Budowy w ramach projektu Ostrołęka C i zażądał oddalenia powództwa w całości jako bezzasadnego oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego. Termin rozprawy wyznaczono na 10 kwietnia 2019 r.

Zarząd ENEA S.A. złożył w grudniu 2018 r. odpowiedź na pozew w sprawie z powództwa Międzyzakładowego Związku Zawodowego Synergia Pracowników Grupy Kapitałowej ENEA z siedzibą w Poznaniu o stwierdzenie nieważności lub ewentualnie o uchylenie uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia ENEA S.A. z 24 września 2018 r. w sprawie wyrażenia kierunkowej zgody na przystąpienie do Etapu Budowy w ramach projektu Ostrołęka C i zażądał oddalenia powództwa w całości jako bezzasadnego oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego. Termin rozprawy wyznaczono na 8 maja 2019 r.

50.6. Ryzyko związane ze stanem uregulowania sytuacji prawnej nieruchomości wykorzystywanych przez Grupę

Ryzyko związane ze stanem uregulowania sytuacji prawnej nieruchomości wykorzystywanych przez Grupę wynika z faktu, że Grupa nie dla wszystkich obiektów posiada tytuł prawny do korzystania z gruntów, na których są

usytuowane sieci przesyłowe oraz związane z nimi urządzenia. W przyszłości Grupa może być zobowiązana do ponoszenia kosztów z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości.

Rozstrzygnięcia zapadające w tych sprawach są o tyle istotne, że w znaczący sposób wpływają zarówno na kształtowanie postępowania Grupy wobec osób zgłaszających roszczenia przedsądowe w związku z urządzeniami zlokalizowanymi na ich nieruchomościach w przeszłości, jak i na sposób regulowania stanu prawnego tych urządzeń w przypadku nowych inwestycji.

Możliwość utraty majątku w tym przypadku jest znikoma. Brak uregulowanego stanu prawnego nieruchomości pod urządzeniami energetycznymi nie stanowi ryzyka utraty przez Grupę majątku, a jedynie powoduje zagrożenie powstania dodatkowych kosztów związanych z żądaniami wypłaty odszkodowań za tzw. bezumowne korzystanie z gruntu, czynszu dzierżawnego kosztów ustanowienia służebności przesyłu lub wyjątkowo, w pojedynczych przypadkach z żądaniami związanymi ze zmianą lokalizacji obiektu (przywrócenie gruntu do stanu pierwotnego). Grupa tworzy adekwatne rezerwy.

Rezerwa dotyczy również odszkodowań za bezumowne korzystanie przez Grupę z nieruchomości, na których posadowiony jest majątek sieciowy Grupy (linie elektroenergetyczne), w związku z określaniem tzw. korytarzy przesyłowych oraz ustanawianiem służebności przesyłu na rzecz Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. Grupa ujęła rezerwę na roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntów w wysokości 182 738 tys. zł.

50.7. Sprawy dotyczące niezbilansowania za 2012 r.

30 i 31 grudnia 2014 r. ENEA S.A. wystąpiła z zawezwaniami do próby ugodowej w stosunku do:

	Kwota zawezwania w tys. zł
PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	7 410
PKP Energetyka S.A.	1 272
TAURON Polska Energia S.A.	17 086
TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o.o.	1 826
Razem	**27 594**

Przedmiotem zawezwań były roszczenia o zapłatę za energię elektryczną niepoprawnie rozliczoną na rynku bilansującym w 2012 roku. Zawezwane spółki poprzez niewyrażenie zgody na wystawienie przez ENEA S.A. faktur za rok 2012 bezpodstawnie uzyskały z tego tytułu korzyści majątkowe.

W związku z brakiem ugodowego rozstrzygnięcia w powyższej sprawie, ENEA S.A. wystąpiła ze stosownymi pozwami przeciwko:

- TAURON Polska Energia S.A. – pozew z 10 grudnia 2015 r.,
- TAURON Sprzedaż GZE Sp. z o. o. – pozew z 10 grudnia 2015 r.,
- PKP Energetyka S.A. – pozew z 28 grudnia 2015 r.,
- PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. – pozew z 29 grudnia 2015 r.

W wyżej wymienionych postępowaniach nie doszło do rozstrzygnięcia sporów.

50.8. Spór dotyczący cen na świadectwa pochodzenia energii OZE oraz wypowiedziane umowy na zakup praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł

ENEA S.A. jest stroną 9 postępowań sądowych dotyczących umów na zakup praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł, na które składają się:

- 6 postępowań o zapłatę, w których byli kontrahenci ENEA S.A. dochodzą roszczeń tytułem wynagrodzenia bądź kar umownych;
- 3 postępowania o ustalenie bezskuteczności wypowiedzenia bądź odstąpienia przez ENEA S.A. od umów sprzedaży praw majątkowych dokonanego 28 października 2016 r., przy czym w dwóch postępowaniach równolegle z żądaniem ustalenia dochodzone jest roszczenie o zapłatę.

ENEA S.A. dokonała potrącenia płatności części wierzytelności przysługujących kontrahentom wobec ENEA S.A. z tytułu zapłaty ceny za sprzedane prawa majątkowe z wierzytelnością odszkodowawczą ENEA S.A. wobec wytwórców OZE. Szkoda wyrządzona ENEA S.A. powstała wskutek niewykonania przez kontrahentów obowiązku kontraktowego przystąpienia w dobrej wierze do renegocjacji kontraktów długoterminowych na sprzedaż praw majątkowych zgodnie z obowiązującą strony klauzulą adaptacyjną.

28 października 2016 r. ENEA S.A. złożyła oświadczenia w zależności od umowy: o wypowiedzeniu albo o odstąpieniu od długoterminowych umów na zakup przez Spółkę praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł (tzw. zielonych certyfikatów) (Umowy).
Umowy zostały zawarte w latach 2006-2014 z niżej wymienionymi kontrahentami, do których należą instalacje wytwórcze energii elektrycznej z odnawialnych źródeł ("Kontrahenci"):

- Farma Wiatrowa Krzęcin Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie;
- Megawind Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie;
- PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. z siedzibą w Bełchatowie;
- PGE Energia Odnawialna S.A. z siedzibą w Warszawie;
- PGE Energia Natury PEW Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (obecnie PGE Energia Odnawialna S.A. z siedzibą w Warszawie;
- "PSW" Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie;
- in.ventus Sp. z o.o. EW Śniatowo sp.k. z siedzibą w Poznaniu;
- Golice Wind Farm Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

Umowy uległy rozwiązaniu co do zasady do końca listopada 2016 r. Dokładna data rozwiązania poszczególnych Umów wynikała z zapisów kontraktowych.
Przyczyną wypowiedzenia/odstąpienia od poszczególnych Umów przez Spółkę było wyczerpanie możliwości przywrócenia równowagi kontraktowej i ekwiwalentności świadczeń stron wywołanych zmianami prawa.
Zmiany prawa, do których doszło po dniu zawarcia wymienionych Umów, tj. w szczególności:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 1229);

- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2015 r. poz. 478) i związane z tą ustawą kolejne zmiany prawa oraz ogłoszone projekty zmian prawa tj. w szczególności:
  - ustawa z 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2016 r. poz. 925); oraz
  - projekt rozporządzenia Ministra Energii w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, które ma zostać wydane na podstawie upoważnienia wynikającego z art. 12 ust. 5 ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw,

spowodowały obiektywny brak możliwości sporządzenia wiarygodnych modeli prognozujących kształtowanie się cen zielonych certyfikatów.

Celem rozwiązania Umów jest uniknięcie przez Spółkę straty stanowiącej różnicę między cenami umownymi a ceną rynkową zielonych certyfikatów. Ze względu na zmieniające się warunki prawne po rozwiązaniu Umów w roku 2017, w szczególności wynikające z ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii, szacowana wartość przyszłych zobowiązań umownych uległaby zmianie. W obecnym stanie prawnym byłaby znacząco niższa w porównaniu do kwoty ok. 1 187 mln zł szacowanej na moment wypowiedzenia umów. Spadek odzwierciedla zmianę sposobu wyznaczania opłaty zastępczej, która zgodnie z treścią części umów stanowi podstawę do wyliczania ceny kontraktowej i powiązanie jej z ceną rynkową.

Spółka utworzyła rezerwę w kwocie 104 345 tys. zł na potencjalne roszczenia wynikające z wypowiedzianych umów, w odniesieniu do przedstawionych do 31 grudnia 2018 r. zgłoszeń transakcyjnych sprzedaży praw majątkowych przez kontrahentów, rezerwa jest prezentowana w nocie 34.

51. Udział w programie budowy elektrowni atomowej

15 kwietnia 2015 r. KGHM, PGE, TAURON i ENEA zawarły Umowę Nabycia Udziałów w PGE EJ 1. KGHM, TAURON oraz ENEA nabyły od PGE po 10% udziałów (łącznie 30% udziałów) w PGE EJ 1. ENEA zapłaciła za nabyte udziały 16 mln zł.

Zgodnie z Umową Wspólników, zaangażowanie finansowe ENEA S.A. w okresie Fazy Wstępnej nie przekroczy kwoty ok. 107 mln zł.

W trakcie trwania roku 2018 miało miejsce jedno podwyższenie kapitału zakładowego spółki PGE EJ 1. Wspólnicy postanowili podwyższyć kapitał zakładowy spółki o ok. 60 mln zł. ENEA S.A. objęła udziały o łącznej wartości nominalnej ok. 6 mln zł i pokryła je wkładem pieniężnym w wysokości ok. 6 mln zł. Poza ww. podwyższeniem kapitału zakładowego, w celu zapewnienia PGE EJ 1 środków finansowych na bieżącą działalność, Wspólnicy udzielili spółce pożyczki. Wysokość udzielonej przez ENEA S.A. pożyczki wynosiła 4,8 mln zł. Łączne, dotychczasowe nakłady ENEA S.A. wynikające z nabycia udziałów i podwyższenia kapitału zakładowego spółki wyniosły dotychczas 32 544 tys. zł.

28 listopada 2018 r. PGE S.A. wyraziła wstępne zainteresowanie nabyciem wszystkich udziałów w spółce PGE EJ 1. Celem PGE S.A. jest restrukturyzacja operacyjna i kosztowa spółki oraz integracja działalności w ramach Grupy PGE. Z informacji przedstawionych przez PGE S.A. wynikało także, że realizacja transakcji będzie możliwa po przeprowadzeniu wyceny przez niezależnego doradcę oraz uzyskaniu zgód korporacyjnych przez wszystkie zaangażowane podmioty. 4 grudnia 2018 r. ENEA wyraziła wstępne zainteresowanie sprzedażą wszystkich

posiadanych udziałów w spółce PGE EJ 1. Wstępne zainteresowanie sprzedażą udziałów w spółce PGE EJ 1 wyrazili także pozostali wspólnicy tj. TAURON oraz KGHM.

Na 31 grudnia 2018 r. i na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego ENEA S.A. posiada 263 020 udziały w kapitale zakładowym PGE EJ 1 Sp. z o.o. o łącznej wartości nominalnej wynoszącej ok. 37 086 tys. zł, stanowiących 10 % ogólnej liczby udziałów/głosów.

52. Umowa nabycia spółki Eco-Power Sp. z o.o.

Spółki Fen Wind Farm B.V. z siedzibą w Amsterdamie oraz Wento Holdings S.à r.l. z siedzibą w Luksemburgu („Powodowie") wytoczyły powództwo przeciwko ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. o zawarcie umowy sprzedaży do ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. udziałów spółki Eco-Power Sp. z o.o. za cenę uwzględniającą kwotę bazową, która wynosi 286 500 000,00 zł. ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. nie uznała zasadności powyższego roszczenia i w złożonej odpowiedzi na pozew (a także w kolejnym piśmie przygotowawczym z 7 stycznia 2017 r.) wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz od Powodów kosztów postępowania. Zgodnie z oszacowaniem wartości udziałów spółki Eco-Power Sp. z o. o. Grupa utworzyła rezerwę na kwotę 129 mln zł – jej wysokość wynika z różnicy ceny uwzględniającej kwotę bazową, która wynosi 286 500 000,00 zł i wartości oszacowanej w modelu ENEA SA.

Pierwsza rozprawa odbyła się 10 kwietnia 2017 r., kolejne 15 i 29 maja, 20, 22 i 24 listopada 2017 r. oraz 5 stycznia, 18 maja i 7 września 2018 r. Sąd przesłuchał na nich większość zgłoszonych świadków.

53. Reorganizacja spółek z obszaru ciepła

W ramach realizacji projektu dokonano podziału ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. polegającego na wydzieleniu zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci Elektrociepłowni Białystok na rzecz Enea Ciepło Sp. z o.o., a ponadto dokonano zakupu przez ENEA S.A. udziałów Enea Ciepło Sp. z o.o. i Enea Ciepło Serwis Sp. z o.o. od ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.

Wobec powyższego 26 października 2018 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki Enea Ciepło Sp. z o.o., na którym podjęto uchwałę w sprawie wydzielenia i przeniesienia wydzielonych składników majątku na spółkę Enea Ciepło Sp. z o.o. oraz w sprawie zgody na podwyższenie kapitału zakładowego i zmianę umowy spółki Enea Ciepło Sp. z o.o.

W tym samym dniu odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Wspólników Spółki ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o., na którym podjęto także uchwałę w sprawie podziału Spółki ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. poprzez wydzielenie i przeniesienie wydzielonych składników majątku na Spółkę Enea Ciepło Sp. z o.o. oraz zgody na zmianę umowy spółki Enea Ciepło Sp. z o.o. oraz uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zbycie przez ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. udziałów Enea Ciepło Sp. z o.o. z siedzibą w Białymstoku oraz Enea Ciepło Serwis sp. z o.o. z siedzibą w Białymstoku na rzecz ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu.

26 października 2018 r. pomiędzy ENEA S.A. a ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. zostały zawarte, pod warunkami zawieszającymi, umowy sprzedaży udziałów spółki Enea Ciepło Sp. z o.o. i Enea Ciepło Serwis Sp. z o.o. 5 listopada 2018 r. nastąpiło spełnienie warunków zawieszających wskazanych w ww. umowach.

30 listopada 2018 r. w KRS Enea Ciepło Sp. z o.o. zarejestrowano podział ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. (wydzielenie Elektrociepłowni Białystok ze struktur ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o.) i przejęcie wydzielanego majątku przez Enea Ciepło Sp. z o.o. oraz związane z tym wydzieleniem podwyższenie kapitału zakładowego ENEA Ciepło Sp. z o.o.,

a także wpisanie ENEA S.A. jako właściciela nowoutworzonych udziałów Enea Ciepło Sp. z o.o. powstałych w wyniku podwyższenia kapitału.

Tym samym uwzględniając nabyte od ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o. 5 listopada 2018 r. przez ENEA S.A. dotychczasowe udziały Enea Ciepło Sp. z o.o. na podstawie Umowy sprzedaży z 26 października 2018 r. oraz nowoutworzone udziały wydane ENEA S.A. związane z podwyższeniem kapitału zakładowego Spółki Enea Ciepło Sp. z o.o., ENEA S.A. obecnie posiada 95,77% udziału w kapitale zakładowym Spółki Enea Ciepło Sp. z o.o.

Jednocześnie od 5 listopada 2018 r. ENEA S.A. jest 100% udziałowcem spółki ENEA Ciepło Serwis Sp. z o.o.

54. Zdarzenia po dniu bilansowym

Dnia 4 stycznia 2019 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o kwotę 361 382 tys. zł. Kwota ta, zgodnie z zapisami Porozumienia z 28 grudnia 2018 r. zawartego pomiędzy ENEA S.A., Energa S.A. a Elektrownia Ostrołęka Sp. z o.o., przeznaczona została na sfinansowanie drugiej raty zaliczki dla Generalnego Wykonawcy w związku z wydaniem 28 grudnia 2018 r. polecenia rozpoczęcia prac (NTP).

ENEA S.A. objęła 3 613 821 udziałów w kapitale zakładowym o łącznej wartości nominalnej 180 691 tys. zł, wnosząc 4 stycznia 2019 r. wkład pieniężny na konto spółki celowej. Dnia 1 marca 2019 r. podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w KRS.

7 stycznia 2019 r. ENEA S.A. oraz Energa S.A. i PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE) rozpoczęły rozmowy mogące skutkować zaangażowaniem PGE w projekt budowy Elektrowni Ostrołęka C, który realizowany jest obecnie przez ENEA S.A. i Energa S.A.

W dniu 14 marca 2019 r. upubliczniony został do konsultacji społecznych Projekt rozporządzenia Ministra Energii w sprawie sposobu obliczenia kwoty różnicy ceny oraz sposobu wyznaczania cen odniesienia, którego ostateczna treść będzie znana po jej ogłoszeniu. Grupa jest w trakcie analizy zapisów dokumentu.

55. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły, za wyjątkiem zasad rachunkowych wynikających z MSSF 9 Instrumenty finansowe i MSSF 15 Przychody z umów z klientami, które weszły w życie 1 stycznia 2018 r.

55.1. Podstawa sporządzenia

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 r. zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską („MSSF UE").

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według zasady kosztu historycznego, za wyjątkiem instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

55.2. Zasady konsolidacji

(a) Jednostki zależne

Jednostka zależna to spółka nad którą inna spółka sprawuje kontrolę. Definicja kontroli wynika wprost z MSSF 10, zgodnie z którą inwestor sprawuje kontrolę nad spółką w której dokonano inwestycji wtedy i tylko wtedy, gdy inwestor ten jednocześnie:

a) sprawuje władzę nad spółką w której dokonano inwestycji,

b) z tytułu swojego zaangażowania w spółce, w której dokonano inwestycji, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawo do zmiennych wyników finansowych,

c) posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad spółką, w której dokonano inwestycji, do wywierania wpływu na wysokość swoich wyników finansowych.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

W odniesieniu do transakcji nabycia spółek, które nie znajdują się pod wspólną kontrolą, koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących.

Grupa wycenia udziały niekontrolujące proporcjonalnie do udziału w wartości godziwej nabywanych aktywów netto. W kolejnych okresach wartość udziałów niekontrolujących obejmuje wartość rozpoznaną przy początkowym ujęciu skorygowaną o zmiany wartości kapitału jednostki zależnej w proporcji do posiadanych udziałów. Całkowity dochód jest alokowany do udziałów niekontrolujących nawet wtedy, gdy powoduje powstanie ujemnej wartości tych udziałów. Wartość firmy ustala się zgodnie z polityką rachunkowości (nota 55.7 (a)).

W przypadku wystąpienia wartości ujemnej, Grupa dokonuje ponownego przeglądu ustalenia wartości godziwych poszczególnych składników nabywanych aktywów netto. Jeżeli w wyniku przeglądu nadal wartość jest ujemna ujmuje się ją niezwłocznie w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Transakcje, rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Niezrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przez przekazany składnik aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione tam, gdzie było to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

(b) Jednostki stowarzyszone i współkontrolowane

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Nadwyżkę ceny nabycia nad wartością godziwą dających się zidentyfikować aktywów netto jednostki stowarzyszonej na dzień nabycia ujmuje się jako wartość firmy. Wartość firmy włączona jest do wartości bilansowej inwestycji, a utratę jej wartości wycenia się w ramach całej wartości inwestycji. Jakąkolwiek nadwyżkę udziału Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych nad kosztem przejęcia po dokonaniu przeszacowania ujmuje się niezwłocznie w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Jednostki współkontrolowane to wszystkie jednostki, w których na podstawie ustaleń umownych Grupa sprawuje kontrolę wspólnie z innymi podmiotami. Inwestycje w jednostkach współkontrolowanych rozlicza się metodą praw własności identycznie jak inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.
Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i/lub współkontrolowanych od dnia nabycia ujmuje się w zysku lub stracie bieżącego okresu, zaś jej udział w innych całkowitych dochodach wygenerowanych od dnia nabycia – w innych całkowitych dochodach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu kapitału własnego od dnia nabycia. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej lub współkontrolowanej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej lub współkontrolowanej, obejmującego ewentualne inne niezabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba, że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej lub współkontrolowanej.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą a jej jednostkami stowarzyszonymi lub współkontrolowanymi, eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych lub współkontrolowanych. Niezrealizowane straty również są eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki stowarzyszone lub współkontrolowane zostały, tam gdzie było to konieczne, zmienione dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

55.3. Połączenia / nabycia jednostek gospodarczych

Połączenia / nabycia jednostek gospodarczych znajdujących się poza wspólną kontrolą rozlicza się metodą nabycia, opisaną w punkcie 55.2.(a).

55.4. Transakcje w walucie obcej i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

(a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność (w walucie funkcjonalnej). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich (PLN), które stanowią walutę funkcjonalną i walutę prezentacji wszystkich jednostek Grupy Kapitałowej. Pozycje sprawozdania prezentowane są w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych, o ile nie wskazano inaczej.

(b) Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na moment początkowego ujęcia na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji.
Na koniec okresu sprawozdawczego wyrażone w walucie obcej pozycje pieniężne przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia (kurs zamknięcia - jest to średni kurs NBP obowiązujący na dzień wyceny).

Zyski i straty z tytułu różnic kursowych powstałe w wyniku rozliczenia transakcji w walucie obcej oraz wyceny aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w zysku lub stracie bieżącego okresu natomiast zyski lub straty z tytułu różnic kursowych w zakresie odsetek dotyczących środków trwałych w budowie ujmuje się w nakładach na środki trwałe w budowie.

55.5. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o zakumulowaną amortyzację oraz zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości księgowej danego rzeczowego aktywa trwałego lub ujmuje jako odrębne rzeczowe aktywo trwałe (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do zysków lub strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

W przypadku wymiany części środka trwałego w jego wartości bilansowej ujmuje się koszt wymienianej części składowej tego środka; jednocześnie wartość bilansowa wymienionej części składowej jest usuwana ze sprawozdania z sytuacji finansowej niezależnie, czy była osobno amortyzowana i ujmowana jest w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Ujęte w wartości początkowej środków trwałych koszty likwidacji kopalń podlegają amortyzacji taką metodą, jaką amortyzowane są środki trwałe, których dotyczą, począwszy od momentu rozpoczęcia użytkowania danego środka trwałego, przez okres ustalony w planie likwidacji grup obiektów w ramach przewidywanego harmonogramu likwidacji kopalni.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację innych środków trwałych nalicza się metodą liniową przez oszacowany okres użytkowania lub metodą naturalną w oparciu o długość eksploatowanych ścian (w przypadku wyrobisk eksploatacyjnych). Podstawę naliczania amortyzacji stanowi wartość początkowa pomniejszona o wartość końcową, jeżeli jest istotna. Każda istotna część składowa pozycji rzeczowego aktywa trwałego o różnym okresie użytkowania amortyzowana jest osobno.

Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych wynoszą:

• budynki i budowle	10 – 80 lat
w tym sieci energetyczne	33 lata
• budowle (wyrobiska eksploatacyjne)	amortyzacja metodą naturalną w oparciu o długość eksploatowanych ścian
• urządzenia techniczne i maszyny	2 – 50 lat
• środki transportu	3 – 30 lat
• pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	3 – 25 lat

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych dokonuje się co najmniej raz w roku. Każda zmiana okresu amortyzacji wymaga uzasadnienia i powoduje korektę dokonywanych w następnych latach obrotowych odpisów amortyzacyjnych.

Na każdy dzień bilansowy kończący rok obrotowy przeprowadza się ocenę wystąpienia przesłanek wskazujących na możliwość utraty wartości składników aktywów zgodnie z MSR 36. W przypadku stwierdzenia istnienia przesłanek przeprowadza się test na utratę wartości zgodnie z MSR 36.

Amortyzację rozpoczyna się, gdy składnik aktywów jest dostępny do użytkowania. Zakończenie amortyzacji następuje wtedy, gdy składnik aktywów zostanie przeznaczony do sprzedaży lub gdy zostanie usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

W ramach swojej działalności Grupa otrzymuje nieodpłatnie środki trwałe, które wyceniane są w wartości godziwej na moment początkowego ujęcia. Grupa wykazuje je jako rzeczowe aktywa trwałe, a ich wartość (przyłącza, usunięcia kolizji) odnoszona jest jednorazowo w pozostałe przychody operacyjne w momencie ich otrzymania (za wyjątkiem otrzymania infrastruktury oświetleniowej w zamian za świadczenie usług - wówczas rozliczane są w czasie).

Zyski i straty z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych, stanowiące różnice pomiędzy przychodami ze sprzedaży i wartością bilansową zbywanego rzeczowego aktywa trwałego, ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu.

55.6. Prawo wieczystego użytkowania gruntów

Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków, mogą być oddane w użytkowanie wieczyste (PWUG). Użytkowanie wieczyste jest szczególnym prawem rzeczowym uprawniającym do: korzystania z nieruchomości z wyłączeniem innych osób oraz rozporządzania tym przedmiotem (prawem).

W zależności od sposobu nabycia praw Grupa dokonuje następującej klasyfikacji:

1. PWUG uzyskane nieodpłatnie z mocy prawa na podstawie decyzji wojewody lub zarządu jednostki samorządu terytorialnego – traktuje się jako leasing operacyjny.
2. PWUG nabyte odpłatnie od osób trzecich – wykazuje się jako aktywa w PWUG w cenie nabycia po pomniejszeniu o odpisy amortyzacyjne.
3. PWUG nabyte na podstawie umowy o oddaniu gruntu w użytkowanie wieczyste, zawartej ze Skarbem Państwa lub jednostkami samorządu terytorialnego –przyjmuje się jako nadwyżkę pierwszej opłaty nad opłatą roczną i zalicza się jako aktywo do PWUG i amortyzuje.

Amortyzacja prawa wieczystego użytkowania gruntu odbywa się przez okres, na który to prawo zostało przyznane (od 40 do 99 lat).

55.7 Wartości niematerialne

(a) Wartość firmy

Wartość firmy powstająca przy przejęciu wynika z wystąpienia na dzień przejęcia nadwyżki sumy przekazanej płatności, wartości udziałów niekontrolujących i wartości godziwej uprzednio posiadanych udziałów w jednostce nabywanej nad wartością godziwą netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki ujmowanych na dzień przejęcia.

W przypadku wystąpienia wartości ujemnej, Grupa dokonuje ponownego przeglądu ustalenia wartości godziwych poszczególnych składników nabywanych aktywów netto. Jeżeli w wyniku przeglądu nadal wartość jest ujemna ujmuje się ją niezwłocznie w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Wartość firmy ujmuje się początkowo jako składnik aktywów po koszcie, a następnie wycenia według kosztu pomniejszonego o skumulowaną stratę z tytułu utraty wartości.

Dla celów testowania utraty wartości wartość firmy alokuje się na poszczególne ośrodki Grupy generujące przepływy pieniężne, które powinny odnieść korzyści z synergii będących efektem połączenia. Jednostki generujące przepływy pieniężne, do których alokuje się wartość firmy, testuje się pod względem utraty wartości raz w roku lub częściej, jeśli można wiarygodnie przypuszczać, że utrata wartości wystąpiła. Jeśli wartość odzyskiwalna ośrodka generującego przepływy pieniężne jest mniejsza od jej wartości bilansowej, stratę z tytułu utraty wartości alokuje się najpierw w celu redukcji kwoty bilansowej wartości firmy alokowanej do tego ośrodka, a następnie do pozostałych aktywów tego ośrodka proporcjonalnie do wartości bilansowej poszczególnych składników aktywów tej jednostki. Strata z tytułu utraty wartości ujęta dla wartości firmy nie podlega odwróceniu w następnym okresie.

(b) Informacja geologiczna

Zakupioną informację geologiczną ujmuje się zgodnie z MSSF 6 „Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych" w wartości wynikającej z umowy zawartej z Ministerstwem Środowiska. Do momentu otrzymania koncesji wydobywczej nie podlega ona amortyzacji. Następnie aktywowane koszty odpisuje się przez cały czas trwania koncesji wydobywczej.

(c) Opłaty

Opłatę za ustanowienie użytkowania górniczego przestrzeni w celu wydobywania węgla kamiennego ze złoża „Bogdanka" aktywuje się w wysokości poniesionej opłaty. Aktywowane koszty amortyzuje się przez szacowany okres użytkowania górniczego (nota 46).

(d) Inne wartości niematerialne

Do innych wartości niematerialnych zaliczane są: oprogramowanie komputerowe, licencje oraz inne wartości niematerialne. Wartości niematerialne wyceniane są w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o zakumulowaną amortyzację oraz o zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Amortyzacja naliczana jest metodą liniową, według oszacowanego okresu użytkowania, który wynosi:

- dla licencji i oprogramowania serwerowego 2 - 10 lat,
- dla licencji i oprogramowania stacji roboczych oraz oprogramowania antywirusowego 2 - 10 lat,
- dla informacji geologicznej okres trwania koncesji wydobywczej (nota 46),
- dla innych wartości niematerialnych 2 - 40 lat.

Grupa co roku weryfikuje poprawność ustalonego okresu użytkowania wartości niematerialnych. Każda zmiana okresu amortyzacji wymaga uzasadnienia i powoduje korektę dokonywanych w następnych latach obrotowych odpisów amortyzacyjnych.

Na każdy dzień sprawozdawczy kończący rok obrotowy przeprowadza się ocenę wystąpienia przesłanek wskazujących na możliwość utraty wartości składników wartości niematerialnych. W przypadku stwierdzenia, istnienia przesłanek przeprowadza się test na utratę wartości zgodnie z MSR 36.

55.8. Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych ujmowane są w zysku lub stracie w okresie, w którym są ponoszone.
Koszty prac rozwojowych spełniające kryteria ich kapitalizacji, opisane poniżej, podobnie jak inne wartości niematerialne, wyceniane są w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o zakumulowaną amortyzację oraz o zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Amortyzacja naliczana jest metodą liniową według oszacowanego okresu użytkowania, który wynosi 2-7 lat.

Kryteria kapitalizacji:

- możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne. Między innymi jednostka gospodarcza powinna udowodnić istnienie rynku na produkty powstające dzięki składnikowi wartości niematerialnych lub na sam składnik lub – jeśli składnik ma być użytkowany przez jednostkę – użyteczność składnika wartości niematerialnych,
- dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

55.9. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować, czyli takie koszty, których można by uniknąć gdyby nie dokonano wydatku na nabycie, budowę lub wytworzenie dostosowywanego składnika aktywów, aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmuje się jako koszt w okresie, w którym są ponoszone.
Aktywowanie kosztów finansowania zewnętrznego rozpoczyna się w późniejszym terminie z dwóch: rozpoczęcie inwestycji lub rozpoczęcie finansowania. Aktywowanie kończy się kiedy wszelkie istotne prace zostają zakończone.

55.10. Leasing

Umowa leasingu, w ramach której zasadniczo całość ryzyka i wszystkie pożytki z tytułu własności przysługują Grupie, klasyfikuje się jako leasing finansowy. Leasing inny niż leasing finansowy uznaje się za leasing operacyjny.

Przedmiot leasingu finansowego ujmuje się w aktywach z dniem rozpoczęcia leasingu według niższej z dwóch kwot: wartości godziwej przedmiotu leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Każdą opłatę w ramach leasingu finansowego dzieli się na kwotę pomniejszającą saldo zobowiązania i kwotę kosztów finansowych w taki sposób, aby utrzymywać stałą stopę odsetek w stosunku do nieuregulowanej części zobowiązania. Element odsetkowy raty leasingowej ujmuje się w kosztach finansowych w zysku lub stracie bieżącego okresu przez okres leasingu w taki sposób, aby uzyskać za każdy okres stałą okresową stopę procentową w stosunku do nieuregulowanej części zobowiązania. Podlegające amortyzacji aktywa nabyte w ramach leasingu finansowego amortyzowane są przez okres użytkowania aktywów.
Opłaty leasingowe wnoszone w ramach leasingu operacyjnego (po pomniejszeniu o ewentualne specjalne oferty promocyjne uzyskane od leasingodawcy) rozliczane są w koszty metodą liniową przez okres leasingu.

55.11. Utrata wartości aktywów

Aktywa Grupy analizuje się pod kątem utraty wartości, ilekroć wystąpią przesłanki wskazujące na to, iż składnik aktywów mógł stracić na wartości oraz corocznie dla wartości firmy.

Aktywa niefinansowe

Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się w wysokości kwoty, o jaką wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwaną ustala się jako wyższą z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia lub wartości użytkowej (tj. bieżącej szacunkowej wartości przyszłych przepływów pieniężnych, których uzyskania oczekuje się z tytułu dalszego użytkowania składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne). Ośrodek wypracowujący środki pieniężne nigdy nie jest większy niż segment operacyjny.
Wszystkie odpisy z tytułu utraty wartości są odnoszone w ciężar zysków lub strat. Odpisy z tytułu utraty wartości mogą zostać odwrócone w następnych okresach (z wyjątkiem odpisów dotyczących wartości firmy), jeżeli nastąpiły zdarzenia uzasadniające brak lub zmianę utraty wartości aktywów.

Aktywa finansowe

Aktywa finansowe analizuje się na koniec każdego okresu sprawozdawczego pod kątem oczekiwanych strat kredytowych i możliwości wystąpienia utraty wartości.
Pojedyncze instrumenty finansowe istotne pod względem wartościowym są oceniane indywidualnie pod względem utraty wartości. Pozostałe aktywa finansowe są w celu oceny utraty wartości dzielone na grupy o podobnym poziomie

ryzyka kredytowego.

Zasady dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zostały szczegółowo opisane w nocie 55.13.

55.12. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są utrzymywane w celu uzyskiwania przychodów z tytułu najmu, z tytułu wzrostu ich wartości lub z obu przyczyn. Do wyceny po początkowym ujęciu Grupa wybrała model ceny nabycia.
Inwestycje w nieruchomości amortyzowane są metodą liniową. Rozpoczęcie amortyzacji następuje w następnym miesiącu po przyjęciu inwestycji w nieruchomości do używania. Szacunkowy okres użytkowania jest następujący:

Budynki 25 – 35 lat

Przychody z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania umowy.

55.13. Aktywa finansowe

<u>Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.:</u>
Grupa zalicza swoje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- instrumenty kapitałowe wyceniane przez inne całkowite dochody,
- aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

a) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują:
   - aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (m.in. instrumenty pochodne, dla których nie jest stosowana rachunkowość zabezpieczeń),
   - aktywa finansowe wyznaczone dobrowolnie do tej kategorii,
   - aktywa finansowe niespełniające definicji podstawowej umowy pożyczki, w tym instrumenty kapitałowe jak akcje i udziały, z wyjątkiem wyznaczonych do instrumentów kapitałowych wycenianych przez inne całkowite dochody,
   - aktywa finansowe spełniające definicję podstawowej umowy pożyczki, które nie są utrzymywane zgodnie z modelem biznesowym dla zrealizowania przepływów pieniężnych lub dla zrealizowania przepływów pieniężnych lub sprzedaży.

Aktywa z tej kategorii zalicza się do aktywów obrotowych, jeżeli są przeznaczone do obrotu lub oczekuje się ich realizacji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

b) Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie to aktywa finansowe utrzymywane zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy oraz których warunki umowne spełniają kryteria podstawowej umowy pożyczki.

c) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody to aktywa finansowe utrzymywane zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz których warunki umowne spełniają kryteria podstawowej umowy pożyczki.

d) Instrumenty kapitałowe wyceniane przez inne całkowite dochody

Instrumenty kapitałowe wyceniane przez inne całkowite dochody obejmują inwestycje w instrument kapitałowy zaklasyfikowane dobrowolnie i nieodwołalnie na moment początkowego ujęcia. Klasyfikacji takiej nie mogą podlegać instrumenty kapitałowe spełniające kryteria przeznaczonych do obrotu oraz spełniające kryteria warunkowej zapłaty ujętej przez spółkę przejmującą w ramach połączenia spółek.

W momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia składnik aktywów finansowych podlegający klasyfikacji dla potrzeb wyceny w jego wartości godziwej. Wyjątkiem od tej zasady są należności z tytułu dostaw i usług bez istotnego komponentu finansowego, które wyceniane są w cenie transakcyjnej.
Wartość godziwą aktywów finansowych niezaliczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy powiększa się o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do nabycia/pozyskania tych pozycji aktywów.
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wyceniane są na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej. Wartość godziwa ustalona na dzień bilansowy nie jest korygowana o koszty transakcyjne, które należałoby ponieść dla realizacji danej pozycji. Przeszacowania do wartości godziwej dla aktywów z tej kategorii ujmowane są w wyniku finansowym. W przypadku usunięcia z ksiąg danej pozycji Spółka ustala zysk lub stratę ze zbycia i ujmuje ją w wyniku finansowym okresu.

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie wyceniane są na każdy dzień bilansowy w zamortyzowanym koszcie. Zamortyzowany koszt składnika aktywów finansowych to kwota, w jakiej składnik aktywów finansowych wycenia się w momencie początkowego ujęcia, pomniejszona o spłaty kwoty głównej oraz powiększona lub pomniejszona o ustaloną z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic pomiędzy tą kwotą początkową a kwotą w terminie wymagalności, oraz skorygowana o wszelkie odpisy na oczekiwane straty kredytowe.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody wyceniane są na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej. Wartość godziwa ustalona na dzień bilansowy nie jest korygowana o koszty transakcyjne, które należałoby ponieść dla realizacji danej pozycji. Odsetki naliczone dla takich pozycji oraz odpisy aktualizujące na oczekiwane straty kredytowe ujmowane są w wyniku finansowym okresu, a pozostałe przeszacowania do wartości godziwej wykazywane są jako inne całkowite dochody.

Instrumenty kapitałowe wyceniane przez inne całkowite dochody wyceniane są na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej. Wartość godziwa ustalona na dzień bilansowy nie jest korygowana o koszty transakcyjne, które należałoby ponieść dla realizacji danej pozycji. Przeszacowania do wartości godziwej ujmowane są jako inne całkowite dochody.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.:

Grupa zalicza instrumenty finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, pożyczki i należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Klasyfikacja opiera się na kryterium celu nabycia inwestycji. Klasyfikacji dokonuje się na moment początkowego ujęcia, a następnie poddaje się ją weryfikacji na koniec każdego okresu sprawozdawczego, jeśli jest to wymagane lub dopuszczone przez MSR 39.

(a) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie:

- aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie, stanowi część portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych razem i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie, albo jest instrumentem pochodnym nie stanowiącym instrumentu zabezpieczającego,
- aktywa finansowe wyznaczone w momencie ich początkowego ujęcia, jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa z tej kategorii zalicza się do aktywów obrotowych, jeżeli są przeznaczone do obrotu lub oczekuje się ich realizacji w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień sprawozdawczy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w zyskach lub stratach jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub wydzielenie wbudowanych instrumentów jest wyraźnie zakazane.

(b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niestanowiące instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają zazwyczaj, gdy Grupa wydaje środki pieniężne, dostarcza towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi, bez intencji zaklasyfikowania tych należności

do przeznaczonych do obrotu.

Pożyczki i należności zalicza się do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych. Pożyczki i należności wykazuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności". Pożyczki i należności ujmowane są według zamortyzowanego kosztu.

(c) Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności to niestanowiące instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu wymagalności, inne niż:

- wyznaczone przez Grupę przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone przez Grupę jako dostępne do sprzedaży oraz
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Jeżeli występują dowody wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych w wysokości zamortyzowanego kosztu, kwota odpisu jest ustalana jako różnica pomiędzy wartością bilansową aktywów, a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych oryginalną efektywną stopą procentową dla tych aktywów (tj. efektywną stopą procentową wyliczoną na moment początkowego ujęcia dla aktywów opartych na stałej stopie procentowej oraz efektywną stopą procentową ustaloną na moment ostatniego przeszacowania dla aktywów opartych na zmiennej stopie procentowej). Odpis z tytułu utraty wartości ujmuje się w zyskach lub stratach. Odwrócenie odpisu ujmuje się, jeżeli w kolejnych okresach utrata wartości ulega zmniejszeniu i zmniejszenie to może być przypisane do zdarzeń występujących po momencie ujęcia odpisu. W wyniku odwrócenia odpisu wartość bilansowa aktywów finansowych nie może przekraczać wysokości zamortyzowanego kosztu, jaki zostałby ustalony gdyby uprzednio nie ujęto odpisu z tytułu utraty wartości. Odwrócenie odpisu ujmuje się w zyskach lub stratach.

(d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to niestanowiące instrumentów pochodnych instrumenty finansowe wyznaczone jako „dostępne do sprzedaży" albo niezaliczone do żadnej z pozostałych kategorii. Do tej kategorii zaliczane są udziały i akcje w jednostkach niepowiązanych. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży zalicza się do aktywów trwałych, o ile Grupa nie zamierza zbyć inwestycji w ciągu 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – tj. na dzień, w którym Grupa zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Aktywa finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, za wyjątkiem inwestycji zaliczanych

do kategorii wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, które ujmowane są początkowo w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji.

Aktywa finansowe wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub prawa te zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wycenia się po początkowym ujęciu w wartości godziwej. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, jeżeli nie jest możliwe ustalenie ich wartości godziwej i nie posiadają one ustalonego terminu wymagalności, wycenia się w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są w wysokości zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy ujmuje się w zysku lub stracie w okresie, w którym powstały. Skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w innych całkowitych dochodach, za wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości oraz tych zysków i strat z tytułu różnic kursowych, które powstają dla aktywów pieniężnych. W momencie usunięcia z ksiąg rachunkowych składnika aktywów zaliczonego do „dostępnych do sprzedaży", łączne dotychczasowe zyski i straty uprzednio ujęte w innych całkowitych dochodach ujmuje się w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Wartość godziwa inwestycji, dla których istnieje aktywny rynek, wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli nie istnieje aktywny rynek dla aktywów finansowych (lub jeśli papiery wartościowe są nienotowane), Grupa ustala wartość godziwą stosując odpowiednie techniki wyceny, które obejmują wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, porównanie do innych instrumentów, które są w swojej istocie identyczne, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki/modele wyceny powszechnie stosowane na rynku, dostosowane do konkretnej sytuacji wystawcy.

Jeżeli występują przesłanki wskazujące na utratę wartości nienotowanych instrumentów kapitałowych, które są wyceniane w cenie nabycia (ze względu na brak możliwości wiarygodnego ustalenia wartości godziwej), kwota odpisu jest ustalana jako różnica pomiędzy wartością bilansową aktywa, a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu podobnych aktywów finansowych. Odpisu takiego nie odwraca się.

Grupa dokonuje na każdy dzień sprawozdawczy oceny, czy występują obiektywne dowody na to, że składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość.

Jeżeli takie dowody występują w przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączne dotychczasowe straty ujęte w kapitale – ustalone jako różnica pomiędzy ceną nabycia, a aktualną wartością godziwą, pomniejszone o ewentualne straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w zyskach lub stratach – wyłącza się z kapitału własnego i ujmuje w zyskach lub stratach. Straty z tytułu utraty wartości ujęte w zyskach lub stratach a dotyczące instrumentów kapitałowych nie podlegają odwróceniu w korespondencji z zyskami lub stratami. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości dłużnych instrumentów finansowych ujmuje się w zyskach lub stratach, jeżeli w kolejnych okresach, po ujęciu odpisu, wartość godziwa tych instrumentów finansowych wzrosła w wyniku zdarzeń występujących po momencie ujęcia odpisu.

55.14. Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.:

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa, w celu zabezpieczenia się przed określonym ryzykiem związanym m.in. ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, wyceniane są w wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Wartość godziwa kontraktów walutowych jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych występujących przy kontraktach o takim samym terminie zapadalności lub na podstawie wyceny otrzymanej od niezależnych podmiotów. Wartość godziwa kontraktów na zmianę stóp procentowych może być ustalana w oparciu o wycenę otrzymaną od niezależnych podmiotów. Wartość godziwą innych instrumentów pochodnych ustala się na podstawie danych rynkowych lub na podstawie wyceny otrzymanej od niezależnych instytucji wyspecjalizowanych w takiej wycenie.

Grupa może w odniesieniu do części lub całej ekspozycji narażonej na określone ryzyko zastosować rachunkowość zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający i pozycja zabezpieczana tworzące powiązanie zabezpieczające wpisują się w cel zarządzania ryzykiem oraz strategię dokonywania zabezpieczenia.

Grupa definiuje powiązania zabezpieczające dotyczące różnych rodzajów ryzyka jako zabezpieczenia wartości godziwej lub przepływów pieniężnych. Zabezpieczenia ryzyka w odniesieniu do uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań rozliczane są jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych.

W momencie ustanowienia powiązania zabezpieczającego Grupa dokumentuje relację między instrumentem zabezpieczającym i pozycją zabezpieczaną oraz cele zarządzania ryzykiem, a także strategię realizacji różnych transakcji zabezpieczających.

Instrumenty pochodne będące instrumentami zabezpieczającymi Grupa ujmuje zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń w wartości godziwej lub zabezpieczeń przepływów pieniężnych, jeżeli spełnione są jednocześnie następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez Grupę oraz strategię dokonywania zabezpieczenia,
- powiązanie zabezpieczające obejmuje wyłącznie kwalifikujące się instrumenty zabezpieczające i kwalifikujące się pozycje zabezpieczane,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie ze strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na wynik finansowy,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić.

W sytuacji, gdy Grupa zidentyfikuje nieefektywność zabezpieczenia wykraczającą poza przyjęte cele zarządzania ryzykiem, a powiązanie zabezpieczające w dalszym ciągu realizuje strategię zarządzania ryzykiem i cele zarządzania ryzykiem, Grupa dokonuje przywrócenia równowagi powiązania zabezpieczającego.

Grupa przestaje prospektywnie stosować zasady rachunkowości zabezpieczeń jeśli:

- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń w związku z faktem, że instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany,
- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń w związku ze zmianą strategii zarządzania ryzykiem lub celów zarządzania ryzykiem.

Grupa nie rozwiązuje powiązania zabezpieczającego, które:

- nadal odpowiada celowi zarządzania ryzykiem, na podstawie którego kwalifikowało się do rachunkowości zabezpieczeń, oraz
- w dalszym ciągu spełnia wszystkie inne kryteria kwalifikacyjne (po uwzględnieniu, o ile ma to zastosowanie, przywrócenia równowagi powiązania zabezpieczającego).

W przypadku stosowania zabezpieczenia wartości godziwej w odniesieniu do pozycji innych niż instrument kapitałowy zaklasyfikowany jako instrument kapitałowy przez inne całkowite dochody, Grupa:

- ujmuje zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego w wyniku finansowym, oraz
- koryguje wartość księgową pozycji zabezpieczanej o zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka i ujmuje je w wyniku finansowym bieżącego okresu.

W przypadku stosowania zabezpieczenia wartości godziwej w odniesieniu do instrumentu kapitałowego zaklasyfikowanego jako instrument kapitałowy wyceniany przez inne całkowite dochody, Grupa:

- ujmuje zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego w innych całkowitych dochodach, oraz
- wycenia instrument kapitałowy przez inne całkowite dochody ujmując przeszacowania w innych całkowitych dochodach.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem, lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, które mogłoby wpływać na wynik finansowy. Planowana transakcja to transakcja, która nie wynika jeszcze z zawartej, wiążącej umowy (przewidywana przyszła transakcja).

W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych Grupa:

- efektywną (skuteczną) część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmuje w kapitale z aktualizacji wyceny,
- zysk lub stratę związaną z częścią nieefektywną ujmuje w wyniku finansowym bieżącego okresu.

Jeśli zabezpieczana planowana transakcja skutkuje ujęciem składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, związane z nią zyski lub straty, które były ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny, przenosi się do wyniku

finansowego w tym samym okresie albo w okresach, w których nabyty składnik aktywów lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na wynik finansowy. Jednakże, jeśli Grupa oczekuje, że całość lub część strat ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny nie będzie odzyskana w jednym lub więcej przyszłych okresów, ujmuje w wyniku finansowym kwotę, co do której oczekuje się, że nie będzie odzyskana.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, do którego stosuje się zabezpieczenie wartości godziwej, Grupa wyłącza związane z tym zyski lub straty, które były ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny i włącza je do początkowego kosztu nabycia lub do innej wartości księgowej składnika aktywów lub zobowiązania.

Jeżeli Grupa zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych zgodnie ze wskazanymi wcześniej kryteriami, skumulowane zyski lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny pozostają w nich do momentu, gdy transakcja zabezpieczana zostanie zrealizowana. Jeżeli transakcja zabezpieczana nie będzie realizowana (lub nie jest oczekiwana), skumulowany wynik netto ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny przenoszony jest niezwłocznie do rachunku zysków i strat.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.:

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut wyceniane są w wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.
Wartość godziwa kontraktów walutowych jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych występujących przy kontraktach o takim samym terminie zapadalności lub na podstawie wyceny otrzymanej z instytucji finansowych. Wartość godziwa kontraktów na zmianę stóp procentowych może być ustalana w oparciu o wycenę otrzymaną z niezależnych instytucji finansowych.
Grupa w odniesieniu do części zabezpieczanej ekspozycji stosuje rachunkowość zabezpieczeń.
Grupa definiuje określone zabezpieczenia od ryzyka różnic kursowych obejmujące instrumenty pochodne, wbudowane instrumenty pochodne oraz inne instrumenty jako zabezpieczenia wartości godziwej lub przepływów pieniężnych. Zabezpieczenia ryzyka różnic kursowych w odniesieniu do uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań rozliczane są jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych.
Przy rozpoczęciu powiązania zabezpieczającego Grupa dokumentuje tę relację między instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną oraz cele zarządzania ryzykiem, a także strategię realizacji różnych transakcji zabezpieczających.
Instrumenty pochodne, ujmuje się zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej lub zabezpieczeń przepływów pieniężnych, jeżeli spełnione są jednocześnie następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez Grupę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną

pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,

- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na wynik finansowy,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, Grupa:

- ujmuje zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego w wyniku finansowym oraz
- koryguje wartość księgową pozycji zabezpieczanej o zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka i ujmuje je w wyniku finansowym bieżącego okresu (również w odniesieniu do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, których skutki wyceny odnoszone są w kapitał z aktualizacji wyceny).

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej jeśli:

- instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany,
- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub
- Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które mogłoby wpływać na wynik finansowy. Planowana transakcja jest to niewiążąca lecz przewidywana przyszła transakcja.
W przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych Grupa:

- efektywną część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmuje na kapitał z aktualizacji wyceny,
- zysk lub stratę związaną z częścią nieefektywną ujmuje w wyniku finansowym bieżącego okresu.

Jeśli zabezpieczana planowana transakcja skutkuje ujęciem składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, związane z nią zyski lub straty, które były ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny, przenosi się do wyniku finansowego w tym samym okresie albo w okresach, w których nabyty składnik aktywów lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na wynik finansowy. Jednakże, jeśli Grupa oczekuje, że całość lub część strat ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny nie będzie odzyskana w jednym lub więcej przyszłych okresów, ujmuje w wyniku finansowym kwotę, co do której oczekuje się, że nie będzie odzyskana.
Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, do którego stosuje się zabezpieczenie wartości godziwej, Grupa wyłącza związane z tym zyski lub straty, które były ujęte w kapitale z aktualizacji z wyceny

i włącza je do początkowego kosztu nabycia lub do innej wartości księgowej składnika aktywów lub zobowiązania.

Grupa zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, jeżeli instrument zabezpieczający wygaśnie, zostaje sprzedany, zakończony lub zrealizowany lub nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń. W takiej sytuacji skumulowane zyski lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny pozostają w nich do momentu, gdy transakcja zabezpieczana zostanie zrealizowana. Jeżeli transakcja zabezpieczana nie będzie realizowana, skumulowany wynik netto ujęty w kapitale z aktualizacji przenoszony jest niezwłocznie do zysków lub strat.

Ponadto Grupa dokumentuje efektywność, z jaką zastosowany instrument zabezpieczający kompensuje zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej, zarówno w chwili zaistnienia powiązania, jak i na bieżąco w późniejszych okresach.

55.15. Prawa do emisji CO_2

Uprawnienia do emisji CO_2 zakupione w celach handlowych ujmowane są w aktywach w wyodrębnionej pozycji i wyceniane w momencie początkowego ujęcia w cenie nabycia,a na każdy dzień bilansowy w cenie nabycia lub możliwej do uzyskania cenie sprzedaży netto, w zależności od tego, która z kwot jest niższa.

Rozchód praw do emisji CO_2 klasyfikowanych jako towary wycenia się metodą FIFOlub metodą średniej ważonej ceny nabycia.

Uprawnienia do emisji CO_2 przyznane nieodpłatnie w ramach Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień oraz dodatkowe uprawnienia do emisji CO_2 zakupione w celu umorzenia, tj. spełnienia obowiązku rozliczenia emisji CO2, wykazywane są w aktywach w odrębnej pozycji. Prawa do emisji przyznane nieodpłatnie w Krajowym Planie Rozdziału Uprawnień ujmowane są w wartości zerowej.

Uprawnienia do emisji CO_2 przyznane nieodpłatnie na dany rok obrotowy, nieprzekazane jednak na rachunek w rejestrze uprawnień Grupy, których dokładna liczba jest nieznana, ujmuje się, jeśli spełniają one definicję aktywów. W takim przypadku Zarząd Spółki określa najbardziej wiarygodną liczbę uprawnień do emisji CO_2 do otrzymania przez Grupę, którą to ilość następnie ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości nominalnej, tzn. wartości zerowej. Ujęcie w ewidencji następuje w dacie zatwierdzenia planowanej do otrzymania ilości uprawnień do emisji CO_2. Dopuszcza się dokonanie korekty ujętego w ewidencji szacunku liczby uprawnień do emisji CO_2 na dzień sprawozdawczy według najbardziej aktualnych informacji otrzymanych przez Grupę od służb odpowiedzialnych za realizację nakładów inwestycyjnych zgłoszonych do Krajowego Planu Inwestycyjnego (KPI). Zakupione w celu umorzenia dodatkowe uprawnienia do emisji CO_2 ujmowane są w cenie nabycia pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Ewidencja uprawnień do emisji CO_2 prowadzona jest odrębnie dla każdej instalacjiw następujących grupach praw:

a. CER zielone,

b. EUA nieodpłatne oraz zakupione.

W wyżej wymienionych grupach rozchody ujmowane są metodą FIFO tj. pierwsze weszło, pierwsze wyszło lub metodą średniej ważonej ceny nabycia.

W momencie faktycznego przyznania, wartość uprawnień do emisji CO2, które początkowo ujęto w oparciu o ich szacunkową liczbę, koryguje się w sposób prospektywny, zgodnie z MSR nr 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów".

Jeżeli faktyczna przyznana liczba uprawnień do emisji CO2 na dany okres sprawozdawczy zostanie określona w kolejnym okresie sprawozdawczym, powstałą różnicę (nadwyżkę/niedobór) pomiędzy liczbą oszacowanych uprawnień, a faktycznie przyznanych na dany okres sprawozdawczy, należy ująć jako korektę uprawnień przyznanych na kolejny okres sprawozdawczy.

W związku z emisją CO_2, która towarzyszy procesowi produkcji energii elektrycznej, Grupa jest zobowiązana do jej rozliczenia poprzez przedstawienie określonej ilości uprawnień do emisji CO_2 do umorzenia. Koszty związane ze spełnieniem wyżej wymienionego obowiązku ujmowane są w księgach rachunkowych systematycznie w ciągu rocznego okresu sprawozdawczego proporcjonalnie do wielkości rzeczywistej i planowanej produkcji energii elektrycznej.

Koszty związane ze spełnieniem obowiązku, ujmowane są w księgach rachunkowych systematycznie w ciągu rocznego okresu sprawozdawczego w postaci rezerwy. Na szacowaną emisję CO_2 dla każdej z instalacji tworzy się rezerwę w ciężar kosztów działalności podstawowej.

Umorzenie uprawnień ujmowane jest w poszczególnych grupach uprawnień:

a. CER zielone,
b. EUA darmowe i zakupione,

zgodnie z metodą FIFO tj. „pierwsze weszło, pierwsze wyszło" dla każdej z instalacji lub metodą średniej ważonej ceny nabycia.

Przychody z tytułu sprzedaży i wartość sprzedanych uprawnień do emisji CO_2 ujmowane są odpowiednio w przychodach lub kosztach działalności operacyjnej.

Wartość sprzedawanych uprawnień ustalana jest zgodnie z metodą FIFO lub metodą średniej ważonej ceny nabycia w danej grupie ewidencyjnej uprawnień:

a. CER zielone,
b. EUA darmowe i zakupione.

Zamianę uprawnień o różnych charakterystykach ekonomicznych (np. EUA/CER) odzwierciedla się jako dwie transakcje:

a. zbycia (sprzedaży),
b. zakupu.

Zysk/(strata) ze zbycia (sprzedaży) ujmowany jest jako przychód lub koszt w wyniku finansowym lub w działalności operacyjnej w pozycji „Zysk/(strata) z wyceny kontraktów terminowych" w przypadku spółek dla których obrót instrumentami finansowymi stanowi podstawową działalność.

W przypadku przeprowadzenia zamiany uprawnień bez rozliczenia pieniężnego Grupa ustala zysk lub stratę ze zbycia przekazanych uprawnień jako różnicę między wartością początkową nowo pozyskanych uprawnień (praw) i wartością bilansową (księgową) uprawnień wydanych (przekazanych).

Każdorazowo przy zawieraniu umów zamiany Grupa ocenia, czy pozyskane prawo podlega regulacjom instrumentów finansowych zawartym w MSSF 9. Jeżeli nabyte prawo podlega regulacjom instrumentów finansowych (MSSF 9), jego wartość początkową ustala się na podstawie jego wartości godziwej (rynkowej) z dnia zawarcia kontraktu. Jeżeli nabyte w drodze zamiany uprawnienie nie podlega MSSF 9, jego wartość początkową ustala się na podstawie wartości godziwej (rynkowej) uprawnień przekazanych.

55.16. Zapasy

Składniki zapasów wycenia się w cenie nabycia, na którą składa się cena zakupu powiększona o koszty poniesione na ich zakup tj. w szczególności koszty transportu do miejsca składowania lub w koszcie wytworzenia nie wyższym od ceny sprzedaży netto pomniejszone o ewentualne odpisy aktualizujące wartość zapasów.

Rozchód zapasów ustala się:

- z wykorzystaniem metody średniej ważonej ceny nabycia lub
- z wykorzystaniem metody szczegółowej identyfikacji rzeczywistych cen (kosztów) tych składników aktywów, które dotyczą ściśle określonych przedsięwzięć, niezależnie od daty ich zakupu lub wytworzenia lub
- z wykorzystaniem metody „pierwsze weszło, pierwsze wyszło" (FIFO).

W ramach zapasów Grupa wykazuje świadectwa pochodzenia energii nabyte w celu umorzenia, nabyte w celu dalszej odsprzedaży, jak również wytworzone we własnym zakresie.

Świadectwa pochodzenia energii - są potwierdzeniem wytworzenia energii w odnawialnym źródle energii (energia pochodząca np. z wiatru, wody, słońca, biomasy – tzw. certyfikaty zielone, energia pochodząca z biogazu rolniczego – tzw. certyfikaty błękitne) albo energii wytworzonej w kogeneracji (z trzech rodzajów źródeł tj. źródeł gazowych lub o mocy poniżej 1 MW – tzw. certyfikaty żółte, źródeł o mocy powyżej 1 MW innych niż opalane paliwami gazowymi, metanem i gazem z przetwarzania biomasy – tzw. certyfikaty czerwone oraz źródeł opalanych gazem uzyskiwanym z przetwarzania biomasy lub metanem uwalnianym przy odmetanowaniu kopalń – tzw. certyfikaty fioletowe). Wydaje je Prezes URE na wniosek przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii w odnawialnych źródłach energii i kogeneracji.
Świadectwa efektywności energetycznej, czyli tzw. certyfikaty białe, są potwierdzeniem deklarowanej oszczędności energii wynikającej z podjętych przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej w trzech obszarach, tj.: zwiększenia oszczędności energii przez odbiorców końcowych, zwiększenia oszczędności energii przez urządzenia potrzeb własnych oraz zmniejszenia strat energii elektrycznej, ciepła lub gazu ziemnego w przesyle i dystrybucji. Dla wymienionych kategorii przedsięwzięć przeprowadzane są przez Prezesa URE przetargi na tzw. białe certyfikaty. Wydaje je Prezes URE na wniosek podmiotu, który wygrał przetarg.

Prawa majątkowe wynikające ze świadectwa pochodzenia energii i świadectwa efektywności energetycznej powstają z chwilą zapisania w rejestrach świadectw pochodzenia energii oraz świadectw efektywności energetycznej, prowadzonych przez Towarową Giełdę Energii S.A. (TGE S.A.). Prawa te są zbywalne i stanowią towar giełdowy. Przeniesienie praw następuje z chwilą dokonania odpowiedniego zapisu w rejestrze świadectw pochodzenia energii lub w rejestrze świadectw efektywności energetycznej. Prawa majątkowe wygasają w momencie ich umorzenia.

Świadectwa pochodzenia nabyte wycenia się według ceny nabycia, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Świadectwa pochodzenia energii wytworzonej we własnym zakresie rozpoznawane są w momencie wytworzenia energii (lub na dzień, w którym ich uzyskanie stało się prawdopodobne), chyba że istnieje uzasadniona wątpliwość co do możliwości ich wydania przez Prezesa URE. Świadectwa pochodzenia energii wytworzonej we własnym zakresie wyceniane są w następujący sposób:

- zgodnie z zasadami ustalania ceny sprzedaży świadectw, wynikających z zawartych przez Spółkę umów, w zakresie tej części świadectw, które objęte są tymi umowami,
- na podstawie notowań giełdowych ceny świadectw z ostatniego dnia miesiąca, w którym wytworzona została energia, której świadectwa dotyczą w zakresie pozostałych świadectw nie objętych jeszcze zawartymi przez Spółkę umowami sprzedaży,
- w wartości wynikającej z opłaty zastępczej dla świadectw, dla których brak jest notowań giełdowych.

W sytuacji kiedy wartość ujętych w ewidencji świadectw pochodzenia, które nie są objęte umowami sprzedaży, jest wyższa od wartości ustalonej zgodnie z ceną rynkową notowaną w dniu bilansowym Grupa tworzy odpis aktualizujący wartość tych świadectw do ich wartości rynkowej.

Zgodnie z zapisami Ustawy Prawo energetyczne oraz Ustawy o efektywności energetycznej, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się obrotem energią i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym, jest obowiązane:

a) uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia energii oraz świadectwa efektywności energetycznej lub
b) uiścić opłaty zastępcze.

Grupa ma obowiązek uzyskać i przedstawić do umorzenia:

a) świadectwa pochodzenia energii odpowiadające wielkościom ustalonym w rozporządzeniach do Prawa energetycznego, jako procent ogólnej sprzedaży energii dla odbiorców końcowych,
b) świadectwa efektywności energetycznej o wartości wyrażonej w tonach oleju ekwiwalentnego [toe], nie większej niż 3% ilorazu kwoty przychodu ze sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym, osiągniętego za dany rok, w którym obowiązek ten jest realizowany i jednostkowej opłaty zastępczej. Kwotę przychodu ze sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym osiągniętą za dany rok rozliczeniowy pomniejsza się o kwoty i koszty, o których mowa w art. 12 ust. 4 Ustawy o efektywności energetycznej. Wielkość obowiązku w poszczególnych latach rozliczeniowych określana jest w rozporządzeniu do Ustawy o efektywności energetycznej.

Termin wykonania obowiązku umorzenia świadectw pochodzenia energii i świadectw efektywności energetycznej lub poniesienia opłat zastępczych za dany rok upływa w terminach wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

Grupa przedstawia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia energii i świadectwa efektywności energetycznej do umorzenia, w cyklach miesięcznych, w celu realizacji obowiązku za dany rok obrotowy. W księgach rachunkowych ujęcie w kosztach umorzenia świadectw pochodzenia energii i świadectw efektywności energetycznej następuje na podstawie decyzji o umorzeniu wydanej przez Prezesa URE, z zastosowaniem rozchodu według metody szczegółowej identyfikacji świadectwa.

W przypadku braku na dzień sprawozdawczy wystarczającej ilości świadectw wymaganych do wypełnienia obowiązków nałożonych przez Prawo energetyczne i Ustawę o efektywności energetycznej, Grupa tworzy rezerwy na umorzenie świadectw pochodzenia energii i świadectw efektywności energetycznej lub uiszczenie opłat zastępczych.

55.17. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne na rachunku bankowym, depozyty bankowe płatne na żądanie, inne krótkoterminowe inwestycje o pierwotnym terminie wymagalności do trzech miesięcy oraz o dużej płynności. Środki pieniężne w kasie wyceniane są na każdy dzień bilansowy w wartości nominalnej. Środki pieniężne na rachunku bankowym, depozyty bankowe płatne na żądanie oraz inne krótkoterminowe inwestycje o pierwotnym terminie wymagalności do trzech miesięcy oraz o dużej płynności wyceniane są na każdy dzień bilansowy w zamortyzowanym koszcie (w wartości nominalnej/początkowej powiększonej o naliczone do dnia bilansowego odsetki, skorygowanej o odpis na oczekiwane straty kredytowe). W środkach pieniężnych i ich ekwiwalentach wykazywane są środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, w tym środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie rozliczeń z IRGiT.

55.18. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności handlowe ujmuje się początkowo w cenie transakcyjnej, a następnie wycenia się je według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości. W sytuacji, gdy nie ma żadnych różnic między wartością początkową należności i kwotą (kwotami) w terminie (terminach) wymagalności (zapłaty), odsetki naliczone stopą efektywną nie pojawiają się.

Odpis z tytułu utraty wartości należności określony jest na podstawie oczekiwanych strat kredytowych. Oczekiwane straty kredytowe uwzględniają zarówno zaistniałe już zdarzenia niewykonania zobowiązania przez kontrahentów, jak również potencjalne, oszacowane straty kredytowe. Odpis tworzy się w ciężar kosztów ujętych w sprawozdaniu z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

55.19. Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy

Koszty doprowadzenia do zawarcia umowy to koszty ponoszone przez Grupę w celu doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem, których Grupa nie poniosłaby, jeżeli umowa nie zostałaby zawarta (m.in. koszty prowizji partnerskich z tytułu zawarcia umów sprzedaży energii elektrycznej). Koszty, które zostałyby poniesione niezależnie od faktu zawarcia umowy ujmuje się w wyniku okresu, w którym zostały one poniesione.

55.20. Aktywa z tytułu umów z klientami oraz zobowiązania z tytułu umów z klientami

Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnik aktywów z tytułu umowy będący prawem Grupy do wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi, które Grupa przekazała klientowi. Aktywo ujmowane jest w przypadku, gdy Grupa spełniła zobowiązanie, dokonując przekazania dóbr lub usług klientowi, zanim klient zapłacił wynagrodzenie lub przed terminem jego wymagalności.
Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązanie z tytułu umowy będące obowiązkiem Grupy do przekazania na rzecz klienta dóbr lub usług, w zamian za które Grupa otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta.
Jeżeli klient dokonał płatności wynagrodzenia lub Grupa ma prawo do kwoty wynagrodzenia, które jest bezwarunkowe (tj. należność), zanim Grupa przekazała dobra lub usługi klientowi, Grupa przedstawia umowę jako zobowiązanie z tytułu umowy w chwili dokonania płatności lub gdy płatność staje się należna (w zależności od tego, co nastąpi wcześniej).

55.21. Kapitał podstawowy

Kapitałem podstawowym Grupy Kapitałowej jest kapitał zakładowy jednostki dominującej wykazywany w wysokości określonej i wpisanej w rejestrze sądowym, skorygowany odpowiednio o skutki hiperinflacji i rozliczenie skutków transakcji wydzielenia, połączenia i nabycia spółek. Podwyższenie kapitału podstawowego, które na koniec okresu sprawozdawczego zostało pokryte, a które oczekuje na rejestrację w Krajowym Rejestrze Sądowym, jest również prezentowane jako kapitał podstawowy.

55.22. Zobowiązania finansowe w tym kredyty, pożyczki i papiery dłużne

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.:

Zobowiązania finansowe obejmujące zobowiązana z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ujmuje się początkowo według wartości godziwej, pomniejszonej o poniesione koszty transakcyjne.

Zobowiązania finansowe obejmujące kredyty i pożyczki oraz papiery dłużne klasyfikowane są na moment początkowego ujęcia do następujących kategorii:

- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują:

- zobowiązanie finansowe spełniające definicję przeznaczonych do obrotu, w tym instrumenty pochodne niewykorzystywane w rachunkowości zabezpieczeń,
- zobowiązanie finansowe dobrowolnie wyznaczone przez Spółkę jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie obejmują wszystkie zobowiązania finansowe podlegające klasyfikacji dla potrzeb wyceny, niezaliczone do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

W momencie początkowego ujęcia Grupa wycenia zobowiązanie finansowe podlegające klasyfikacji dla potrzeb wyceny w jego wartości godziwej.
Wartość godziwą zobowiązania finansowego niezaliczonego do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy pomniejsza się o koszty transakcyjne, które można bezpośrednio przypisać do emisji (zaciągnięcia/powstania) tego zobowiązania.

Wycena bilansowa zobowiązania finansowego i ujęcie przeszacowań uzależnione są od klasyfikacji danej pozycji do odpowiedniej kategorii dla potrzeb wyceny.

- zobowiązania finansowe zaliczone do kategorii zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wyceniane są na każdy dzień bilansowy w wartości godziwej. Wartość godziwa ustalona na dzień bilansowy nie jest korygowana o koszty transakcyjne, które należałoby ponieść dla rozliczenia danej pozycji. Przeszacowania do wartości godziwej ujmowane są w wyniku finansowym okresu,
- zobowiązania finansowe zaliczone do kategorii zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie wyceniane są na każdy dzień bilansowy w zamortyzowanym koszcie.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.:

Zobowiązania finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej pomniejszonej o poniesione koszty transakcyjne.
Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe z tytułu kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych wyceniane są w wysokości zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

55.23. Podatek dochodowy (w tym odroczony podatek dochodowy)

Na podatek dochodowy prezentowany w sprawozdaniu z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów składają się: podatek bieżący oraz podatek odroczony.
Bieżące obciążenie podatkowe obliczane jest na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego okresu sprawozdawczego. Zysk/strata podatkowa różni się od księgowego zysku/straty netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe wyliczane są w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym okresie sprawozdawczym.

Podatek odroczony jest skutkiem podatkowym zdarzeń danego okresu, ujętym zgodnie z zasadą memoriału w księgach rachunkowych tego okresu, ale zrealizowanym w przyszłości. Powstaje wówczas, gdy skutek podatkowy przychodów i kosztów jest taki sam jak bilansowy, ale występuje w innych okresach.

Podatek odroczony podatku dochodowego powstaje w odniesieniu do wszystkich różnic przejściowych, z wyjątkiem przypadków, gdy podatek odroczony wynika z:

a) początkowego ujęcia wartości firmy; lub
b) początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która:
   - nie jest połączeniem jednostek gospodarczych; oraz
   - nie wpływa w momencie przeprowadzania transakcji na wynik finansowy brutto ani na dochód do opodatkowania (stratę podatkową);
c) inwestycji w jednostkach zależnych, oddziałach, jednostkach stowarzyszonych oraz z udziałów we wspólnych przedsięwzięciach.

W odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych ujmuje się składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego do wysokości, do której jest prawdopodobne, iż osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wysokość podatku odroczonego ustala się przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego obowiązujących w roku powstania obowiązku podatkowego.

55.24. Świadczenia pracownicze

W Grupie Kapitałowej występują następujące rodzaje świadczeń pracowniczych:

A. Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Do krótkoterminowych świadczeń pracowniczych Grupa zalicza między innymi: wynagrodzenia miesięczne, wynagrodzenia z tytułu premii rocznej, prawo do ulgowej odpłatności za nabycie energii, krótkoterminowe płatne nieobecności wraz z należnymi składkami na ubezpieczenia społeczne, nagrodę na Dzień Energetyka oraz zobowiązania wynikające z Programu Dobrowolnych Odejść.

Zobowiązanie z tytułu krótkoterminowych (kumulowanych) płatnych nieobecności (wynagrodzenie za niewykorzystany urlop) jest ujmowane, nawet jeżeli płatne nieobecności nie uprawniają do ekwiwalentu pieniężnego.

Grupa ustala przewidywany koszt kumulowanych płatnych nieobecności jako dodatkową kwotę, którą zgodnie z przewidywaniami zapłaci w wyniku niewykorzystanego uprawnienia ustalonego na dzień bilansowy.

B. Programy określonych świadczeń

Do programów określonych świadczeń Grupa zalicza:

1) Odprawy emerytalne i rentowe

Pracownicy przechodzący na emeryturę (rentę) uprawnieni są do otrzymania odpraw emerytalnych w formie gratyfikacji pieniężnych. Wysokość tych odpraw zależy od stażu pracy oraz wysokości otrzymywanego przez pracownika wynagrodzenia. Do oszacowania zobowiązań z tego tytułu stosuje się metody aktuarialne.

2) Odprawy pośmiertne

W razie śmierci pracownika w czasie trwania stosunku pracy lub w czasie pobierania po jego rozwiązaniu zasiłku z tytułu niezdolności do pracy wskutek choroby, rodzinie przysługuje od pracodawcy odprawa pośmiertna. Wysokość tej odprawy zależy od stażu pracy oraz wysokości otrzymywanego przez pracownika wynagrodzenia. Do oszacowania zobowiązań z tego tytułu stosuje się metody aktuarialne.

3) Prawo do ulgowej odpłatności za nabycie energii po przejściu na emeryturę

Pracownikom, którzy przepracowali w Grupie co najmniej rok, przechodzącym na emeryturę, przysługuje prawo do ulgowej odpłatności za nabycie energii. Emeryci i renciści mają prawo do ekwiwalentu pieniężnego w wysokości 3 000 kWh x 80% ceny energii elektrycznej i składnika zmiennego opłaty przesyłowej oraz 100% wartości opłaty stałej sieciowej i opłaty abonamentowej wg taryfy jednostrefowej ogólnie obowiązującej dla gospodarstw domowych. Ekwiwalent pieniężny wypłacany jest dwa razy w roku, w wysokości stanowiącej każdorazowo połowę rocznego ekwiwalentu. Wartość ekwiwalentu jest waloryzowana o wzrost ceny energii elektrycznej wg taryfy ogólnie obowiązującej dla gospodarstw domowych w roku poprzedzającym wypłatę. Prawo to, w przypadku zgonu pracownika przechodzi na małżonka w przypadku pobierania przez małżonka renty rodzinnej.

4) Odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych dla emerytów i rencistów objętych opieką socjalną przez Grupę

Odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych dla emerytów i rencistów objętych opieką socjalną przez Grupę dokonywany jest w wysokości wynikającej z obowiązujących przepisów. Świadczenia pracownicze wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w zobowiązaniach z tytułu świadczeń pracowniczych a zmiana stanu rezerw prezentowana jest w sprawozdaniu zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów.

Szacowanie zobowiązań z tytułu tych świadczeń, o których mowa w punktach 1 - 4 dokonywane jest przez aktuariusza metodą „Projected Unit Credit Method". Zyski i straty aktuarialne są w całości ujmowane w innych całkowitych dochodach.

C. Inne długoterminowe świadczenia pracownicze

Nagrody jubileuszowe

Do innych długoterminowych świadczeń pracowniczych Grupa zalicza nagrody jubileuszowe. Wysokość tych nagród zależy od stażu pracy oraz wysokości otrzymywanego przez pracownika wynagrodzenia. Do oszacowania zobowiązań

z tego tytułu stosuje się metody aktuarialne. Zyski i straty aktuarialne są w całości ujmowane w zysku lub stracie bieżącego okresu.

D. Program określonych składek

1) Składki ubezpieczeń społecznych

System ubezpieczeń społecznych działa na zasadach programu państwowego, zgodnie z którym na Grupie ciąży obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne dla pracowników w momencie, gdy stają się one należne. Grupa nie jest zobowiązana ani prawnie ani zwyczajowo do wypłaty przyszłych świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych. Grupa ujmuje koszt składek dotyczących bieżącego okresu w zysku lub stracie bieżącego okresu jako koszt świadczeń pracowniczych.

2) Pracowniczy Program Emerytalny

Zgodnie z załącznikiem do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy Grupa prowadzi Pracowniczy Program Emerytalny w formie grupowego ubezpieczenia pracowników z funduszem kapitałowym na zasadach określonych w ustawie i wynegocjowanych ze stroną związkową.
Z Pracowniczego Programu Emerytalnego mogą korzystać pracownicy Grupy po roku pracy niezależnie od rodzaju umowy o pracę.
Pracownicy przystępują do Pracowniczego Programu Emerytalnego na warunkach określonych poniżej:

- ubezpieczenie zawiera się w formie ubezpieczenia grupowego na życie z ochroną ubezpieczeniową,
- poziom składki podstawowej ustala się w wysokości 7% wynagrodzenia uczestnika,
- 90% składki podstawowej przeznacza się na składkę inwestycyjną a 10% na ochronę ubezpieczeniową.

Grupa ujmuje koszt składek na PPE dotyczących bieżącego okresu w zysku lub stracie jako koszt świadczeń pracowniczych.

E. Płatności w formie akcji

Wartość godziwą przyznanych opcji zakupu akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych ujmuje się jako koszty z tytułu wynagrodzeń w korespondencji ze zwiększeniem kapitału własnego. Wartość godziwa określana jest na dzień przyznania opcji zakupu akcji przez pracowników i rozłożona na okres, w którym pracownicy nabędą bezwarunkowo prawo do realizacji opcji (z uwagi na fakt, że wartości godziwej świadczeń pracowników nie da się bezpośrednio ocenić, ich wartość ustala się w oparciu o wartość godziwą przyznanych instrumentów kapitałowych). Kwota obciążająca koszty jest korygowana w celu odzwierciedlenia aktualnej liczby przyznanych opcji, dla których warunki świadczenia pracy oraz warunki nierynkowe nabywania uprawnień są spełnione.

55.25. Rezerwy

Rezerwy tworzone są, gdy na spółkach Grupy ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.
Kwota, na którą tworzona jest rezerwa, stanowi najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku, zdyskontowanych na dzień bilansowy.

Wykorzystanie uprzednio utworzonej rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania księguje się w momencie powstania tych zobowiązań na zmniejszenie rezerwy.
Niewykorzystane rezerwy, w przypadku zmniejszenia lub ustania ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, zwiększają odpowiednio przychody finansowe lub pozostałe przychody operacyjne.
Grupa tworzy również rezerwy na roszczenia o charakterze przedsądowym zgłoszone przez właścicieli nieruchomości, na których znajdują się sieci dystrybucyjne wraz z urządzeniami, oraz na inne potencjalne roszczenia związane z posadowieniem majątku sieciowego Grupy na nieruchomościach, do których Grupa nie posiada tytułu prawnego. Szacowanie wartości odszkodowań obejmuje potencjalną wypłatę odszkodowań za tzw. bezumowne korzystanie z gruntu lub czynszu dzierżawnego i dokonywane jest przez służby techniczne.

Rezerwa na świadectwa pochodzenia energii oraz świadectwa efektywności energetycznej

Grupa tworzy rezerwy na umorzenie świadectw pochodzenia energii i świadectw efektywności energetycznej lub uiszczenie opłat zastępczych.
Podstawą do określenia rezerw na umorzenie świadectw pochodzenia energii dla każdego z walorów jest ilość świadectw pochodzenia stanowiąca różnicę między ilością świadectw wymaganą do umorzenia zgodnie z wymogami Prawa energetycznego, a ilością świadectw umorzonych na dany dzień sprawozdawczy.

Podstawą do określenia rezerw na umorzenie świadectw efektywności energetycznej jest ilość świadectw wyrażona w tonach oleju ekwiwalentnego stanowiącą różnicę między ilością świadectw wymaganą do umorzenia zgodnie z wymogami Ustawy o efektywności energetycznej, a ilością świadectw umorzonych na dzień sprawozdawczy.
Rezerwę wycenia się:

1. w pierwszej kolejności w oparciu o cenę nabycia dla posiadanych ale nie umorzonych na dzień bilansowy świadectw efektywności energetycznej,
2. w drugiej kolejności w oparciu o cenę nabycia wynikającą z zawartych przez Grupę umów sprzedaży, w zakresie tej części świadectw, które Grupa planuje otrzymać w pierwszej kolejności,
3. w trzeciej kolejności w oparciu o średnioważoną cenę w transakcjach sesyjnych zawartych na Rynku Praw Majątkowych prowadzonym przez Towarową Giełdę Energii S.A. w trakcie miesiąca, w którym przypada dzień sprawozdawczy, na który ustalana jest wartość rezerwy,
4. a w przypadku braku takich transakcji lub w przypadku niedoboru na rynku uniemożliwiających Grupie

nabycie wystarczającej ilości praw wymaganych do realizacji obowiązku, brakująca ilość rezerwy wyceniana jest w oparciu o jednostkową opłatę zastępczą dla danego roku obrotowego.

Rezerwa na likwidację zakładu górniczego

Rezerwę na przyszłe koszty związane z likwidacją zakładu górniczego tworzy się w oparciu o obowiązki wynikające z ustawy „Prawo geologiczne i górnicze" nakładające na przedsiębiorstwo górnicze obowiązek likwidacji zakładów górniczych po zakończeniu eksploatacji, w wysokości przewidywanych kosztów związanych z:

- zabezpieczeniem lub likwidacją wyrobisk górniczych oraz obiektów i urządzeń zakładu górniczego;
- zabezpieczeniem niewykorzystanej części złoża kopaliny;
- zabezpieczeniem sąsiednich złóż kopalin;
- zabezpieczeniem wyrobisk sąsiednich zakładów górniczych;
- przedsięwzięciem niezbędnych środków w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej.

Kwotę rezerwy wykazuje się w bieżącej wartości nakładów, które – jak się oczekuje – będą niezbędne do wypełnienia obowiązku. Stosuje się wówczas stopę procentową przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie do wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Zwiększenie rezerwy związane z upływem czasu jest rozpoznawane jako koszty odsetkowe. Zmiany wysokości rezerw związane z aktualizacją szacunków ich dotyczących (stopa inflacji, spodziewana nominalna wartość nakładów na likwidację) w odniesieniu do rezerwy na likwidację zakładu górniczego ujmowane są jako korekta wartości aktywów trwałych objętych obowiązkiem likwidacji.

Wysokość kosztów likwidacji zakładu górniczego wyliczana jest przez niezależną firmę doradczą z wykorzystaniem danych historycznych, dotyczących kosztów likwidacji zakładów górniczych sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce.

55.26. Ujmowanie przychodów

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.:

Grupa ujmuje przychód w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi, uzyskując jednocześnie prawo do wynagrodzenia i tytuł prawny do tego składnika. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów.

Przeniesienie kontroli może następować w miarę upływu czasu, gdy spełnione jest zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz w miarę upływu czasu tj. gdy:

- klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczenia Grupy, w miarę wykonywania przez Grupę tego świadczenia,

- w wyniku wykonania świadczenia przez Grupę powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów (na przykład produkcja w toku), a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstawania lub ulepszania – sprawuje klient; lub
- w wyniku wykonania świadczenia przez Grupę nie powstaje składnik aktywów o alternatywnym zastosowaniu dla Grupy, a Grupie przysługuje egzekwowalne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Ustalając stopień spełnienia zobowiązania wykorzystuje się metodę opartą na wynikach i metodę opartą na nakładach, uwzględniając charakter transferowanego dobra lub usługi.

W pozycji przychodów z działalności podstawowej, Grupa ujmuje przychody ze sprzedaży następujących grup produktów i usług:

- usługi świadczone w sposób ciągły - wysokość przychodu uzależniona od zużycia (min. dostawa energii elektrycznej, energii cieplnej, gazu ziemnego, świadczenie usług dystrybucyjnych). Ujęcie przychodu następuje, gdy Grupa przenosi kontrolę nad częścią świadczonej usługi. Grupa ujmuje przychód w wysokości wynagrodzenia od klienta do którego ma prawo, a które odpowiada bezpośrednio wartości jaką dla klienta ma świadczenie dotychczas wykonane – wartość tą stanowi kwota, którą Grupa ma prawo zafakturować,
- dostawa towarów/usług rozliczanych w określonym momencie w czasie (min. sprzedaż praw majątkowych). Ujęcie przychodu następuje, w momencie transferu kontroli nad produktem/usługą. Transfer kontroli następuje w momencie udostępnienia klientowi towarów lub w momencie zakończenia realizacji usługi,
- usługi świadczone w sposób ciągły - wysokość przychodu uzależniona od upływu czasu (min. sprzedaż usług oświetleniowych, usług wsparcia procesowego). Przychód ze sprzedaży usług rozliczany jest czasie ponieważ usługi takie są świadczone w sposób ciągły, a więc pewna część świadczeń podlega przeniesieniu w każdej chwili świadczenia usługi. Z uwagi na fakt, że wartość usług przekazanych klientowi nie różni się na przestrzeni poszczególnych okresów rozliczeniowych, Grupa ujmuje przychody z tytułu świadczonych usług w oparciu o miesięczne stałe płatności (niezależne od zużycia),
- usługi świadczone w sposób ciągły – oparte na stopniu zaawansowania prac (min. usługi budowlane). Zobowiązanie do wykonania świadczenia spełniane jest w czasie, ponieważ w wyniku świadczonej usługi powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem sprawuje klient. Przychody z tytułu świadczonej usługi ujmowane są w czasie, z wykorzystaniem metody opartej na nakładach - metody kosztowej, na podstawie której ustala się stopień zaawansowania kontraktu poprzez porównanie wysokości kosztów poniesionych na realizację umowy do całkowitych budżetowanych kosztów umowy.

Ujęcie przychodów ze sprzedaży w kwocie wynagrodzenia netto następuje, gdy Grupa działa jako pośrednik (agent), tzn. jej zobowiązanie do wykonania świadczenia polega na zapewnieniu dostarczenia dóbr lub usług przez inny podmiot. Przychód taki jest wykazywany w formie opłaty lub prowizji, do której – zgodnie z oczekiwaniem Grupy – będzie uprawniona w zamian za zapewnienie dostarczenia dóbr lub usług przez inny podmiot. Opłata lub prowizja

należna Grupie może być kwotą wynagrodzenia netto, które Grupa zachowuje po zapłaceniu innemu podmiotowi wynagrodzenia w zamian za dobra lub usługi dostarczane przez ten podmiot.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są memoriałowo przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, jeśli ich uzyskanie nie jest wątpliwe.

Przychody z tytułu dywidend ujmuje się w momencie nabycia prawa do otrzymania płatności. Przychody z tytułu dywidend prezentowane są w sprawozdaniu z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów poniżej zysku operacyjnego.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.:

Przychody ze sprzedaży ujmuje się w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług, rabaty i opusty.

Przychody ze sprzedaży energii i usług dystrybucyjnych ujmuje się w momencie dostawy energii. Dla celów ustalenia wielkości przychodów za okres pomiędzy datą ostatniego fakturowania, a datą bilansową dokonywany jest szacunek przychodów, który wykazywany jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.

Przychody ze sprzedaży świadectw pochodzenia nabytych w celu dalszej odsprzedaży ujmuje się według zasad opisanych w 55.16.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ujmuje się, gdy jednostka przekazała znaczące ryzyko i korzyści wynikające z własności produktów, towarów i materiałów oraz istnieje prawdopodobieństwo uzyskania korzyści ekonomicznych z tytułu transakcji.

Przychody z opłat przyłączeniowych dla zadań zakończonych do 31.12.2009 r. ujmowane są w rozliczeniach międzyokresowych przychodów i rozliczane są w czasie odpowiednio przez okres amortyzacji przyłączy, który wynosi według aktualnych szacunków 35 lat. W sprawozdaniu finansowym wg MSSF UE opłaty te ujmowane są jako długoterminowe rozliczenia dochodu z tytułu dotacji i opłat przyłączeniowych. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego dokonuje się reklasyfikacji opłat do 1 roku do krótkoterminowych rozliczeń dochodu z tytułu dotacji i opłat przyłączeniowych. Zaliczki z tytułu opłat za przyłączenie, które wpłynęły do Grupy do 31.12.2009 r., a dla których oddanie przyłącza do użytkowania nastąpiło po 01.01.2010 r., ujmowane są w 100% bezpośrednio w przychody, zgodnie z KIMSF 18 wprowadzonym od dnia 1 stycznia 2010 roku przez Komitet Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej.

Przychody z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania umowy.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są memoriałowo przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, jeśli ich

uzyskanie nie jest wątpliwe.

Przychody z tytułu dywidend ujmuje się w momencie nabycia prawa do otrzymania płatności.

55.27. Dotacje

Grupa otrzymuje dotacje w formie środków trwałych oraz w formie refundacji wydatków poniesionych na środki trwałe. Dotacje ujmowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów, jeśli istnieje wystarczająca pewność ich otrzymania oraz Grupa spełni warunki z nimi związane. Dotacje otrzymane jako zwrot już poniesionych kosztów przez Grupę są systematycznie ujmowane jako przychód w rachunku zysków lub strat w okresach, w których ponoszone są związane z nimi koszty. Dotacje otrzymywane jako zwrot poniesionych przez Grupę nakładów inwestycyjnych, są systematycznie, proporcjonalnie do odpisów amortyzacyjnych, ujmowane jako pozostałe przychody operacyjne w sprawozdaniu z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów przez okres użytkowania aktywa.

55.28. Opłaty przyłączeniowe

Zasady obowiązujące od 1 stycznia 2018 r.:

Przychody z opłat przyłączeniowych ujmowane są jednorazowo w przychodach w momencie zakończenia prac przyłączeniowych. Opłaty przyłączeniowe rozliczane dotychczas w czasie, na dzień 1 stycznia 2018 roku korygują saldo początkowe zysków zatrzymanych i nie podlegają dalszemu rozliczeniu.

Zasady obowiązujące do 31 grudnia 2017 r.:

Przychody z opłat przyłączeniowych dla zadań zakończonych do 31 grudnia 2009 r. ujmowane są w rozliczeniach międzyokresowych przychodów i rozliczane są w czasie odpowiednio przez okres amortyzacji przyłączy, który wynosi według aktualnych szacunków 35 lat. W sprawozdaniu finansowym opłaty te prezentowane są jako zobowiązania długoterminowe. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego dokonuje się reklasyfikacji opłat do 1 roku do zobowiązań krótkoterminowych.

Zaliczki z tytułu opłat za przyłączenie, które wpłynęły do Grupy do 31 grudnia 2009 r., a dla których oddanie przyłącza do użytkowania nastąpiło po 1 stycznia 2010 r., ujmowane są jednorazowo w przychodach.

55.29. Wypłata dywidend

Płatność dywidend na rzecz akcjonariuszy/udziałowców (w tym akcjonariuszy/udziałowców mniejszościowych w przypadku dywidend spółek zależnych) ujmuje się jako zobowiązanie w sprawozdaniu finansowym Grupy w okresie, w którym nastąpiło ich zatwierdzenie przez akcjonariuszy Jednostki Dominującej.

55.30. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia są to aktywa spełniające następujące kryteria:

- ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przez transakcje sprzedaży, a nie przez dalsze wykorzystanie;

- Zarząd Spółki złożył deklarację sprzedaży i zainicjowano aktywne poszukiwanie potencjalnego nabywcy;
- aktywa są dostępne do natychmiastowej sprzedaży w obecnym stanie;
- transakcja sprzedaży jest wysoce prawdopodobna i można ją będzie rozliczyć w ciągu 12 miesięcy od podjęcia decyzji;
- cena sprzedaży jest racjonalna w stosunku do bieżącej wartości godziwej;
- istnieje małe prawdopodobieństwo wprowadzenia zmian do planu zbycia tych aktywów.

W przypadku spełnienia kryteriów po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie dokonuje się zmiany klasyfikacji aktywów na koniec roku obrotowego poprzedzającego zdarzenie. Zmiana klasyfikacji zostaje odzwierciedlona w tym okresie sprawozdawczym, kiedy kryteria zostały spełnione. Z chwilą przeznaczenia danego składnika aktywów do zbycia następuje zaprzestanie naliczania amortyzacji.
Aktywa przeznaczone do zbycia wycenia się według niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej netto lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

55.31. Stanowisko odnośnie nowych standardów i interpretacji MSSF

Następujące nowe Standardy, zmiany do Standardów i Interpretacje nie zostały przyjęte przez UE lub nie są jeszcze obowiązujące dla okresów rocznych kończących się 31 grudnia 2018 r. i nie zostały zastosowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

- MSSF 16 Leasing - dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r.,
- Zmiany do MSSF 9 Instrumenty finansowe – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r.,
- MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2021 r.,
- Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r.,
- MSSF 3 Połączenia przedsięwzięć – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2020 r.,
- MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2020 r.,
- MSR 19 Świadczenia pracownicze – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r.,
- MSR 8 Zasady (polityka) rachunkowości – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2020 r.,
- MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2016 r. – Komisja Europejska podjęła decyzję o niezatwierdzaniu tego przejściowego Standardu w oczekiwaniu na Standard właściwy,
- KIMSF 23 Niepewność związana z ujęciem podatku dochodowego – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r.,
- Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2015-2017 – dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 dot. sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsięwzięciami – data obowiązywania zmienionych przepisów nie została ustalona przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości. Na dzień

sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zatwierdzenie tej zmiany jest odroczone przez Unię Europejską.

Grupa ma zamiar zastosować je dla okresów, dla których będą obowiązujące po raz pierwszy.

Z dniem 1 stycznia 2019 r. wszedł w życie MSSF 16 Leasing. Grupa przyjęła zmodyfikowaną metodę retrospektywną jako metodę wdrożenia standardu MSSF 16.

Zmianie ulegną zapisy polityki rachunkowości, które w przypadku umów, w których Grupa jest leasingobiorcą wprowadzą zwolnienia dla:

- umów krótkoterminowych tj. do 12 miesięcy;
- umów niskowartościowych tj. dla umów, w których zidentyfikowano składnik aktywów o niskiej wartości – do 10 tys. zł.

Umowa jest leasingiem gdy:

- dotyczy zidentyfikowanego składnika aktywów, który może być albo wyraźnie określony w umowie (np. w oparciu o numer inwentarzowy lub wskazanie konkretnego piętra w budynku) lub pośrednio określony w momencie, gdy jest udostępniony do użytkowania klientowi;
- leasingobiorca otrzymuje zasadniczo wszystkie korzyści ekonomiczne z tego składnika aktywów w okresie jego użytkowania tj. zarówno podstawowe pożytki, jak i inne płynące z niego korzyści;
- leasingobiorca ma prawo do określenia sposobu wykorzystania zidentyfikowanego składnika aktywów.

Zgodnie z przeprowadzonym szacunkiem w Grupie aktywa wzrosną o ok. 268 227 tys. zł i dotyczą Prawa do korzystania ze składnika aktywów oraz pasywa wzrosną o ok. 268 227 tys. zł i dotyczą Zobowiązań z tytułu leasingu.

Grupa rozpoznała prawo do korzystania z aktywa do odpowiedniego zobowiązania z tytułu leasingu w dniu 1 stycznia 2019 r. w zakresie odpłatnego i nieodpłatnego prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz umów najmu/leasingu operacyjnego co prezentuje poniższa tabela:

	01.01.2019
Niezdyskontowane przepływy (nota 47)	607 978
Efekt dyskonta	(259 107)
Inne	(80 644)
Całkowite zobowiązanie z tytułu leasingu	**268 227**

Pozostałe umowy wykazane w pozycji: inne na 31 grudnia 2018 r. są niskocenne lub nieistotne, dlatego Grupa zrezygnowała z przekształcania ich na leasing finansowy na 1 stycznia 2019 r.